

58

H.32.035

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR HIRLAPTÁRA

URÁNIA

1794.

I.évf.

Fv.

Urania

Első Efsztenő
I köttet.

~~0. hutyg.~~
1506.

1794.

MÉLTÓSÁGOS
GENERÁLIS' BELEZNAYNÉ,

ízületett

BARÓ PODMANYITZKY MÁRIA
ASZSZONY'

Ö Nagyságának.

M. N. MUSEUM KÖNYVTÁRA

Híriapkönyvtár

II. növedéknapló

19.22 - 5. sz.

Kinek.

helyes. Izlését.

fel-emeltt. Munkáiban.

betsüli. az. Esmérő.

Nagy. Szívét.

fok. fel-segéltt. Érdem.

háláadóan. tiszteletli.

Házát.

a'. tizta. Vidámság'. Hajlékát.

a'. tsínos. Társalkodás'. Piattzát.

a'. Haza-fi.

nemes. Kérkedéssel. mutatja.

és. Örömmel. keresi.

Az. Idegen.

ha. Szíve. egyenes.

méltó. Háláadással.

Ha. Mellye. elfoglaltt.

pírúlva.

hagy.el.

Mert. találtt. az. Nemzetnél.

mellyet. büfzke. Meg-vetéssel.

Vadnak. véltt.

Udvari. Tsínosságot,

és.

Szabad. Társalkodást.

kezet-fogva.

) (2

Pal-

Pallérozott. Erköltstsel.

mellyből.

még. Koronás. Vendégei - is.

kegyelmes. Meg-elégedéssel.

tértek-meg. —

Ki.

a'. Vallást. valóban.

de. helyessen.

az. Embert.

közönségessen.

a.

Hazát. Szívből.

fzereti.

és. a'. kit.

fzeret. a'. Vallás.

Tifztel. a'. Haza. —

Ezen.

Fő.-Nemesség. egy. Dízfzének.

eggy. valóban.

Fő.-Affzonságnak.

tifztelettel.

be-nyújtyák.

Munkájokat.

a'.

Ki - adók.

B é - v e z e t é s .

Ki-lépünk két Hazának Néző-piattzára , e-
lejébe' a' Közönség' Ítéłő-székinék , és be-
nyújtyuk Urániánkna k első Szüleményét
kedves Olvasóinkna k . . . Altal-látjuk tökéł-
letessen , mind Méłtóságát azon Közön-
ségnek , melly által kívánunk olvastatni , mind
azon Tiszteletet , mellyel annak tartozunk ;
érezük egész Erejében azon Kötelessé-
geket , mellyeket magunkra válaltunk , és
mind ezeket ö f z v e - v é v é n indítatunk arra ,
hogy itt , bővebben , mint sem Köz-jelenté-
sinkben lehetett , le-beszélljük mind azt , a'
mi ezen Munkát illeti , és a' mellyek szerént
kívánunk meg-ítéłtetni .

A' ki Hazánk' Litteraturájának valóság-
gos Allapotját tudja , nem kételkedik az ,
hogy illy folytatott Irás , mind hasznos ,
mind pedig , hogy most van , éppen alkal-
m a t o s Ideje azt közre-botsátani .

Bé-vezetés.

Hogy ezen Allításunkat meg-bizonyítsuk, illő, hogy röviden elől-adjuk: Mik? és mi Végre valók a' folytatott Írások?

Minden Írás, a' melly több-féle Tárgyakat foglal, és bizonyos Időkben jelen-meg, neveztetik folytatott (periodica) írásnak.

Külömbőségét tehát Foglalattya, és Ideje határozza . . . Tudományos, Országos Dolgok, a' Kereskedés, a' Szép, és még a' Kézi-mesterségek-is lehetnek Tzéllyai's Tárgyai . . . Idejekre nézve lehetnek Mindennapos, vagy Héti-levelek, Hólnapos, vagy Fertály-efztendei Írások.

Méltó, hogy Számot adjunk a' felől, ha hafznos-é, a' minn törekedünk, és mire valók az illy Írások?

Külömböznek ezeknek Következései a' fzerént, a' mint a' Nemzet, és az Olvasó-közönség az Esméretekben elől-mentt, vagy hátra-maradtt.

Bé-vezetés.

Ott, a' hol hofzfú Szunnyadozásból a' Nemzet fel-ébred, magát érzeni kezdi, érzeni a' Gondolkozásnak Betsét, és a' fzelíd Tudományok' Méltóságát, ott ezek az Írások Kijáltó-szó a' Pufztában, melly az Utakat egyengeti. — Azon Nemzetek, a' mellyek az Erő', virágzó Allapot', és Halhatatlanság' Ösvényén meflze-haladtak, az első Póltzon Helyet fogtak, nem kevés Részt tulajdoníthatnak az illy Írásoknak. A' *Spectateur*, mellyre Popé-k és Addison-ok nem általlották Kezeiket tenni, az *Encyclopedia*' Írói, mellyeket tsak a' Kortsúdós gyaláz — és az illy több, minden Nemzeteknél el-terjedtt Írások' számatlan Serege elég Bizonyság ezen Jegyzés' Erősítésére.

Minden halkal, és léptsönként tenyész a' Természeten; ez a' nagy Alkotó el-kerül szorgossan minden Híjánosságot, minden Rést, minden Ugrást, a' maga nagy Müvében. Nem lehet a' Vak eggyferre élesen Látó, a' Tudatlan — bölts. Lassan, de

Bé-vezetés.

annál bizonyossabban élesül az Értelem, fényesedik az Elme, lágyúl az Érzés, és tisztítottatik az Ízlés. . . . A' Setétségéből sebessen tett Lépés, a' fényes és szűrő Nap-fényre, Vaksággal büntette a' Vakmerőt, vagy Gondolatlant.

Bizonyos Idejig Fátyol alatt munkál mindenben ez a' nagy Mester; el-fedi terhes Méhében Gyümölcstét, és midőn el-tűrheti a' Levegő' Terhét, akkor teszi-ki azt annak. Tejjel táplálja az Tsetsemőt, és gyenge emésztetű Étkekkel az kisdud Allatot. — Ártalmas a' Tudomány ollyannak, a' ki véle élni nem tud, — az Értelem annak, a' ki azt vezetni nem tudja.

Tsendes, szelíd, okos, 's vigyázó Kézfítésében a' hasznos Gondolkozásnak, követik az illy Írások ezt a' jól-tévő Anyát. —

Nehéz a' Tudományok' Útja, Kezdeté darabos, és únalmas, el-rettenti a' Félénket, és le-veri az Erösset-is. . . . Ezen Írások
rö-

Bé-vezetés.

röviden, kedveltető Színbe' esmértetnek Magunkat, Magunkkal, és a' körülünk-való Tárgyokkal; édes Formában el-fogadtatják vé-
lünk azt, a' mit az Embernek tudni szükség,
hogy — Ember legyen, szoktatnak a'
mi belső Tehettségünk' Gyakorlására, mel-
lyet, vagy Henyéségből, vagy Butaságból
félre-vetünk. . . .

Az Értelem minden okos Lélek' örökös
Jussa. — Hol az a' Hatalom, melly ennek
Tüzét el-fojthassa? . . . de ki-is lenne az az
Írigy, a' ki Lételünk' első Díszfét, ezt
az igaz Isten' Képét, mellyet Petsétül reánk
nyomott, rólunk le-ragadni akarna? — Hafz-
nosok az illy Írások abban-is, hogy nem
zárják az Értelmet a' Tűdósok' kevély
Kő-falai közzé, nem szorítják a' négy Tűdo-
mánybéli Karok' Róstélyai-közibe; . . .
Mindem, a' ki érez, és ért, el-fogadhat-
ja Intéscit. — —

Setét, és komor a' mély Tudományok'
Tartományja, és a' —Böltesség' egygyű

Bé-vezetés.

's kedves; fennyen hágó a' Túdósság — az életbéli Okosság Kézzel-fogható. Sükeretlen amaz, szépen gyümölsöz ez. . . . A' siva-tag Túdósságot, hafzna-vehető T u d o m á n n y á tenni, a' képzelt és Ször-szál-ha-sogató Efzeskedéseket, az Élet', Jó-er-költs', és a' Köz-társaság' Tzéllyai-hoz alkalmaztatni, a' Böltsséget, mint Szokrátés az Égből le-hozni — ez-is egy Hafzna az illy Irásoknak.

Határ és Végek közzé szorítatott az em-beri Elme. A' tudni-méltó Dolgok egész széles Vidékjeit nem hatja által egy Tekín-tettel femmi Szem. . . . Az Igasságok' öfzve-fontt Lántzát tagonként lehet tsak el-fogni: el-tévelyedel, ha azoknak tsak egy Szemét el-ejted! — Az illy Irások azok a' Tár-há-zak, a' mellyekbe az Igasságok egygyen-ként le-rakatnak, a' jó M a g h íntetik, a' *Mdtérialék* le-tétetnek, mellyekből lassan emelkedik-fel a' Böltsségnek szép Palotá-ja . . . Egyes R é s z e k, a' mellyekből egygy nagy E g é s z formáltatik. —

Mi-

Bé-vezetés.

Midőn már a' Nemzet ki-kél az Járó-
szíjj alól, és férjfiúi Erőbe lép, midőn
többet el-fogad, és erősebbet meg-emélt,
akkor az illy Írások más Formát öltöznek
magokra.

Minden Igasság jó — de azt a' Hely,
és Idő teszi munkássá. . . . Akkor az
illy Írások azon rakodó Helyek, mellyekbe'
fok jámbor Haza-fi Jó-kívánásainak Tit-
kait le-teszi, Szívének egész Tellyességé-
ből Felelőhez szól — szól, és reá-figyel-
mez a' Haza.

Minden Igasság jó — de azt a' Szín, és
az Abrázat teszi kellemetessé . . . Min-
den Igasság örökké-való, maradandó — de
Köntöse változik . . . Az illy Írások az
Időnek és Századnak Kedvét kísérik,
az Igasságokat, a' mint minden Idő-pont
szereti, úgy adják-elé, és így teszik a' Jót —
Köz-jóvá, mert azt meg-szerettetik.

Bé-vezetés.

Azon, némelly Fel-hevülésében fok józan Elmének szerzett apró Munkák, melyek kissebbek, mint sem hogy Könyvé, de fontossabbak mint sem hogy Semmivé legyenek, illy Írásokban záratnak, és a' Semmivé-lételtül meg-mentetnek.

Ne hogy hofzfzas legyek, el-kerülöm minden Hafznait eggyenként elé-fzám-lálni: de nem lehet fokaknak bal Vélekedéseket nem igazgatnom, kik az illy Írásokat ártalmasaknak hiszik.

Nem lehet azt tagadni, hogy olly Országokban, hol ezek szerfelett meg-fzaporodtak, Tzéllyaikat, és Méltóságokat el-vezítették, Motskolódások, fzemélyes Tsaták' Piattzává, tudós Ütközetek, és alatsony Indúlatoskodások' Hellyévé váltottak, Bérbe fogadott Szolgákká lettek, és magokat Arrúba botsátották. . . .

Sohajt ezekre az igaz Litterator, és kéri az Eget, hogy ójjon ezen Tudományok'

Mé-

Bé-vezetés.

Mételyétül. De átaljában nem kárhozzatja a' Jót, mert rosz Végre fordíthatik. A' Vissza-élés nem tesz valamely magában jó 's hafznos Dolgot útálatossá, és nem rontja-el annak helyes Élését.

Sokszor (azt mondják némellyek) az illy Irások — a' Bujaság', és Fajtalanság' Postái. —

Meg-történik az-is! . . . De itt, Hazánk' Színe és Óltára előtt, hajtsa-meg Térdjét Músánk, esküdjön így, szentül és meg-törhetetlenül: „Minden jámbor Haza-finak örök Gyülölsége szálljon reá, minden józan Szív, és jó Léleknek Meg-útálása essen reá, a' jövő Nyom' Atka, és Pirongatása kövesse, ha el-felejtí valaha a' tisztá Gondolkozásnak, szép Erköltsöknek, Hazájának és Fejedelmének tartozó Kötelességeit, . . . Önnön Szerzői lesznek az Elsők, kik Porrá égetik Leveleit, ha azok dögleletekké lesznek; Gyalázattal bélyegzik Nevét, ha valaha ez a' gyenge, és ártatlan Mú'sa Méreg-keverővé változik.“

Hátra van az Eggy, hogy meg-mutasuk, ha van-é az illy Írásoknak Helye és Ideje nálunk ?

Jó Királyunk' Akarattya, Mindnyájunknak Kívánsága Nemzeti-Nyelvünk' Virágozása . . . Ez az a' *Palladium*, melly fenn-tartja Alkotványunkat; az a' Végvár, a' melly az Idegent, míg Idegen, el-tíltt Határinkról, vagy Haza-fivá által-változtat, az a' Mód, a' melly Nemzetünket Lételében meg-tartja, az a' Jegy, a melly meg-ójj, hogy a' többek között el ne olvadjunk . . . Eggy illy Írás nem M ó d - é vallyon a' Nyelv' Tisztítására, és Terjesztésére ? —

Hízelkedni mindég, de a' Közönség előtt éppen nagy Alatsonyság . . . Nem vezí balúl fenki, ha azt állítjuk, hogy ált al-jában vévén a' Tudományok, nálunk csak Böltsőjekben fekűfznek . . . A' ki igen közel véli lenni magát a' Tudományok' me-

Bé-vezetés.

redék Hegyein azok' Tetejéhez, leg-melz-
szebb vagyon az attól. . . . Illy írás nem
tehete még-is valamit a' szép és jó Tudo-
mányok' Tökéletesítésében? — Kitsinyt u-
gyan, de annyit tenni, a' mennyit lehet,
szoros Kötelesség. . . .

Az erköltsi Romlottság ugyan, Hálá
legyen Hazánk' Őrző-angyalának, nem vertt
még nálunk mély Gyökeret: de a' Virtus-
nak - is van tulajdon Kellemetessége;
ezt közzé-tenni — erősíteni a' Gyengét,
vezetni az Indúlót, alkalmas lehet talán
Írásunk?

Nem hafzontalan Kívánsága az a' jó
Haza-szeretőnek, ha a' régi Szer-tartá-
sokat, a' mennyire azok eggyezhetők az
Időnek Szükségeivel, örökké Tartóknak
lenni akarja. . . . Ez ád a' Nemzetnek tu-
lajdon Formát, ez ád álló Erőt, ez ójja-
meg a' Zavarodástól.

Bé-vezetés.

„ Míg nemzeti farkallatos Törvényeink
lesznek Talp-kövei Alkotványunknak , Szer-
tartásaink szentek , Anya-nyelvünk élő , és
az eredeti magyar Vér , Fő -részze Karakte-
rünknek — addig , és tsak addig állunk. „

Ígértük , és meg-is álljuk , hogy eggy
lesz Fő-Tzélunk közzül ezt a' Nemzeti
Karaktert fenn -tartani , erősíteni ,
és vezetni Magunk Szíve meg-gyöz
a' felöl , hogy ebbe' a' leg-kissebb Tö-
rekedés-is , hafznos Törekedés. — —

Eredeti *) Munkák vezetik a' Népet
a' jó Formálásra. Hidegen hadjuk-el a' Né-
ző-piatzot *Jázon'* és *Meduza'* , *Fédra'* és *Hi-
politus'* Történetei Látásá után — és Kön-
nyel telik Szemünk ha azon , a' körültünk
történt Dolgokat látjuk , és ha a' magunk
Környül-állásit , a' Játék-színben újra fel-ta-
láljuk Úgy van alkotva az emberi
Szív,

*) *Liberaper vacuum posui vestigia princeps
Non aliena meo pressi pede. Qui sibi fidit
Dux , regit Examen —*

Bé-vezetés.

Szív, hogy semmi néki nem tetfzik, a' melly valamennyire re á nem tartozik. A' Köz-életből-való *Scéndák*, mindennap elől-forduló, Hazánkat 's magunkat illető Dolgok' ellen-állhatatlanúl vonfznak magokhoz. A' mennyire tehát kis Erönk ér, Fel-tételünk az-is, hogy ma g u n k b ó l 's k ö r ü l ü n k m e r í t t s ü n k, — el-hitetvén magunkkal azt, hogy fzebb a' Fülemile természeti Erdei-tsatsogá-sa, az Kanáriai-madár' költsön vett módos Sűvültésénél. . . .

Az Ízlés a' jó Erköltsök' Szülő-annya. A' komor Virtus el-vefzti e' nélkül leg-fzebb Tulajdonságát a' Szépséget — az Élet Édességét — a' Tudomány kedveltető Hafználatoosságát. . . . Ezt terjeszteti fzeép Hazánkban, a' helyes Ízlés által még fzebbé tenni, bóldogabbá az Eletet, kellemetesebbé a' Lételt — ez-is, úgy véljük, nem ártalmas Igyekezet.

Az, hogy ezen Munkát különössen az Affzonyi-nemnek szántuk, nem zárja-

Bé-vezetés.

ki a' Férjfiakat-is. Kívánunk a' bölts Ité-
löktől olvastatni, hogy jobbítottassunk —
a' Gyengébbektől, hogy jobbítsunk. Ta-
lán lesz itt amott Munkánkban, a' melly Kí-
vánságunk' mind két Részének meg-felel.

Nem bántjuk-meg a' Férjfiúi Nemet, ha-
azt állítjuk, hogy a' Szép Nem, az Izlés'
Uralkodónéja. Lány Érzések hatalma-
sabban el fogadja mint azt, a' mi Szép.
Nem kételkedünk, hogy egy Nemnek Tö-
kéletesítése által a' másnak-is szolgálunk,
akár azért, mivel a' házi tífzta Örömet
fel-emelni igyekezünk, ha hogy Házas-
társakból — érzékeny Barátnékat, és kelle-
metes Társalkodónékat készíthetünk, akár
azért, hogy ezen édes Vehiculum által a'
Férjfiúi Nem' Tökéletességeire-is munkálunk,
vagy annak Vonfzó Természeti Ereje ál-
tal, vagy azon nemes Vete kedés által,
mellyet annak Pallérozása szülhet; akár leg-
alább az Olvasásnak Meg-fzerette-
tése által, a' melly fok Részzeiben Hazánk-
nak, tsak a' jó Könyvek' Nem-léte által foj-

Bé-vezetés.

tatik-el . . . Leg-fzebb Almánk közzül-való az, ha egy kellemetes Hazánk' Leányának unalmas Óráját hafznossan rövidíthetjük.

Ezen Tzéllyaink' El-érésére minden Erönket fel-áldozzuk. Kevés Száma Elő-fizetőinknek, a' kiket itt háládóan 's ditsekedve nevezünk, nem rettentett-el Intézetünk' Folytatásától, és ámbár melly nagy, és terhes légyen-is Költségünk, de el-hitetvén velünk Szándékunk' Tifztaága, hogy a' Hafznost, hafznosnak meg-nem esmérni lehetetlen, bizonyossá tésszük, a' Közönséget az eránt, hogy ha minden Reménységeink ellen, több Elő-fizetőink nem jönnének-is, és minden Segítség nélkül hagyatnánk-is, magunk Erejével az Efsztendöt ki-visszük, és Jó-fzándékunkat félbe nem szakasztjuk.

Egy édes Kötelesség fekszik rajtunk, mellyet itt közönségessen tellyesítünk. Egy Hazafi, a' ki titkossan és Rejtekebe sumás Adakozásával Lételét tsetsemő Urániánk'nak fel-tartotta, el-vonta magát Há-

Bé-vezetés.

ládátosságunk elől , és rajtunk azt az édes Terhet hagyta , hogy egyenessen néki véle nem adózhatunk : Nem halgathatjuk el azt mindazáltal egészzen , és itt a' Közönség előtt azt háládóan emlittyük. Az a' Gondolat : hogy egy jó Intézet' Fenn-állása az ő Kezei' Munkája , — és a' maga nagy Szívének Meg-elégedése , éppen Szívéhez illő Jutalom. . . . Azon Kezet , melly által hozzánk jutott Jó-tétele öleljük , nem ezért tsupán , de leg-inakább hogy bölts Vezetésével , Támogatásával ugyan az vólt Fő-meg-tartója Igyekezetünknek. Kívánánk mind Kettőt az egész Világnak nevezni — Szívünk' háládatos Tifztelel nevezni mindég !

Gyenge Leányka ! indulj-el immár-ki mértt Utadon , emlékezzél-meg Mennyei Származásodról — Taníts! és igyekezz tettezni! Légy tífzta, és kellemetes! Légy ha fznos Társalkodónéja Hazánk' fze-relmes Leányinak , a' kik közzé most kibotsátunk.

Az Elő-fizetők' Nevei.

A.

- Titt. Almássy Jó'sef Úr.
Gróf Andrássy Jó'sef Úr, Ő Nagys.
Gróf Andrássy Károly Úr, Ő Nagys.
Mélt. Gen. Gróf Andrássy Károlyné Asszony,
 Ő Nagys. szül. Gróf Nádasdy Rebeka.
Gróf Andrássy Leopold Úr, Ő Nagys. K.
 Tanácsos.
Mélt. Aranka György Úr, Királyi Tábla' Fia.

B.

- Titt. Balog Jó'sef Úr, Abáúji Vice-bíró.
Mélt. Conf. Balogh Péter Úr, Ő Nagys.
Tifztel. Balog Sándor Úr, Györi Prof.
Tettes. Baloghi Mihály Úr.

- Tettes. Bárdotz Adám Úr, Alsó-Fejérvári
Fő-Nót.
- Mélt. Bartsay Abrahámné Assz. szül. Gróf
Bethlen 'Su'sána.
- Titt. Ba'só Pál Úr, Abaúji Adó-fzedő.
- Titt. Belegrádi Sándor Úr, Pómázi Uraság'
Tisztartója.
- Titt. Bellnai György Úr, Po'sonyi Fő-Os-
kola' Kir. Tanítója.
- Titt. Benkó Jó'sef Úr.
- Titt. Bernárd László Úr.
- Gróf Özvegy Bethlen Sándorné Assz. Ő Nagys.
szül. Gróf. Bethlen Károlina.

C.

- Tettes. Cháfzár András Úr.
- Gróf Csáky Antal Úr, Ő Nagys.
- Tettes. Csejtey Istvánné Assz. szül. Szalay
Er'sébeth.
- Mélt. Csernátoni Ferentz Úr, ítélő-Mester.

D.

Titt. Dobay Dániel Úr.

Titt. Domonkos Sámuel Úr, Abaúji Ordin.
Fiscal.

Titt. Dráskótzty Gábor Úr.

F.

Mélt. Cons. Fáy Agostonné Assz. Szül. B.
Sághy Anna.

Tettes. Fáy Benedek Úr.

Tettes. Ifj. Fáy Mihály Úr.

Mélt. Fekete Ferentz Úr, Királyi Tábla' Fia.

Titt. Fritsko Jó'sef Úr, K. Kamara' Fisc.

G.

Titt. Gallik Sámuel Úr.

Titt. Gömöry János Úr, Gömör Várm. V.
Nótár.

Tifzt. Greskovits Imre Úr, N. Vásonyi Évang.
Préd.

Titt. Gubernáth Antal Úr.

Titt. Gutman Pál Ur, N. Váradí Könyv-kö-
tő, 4. Nyomtatványra.

Mélt. Conf. Gyürky Istvánné Asszony, szül.
Otsai Balogh. N.

H.

Gróf Haller Jó'sefné Asszony, Ö Exja. szül.
Gróf Csáky N.

I.

Báró Izdentzyné Assz. Ö Nagys. szül. Gróf
Vas Katalin.

K.

Tettes. Kandó Jó'sef Ur, Ordin. Fisc. Pest
Várm.

Tettes. Kazintzy Ferentz Ur.

Gróf Keglevits Károly Ur, Ö Nagys.

Gróf Özv. Kendeffy Elekné Assz. Ö Nagys.
szül. Gróf Bethlen Kristina.

Titt.

- Titt. Kerepessy Dániel Úr, Hites Prókátor.
Titt. Kirinyi János Úr.
Titt. Kirinyi István Úr.
Tettes. Komáromi Lajos Úr.
Titt. Kophandel Mátyásné Assz. szül. Szvoboda 'Su'sáanna.
Titt. Kozma Ferentz Úr.
Tettes. Kubinyi Károlyné Assz. szül. Palugyai Plathy Mária.

L.

- Tettes. Lántzy Jó'sef Úr, Torna Várm. Fő-Nótár.

M.

- Tettes. Sztregovai Madách Sándor Úr, több Mságos Familiák 'Törvényes Direktora.
Titt. Maritinszky Ferentz Úr.
Tettes. Márjásy Sándorné Assz. szül. Okolitsányi Borbála.
Tettes. Márjásy 'Sigmund Úr.

Tettes. Mihályi Istvánné Assz. szül. Száraz
Terézsia.

Tisztel. Mindszenti Sámuel Úr, Komáromi
Réf. Préd.

Tettes. Roglatitzai Miskóltzi Farkas Úr, Vá-
radi Püspökség' Prefektusa.

Titt. Mólnár András Úr Hites Prókátor.

N.

Fő-Tiszt. Mságos. Nagy Jó'sef Úr, Szom-
bathelyi Kanonok.

Tettes Nemes 'Sigmondné Assz. szül. Puky
'Su'sánna.

Titt. Németh László Úr, Gróf Battyány
Úr-fiak' Nevelője.

Titt. Nolly N. Úr.

O.

Titt. Orofzy Pál Úr, Veszprém Vármegy.
Fő-bíró.

Báró Ötvös Gábor Úr, Ő Nagys.

P.

Titt. Pajor Sándor Úr.

Titt. Po'sa István Úr.

Titt. Putnoky Károly Úr.

Báró Pronay Priska, és Honorata Kisalf-
fzonyok.

R.

Tettes Cons. Ragályi Jó'sefné Affz. szül.
Szemere Katalin-

S.

Titt. Sántha Láfzlóné Affz. szül. Bagossy
Frantziska.

Tettes. Prof. Schedius Lajosné Affz. szül.
Vindifch Er'sébeth.

Titt. Sebök János Úr.

Titt. Szarka János Úr, Komáromi Kereskedő.
Gróf Széchényi Ferentz Úr, Ő Exja.

Tettes. Szent Imrey Pál Úr.

Mélt. Szent-Pály Elek Úr, Kir. Tábla' Fija

Tettes.

Tettes. Szepessy Lászlóné Assz. szül. Regályi Katalin.

Tettes. Özv. Szeremley Károlyné Assz. szül. Szent Péteri Júdith.

Mélt. Szilassy Jó'sefné Assz. szül. Báró Izdentzy Katalin.

Tifzt. Szilvássy N. Úr, Verötzei Réf. Préd.

Tettes. Szirmay N. Kisaffony Csécsbe'.

Titt. Szontagh Mihály Úr, Gömör Várm. Első Vice-Nótár.

Tifzt. Szuhányi Xav. Ferentz Úr.

T.

Gróf Teleky Jó'sef Úr, Ö Exja.

Gróf Teleky Mihályné Assz. szül. Gróf Földvári Drusiána.

Titt. Nofztitzi Thurzó Györgyné Assz. szül. Járdánházi Kováts Anna.

Tettes. Tifzta Ferentz Úr, Abaúji Fő-Nót.

Tettes. Tokody Jó'sef Úr, Királyi Tudom. Direct.

Tettes. Tornallyay Károlyné Assz. szül. Losontzy Júdith.

Fő-Tifzt. Tormássy János Úr, Gener. Nótár.

Halasi Réf. Préd.

Titt. Tóth Lajos Úr.

Tifzt. Török István Úr, K. Vátzi Réf. Préd.

Tettes. Tetránszky László Úr.

Mélt. Túry László Úr, Itélő-Mester.

U.

Nagy Mélt. Ürményy Jó'sef Úr, Ő Exja.

Nagy Mélt. Ürményy Jó'sefné Assz. Ő Exja.

Z.

Fő-Tifzt. Mélt. Zábrátzky Jó'sef Úr, Királyi

Udv. Tanácsos, és Püspök.

Titt. Závodszy Ferentz Úr.

Gróf Zichy János Úr, Ő Nagys.

Titt. Zombory Ferentz Úr, V. Nótár.

Titt. Zombory Gábor Úr, Abaúji Fő-Bíró.

J.

Tettes. Jób Mihály Úr.

V.

Titt. Vietoris János Náthán Úr, Sopronyi
Próf. 2. Nyomtatványra.

*Ha a' Titulust illendően meg-nem adhattuk,
arról alázatosan Engedelmet kérünk, mi-
velhogy Titt. Collector Uraink, több-
nyire csak a' Neveket küldötték-bé, Ti-
tulus nélkül; és kérjük Titt. Collector
Urainkat, hogy ezután az Elő-fizető
Uraknak, 's Asszonyosságoknak Neveikkel
együtt, azoknak Titulussaikat-is bé-
küldeni méltóztassanak.*

A' Kötet' Foglalattya.

	Oldal.
<i>A' Vallás' Szeretetre - méltó - vólta.</i>	1
<i>A' Haza - szeretet.</i>	15
<i>Az el - változott Törpe.</i>	20
<i>Eggy Újj - házás' Levelei Barátjához.</i>	101
<i>Mesék</i>	

<i>A' Sas, a' Fülemlile és a' Madarak.</i>	119
<i>A' Fülemlile, és a' Szent - János - bo- gár.</i>	121
<i>A' Tengelitz, és a' Madaráfz.</i>	122
<i>A' Pók, és a' Méh.</i>	124
<i>A' Vándorló.</i>	126
<i>A' Légy Madárka.</i>	129
<i>A' Kolibri.</i>	140
<i>Fanni.</i>	150
<i>A' Fejveszteség.</i>	155
<i>Kertek' Eredete.</i>	200
<i>A' Babilóniai Fügő - kertek.</i>	203
<i>Az Alcinoufi Kertek.</i>	204
<i>Laurentinum, és Tuscum.</i>	205

A' Kötet' Foglalatja.

<i>Petrarka' Remetesége.</i>	<i>208</i>
<i>Kachimir vagy az ártatlan Hegyek. . .</i>	<i>215</i>
<i>Fata Morgana. Eggy természeti Tü-</i> <i>mény.</i>	<i>220</i>
<i>A' Nemzetek' külömb-féle Szokása a'</i> <i>Házasodáskor.</i>	<i>226</i>
<i>Anekdoták.</i>	<i>277</i>
<i>Epigrammák.</i>	<i>281</i>
<i>Lalage Kleift szerént.</i>	<i>284</i>

A' Vallás' Szeretetre-méltó - vólta.

Tartózkodva merünk első Bé-lépésünkkel kellemetes Olvasónéink' Társaságokban egy olly Tárgyról beszélni, a' melly fokoknak Szemeikben, leg-alább első Tekintettel, fontosnak ugyan, de szomorúnak, komornak, vagy helytelennek fog tetszeni; vagy talán a' mellynek Választásán némelyek nevetni, és gúnyolódni fognak. Érezzük mi, melly Veszedelemnek vagyunk ez által ki-téve, tudván azt, hogy az Emberek' Ítélete, valakinek Érdeme és Tehetsége felől leg-in-kább annak első Lépése által határoztatik meg.

Meg-győzi még is Félelmünket érdemes Hazánk' Leány' Tudomány-kívánásokon, és az Igazhoz, Jóhoz, és Széphez-való Buzgóságokon épült helyes Bízodalunk; és remélnjük, nem vádolnak avval, hogy kedvetlen, és komor Matériát adtunk Olvasásokra, ha Figyelmetességeket meg-nem vonják tőle.

Az a' fétét, és komor Mőd, a' mellyel a' Vallást szokták elé-adni, Oka kétség-kívül annak, hogy mi a' Vallás' Képzeletével mindenkor szomorú és kellemetlen Képeket, és Gondolatokat kötünk-öszve, és hogy víg Orzával nem gondolkozhatunk felőle. Akkor folyamodunk rendszerint a' Valláshoz, midőn Szerentsétlenségben vagyunk, midőn a' Nyavalyák az Agyhoz szegeznek, midőn a' Tűz, Ar-víz, Fergeteg Vagyonunkat, és Életünket Veszedelemmel fenyegeti, midőn kedves Szüléink', Házastársaink', Gyermekünk' vagy Barátink' Sírjok felett vígafzalatlanúl siránkozunk; midőn a' Lelki-esméret szorongat, és szomorú Gondolatok nyugha-

hatalanná téfzik Lelkünket. Azomban soha sem gondolkozhatunk helytelenebbül a' Vallás felől, mint ezen szomorú, és fetét Óráiban az Életnek! Lehetetlen, hogy illendően foglalatoskodhassunk az Istenről, és a' magunk' Helyhezteséséről-való Gondolattal, ha nem vagyunk alkalmasok arra, hogy tsendesen vizsgáljuk magunkba, és Lelkünk' és Indulatink' Allapotját meg-visszajelöljük. Haragosnak, kegyetlennek, bűzfű-állónak, rettenetesnek véljük az Istenséget, midőn Nyúghatatlanságok, és Félelmek közt vagyunk, midőn Szenvedések, és Nyomorúság által Lelkünknek természeti Tsendessége fel-forgatott. . . . Hogy Szeretettel találnak találjuk a' Vallást, foglalatoskodjunk avval Lelkünknek víg, és tsendes Allapotjában, midőn az Igazat meg-foghatjuk, egyenes és nemes Szívvel; már előre meg-kell győződni felőle, és Sajátinká tenni azon Érzékenységeket, a' mellyeket tőlünk kíván, és belénk önt, hogy Tsendességet, és Vígafztalást meríthessünk belőle a' Szenvedés' Óráján, és hogy egyáltalában an-

nak jóltévő Bé-folyását érezhessük egész
Életünkben.

Engedjék-meg tehát kellemetes Barátné-
ink, hogy eggynehány Leveleket áldozunk
annak a' Tárgynak, a' melly olly igen tar-
tozik Szívünkre. Vegyék Kezeikbe azt, Lel-
keknek víg és tsendes Allapotjában, és füg-
gefzék szép Szemeiket, és Figyelmetessé-
geket Olvasására.

* * *

A' ki az Istennek, mint jóltévő Terem-
tőnek, és bölts Igazgatójának mind annak,
a' mi teremtett, Lételéről elevenen meg-
győztetett; szükségesképpen által-látja azt-
is, hogy mi-is Emberek egészzen tőle-füg-
günk, hogy minden, a' mi történik, az ő
bölts Vigyázása, és jóltévő Intézése alatt
történik; hogy az Ember' Bóldogsága az ő
Akaratja, mivelhogy olly fényes Tehetsé-
gekkel ruházta-fel őtet, és hogy ha ebben
az Életben nem olly bóldog, a' millyen Ter-
mé.

mészetéhez , és Erejéhez képest lehetne , a'
Síron túl , más Életben éri-el aztat.

Ezeket együtt-véve épül az , a' mit
Vallásnak nevezünk , de a' mellyről fo-
kan befzélnek , a' nélkül , hogy helyes Kép-
zeletet kötnének-öfzve véle.

Midön okoson azt mondjuk valakiről,
hogy Vallása vagon , azt értjük allatta

Elsőben , hogy által-látja , melly Hely-
heztetésben vagon , mint okos Teremtés , a'
leg-főbb Valósággal ; hogy tudni-illik az Is-
tentől vette Életét , Erőit , és Tehetségeit,
hogy az Isten bölts Öltalmazója , és Kór-
mányozója mind annak , a' mi van , hogy
az Isten a' Virtusnak , mint a' Bóldogság-
leg bizonyosabb Efzközének Követését pa-
rantsolta , és meg-jutalmaztatja azokat , a'
kik ezen Efzközrel élnek , örökké állandó
Bóldogsággal ; valaminthogy ellenben azok,
a' kik a' Virtusban , és Jóságban nem gyako-
rolják magokat , Bóldogtalanságoknak önnön
magok Okai.

Másodszor, hogy örül ezen fontos, és jó Helyheztetésén, hogy Háládatossággal, és belsőképpen érzi, melly nagy az okos Lelkü Embernek Betsi, hogy Alacsony-ság, és gyalázatos Dolog, azon Tehetségekkel, és Tökéletességekkel, a' mellyeket nekünk a' Teremtő a' Jónak, és Virtusnak Követésére adott, visszafá-élni, mások' Kárára, és Nyomorgatására fordítani, vagy úgy élni vélek, hogy útólyára Meg-bánás kövesse azokat.

Harmadszor, hogy minden Tselekedeteit, és Fel-tételeit-is úgy intézi, hogy a' Virtust meg-ne fértse, a' melly eggyedül Elfköz Bóldogsága', és Tsendessége' Elérésére.

Tehát az Istenre nézve-való Helyheztetésünknek Esmérete, annak Nagyrabetsülése, és ezen Nagyrabetsülésnek Magunk-viselete által-való Ki-mutatása fő Részei a' Vallásnak. A' ki eggyyel bír, a' mással nem, vagy buta, vagy Képmutató. Már

Már most kellemetes Barátnéim! arra a' helyes és éles Érzésre kényszerítem, a' mellyel olly bőven fel-ruházta Nemeket, a' jó Anya Természet; vizsgálják-meg az által, ha nem véghetetlen gyönyörűséges, és jól-tévő Következései vagynak-é ezen mi Hely-heztetésünk' Nagyrabetsülésének? Engedjék-meg, hogy némelly Virágokat fzedjek azok közül, a' mellyek a' Vallás' Útján olly gazdagon, és olly szépen virágoznak, hogy Figyelmetességeket annak Gyönyörűségeire fel-indíthassam, és arra serkenthessem, hogy ezen Kellemetességekkel meg-tetézett Útat kövessék.

Ha Vallásom vagyok, a' fellyül-írt Értelemben, tudom azt, hogy minden, még leg-titkosabb Tselekedetimmél-is, minden Igyekezetimnél és Gondolatimmnál Bizony-ságom vagyok, a' kinek Kedvét, és Jóvá-hagyását meg-nyerni méltán leg-fontosabb Kívánságom. . . tudni-illik az Isten, a' leg-igazságosabb Biró. . . Melly Szívet-eme-lő, és gyönyörűséges Gondolat! . . . A' ré-

gi Pogány Skótusok, és Irlándusok, a' legnagyobb Dolgok' Végbe-vitelére, és a' legnagyobb Vitézségre indítottak-fel a' Vefze-
delem' közepette, az által a' Képzelet által, hogy meg-hólt Attyaiknak Lelkei Vitézsé-
geknek Szemléloi a' Felhőkből. Ezen Kép-
zelődésnek Nyomdokait még az ő Énekek-
ben-is fel-tartották. A' Hadi-Sereg kedves,
és tisztelt Királyja', vagy Vezérje' Jelen-léte
által a' leg-dítsőségesebb Tselekedetek' Kö-
vetésére buzdíttatik-fel. Melly hatalmasan
ferkenti-fel a' jó-igyekezetü Ifjat fzeretett
Szüléinek Szemlélése, és Jóváhagyása a'
Szorgalmatosságra, és jó Maga-viseletre!

Hát én, a' kinek a' véghetetlen, örök,
Eget, és Földet biró Isten, a' Szeretettel
tellyes, és jóltévő Attya az Embereknek
Tselekedeteimet, és Gondolataimat szemlé-
li; ne indíttassam-é fel az által a' leg-jobb
Dolgok' Gyakorlására? ha a' leg-ketsegte-
több Gyönyörűség, hízelkedő Ruhájában tsa-
logat-is Útjára; ha a' leg-hatalmasabb Ural-
kodó ajánlja-is Királyi -Székét, vagy a' Kín-
zó.

z6-helyet , hogy valamelly Alatsynys6gra
 b6rjon : Az Isten Szeml6l6m ! Ezen
 Gondolat el6tt el-t6nnek mint az 6rny6k,
 a' Kir6lyi-Sz6k , K6nz6sok , Gazdags6g , 6s
 Gy6ny6r6s6gek ! Mag6nos Szob6mban , mi-
 d6n egy nyomorgattatott 6zvegynek 6-
 gy6t , az Er6 , 6s Hatalom ellen 6ltalma-
 zom , a' leg-v6resebb Hartzban , mid6n Ha-
 z6m 6ltalm6t k6v6nja t6lem , t6mogat ezen
 mindenhat6 Gondolat , hogy Retteg6s n6l-
 k6l tartom az Igazs6g' M6r6-ed6ny6t , 6s
 meg-vetem a' V6fzedelmet , mellyet az El-
 lens6g s6r6 Rendjei k6fz6t6nek 6letemnek .

Ha leg-helyesebben v6fzem-is v6gbe K6-
 teless6geimet , meg-eshetik m6g-is , hogy az
 Emberek 6ltal r6galmaztatom , 6s nyomor-
 gattatom . Minden fel6l Bar6tok , Segedelem,
 V6gafztal6s n6lk6l az eg6llz Vil6gt6l el-ha-
 gyattatva , a' leg-rettenetesebb Mag6noss6g-
 ban szeml6lem magamat . Igaz ugyan , hogy
 hathat6s akkor a' j6 Lelki-esm6ret' V6gafzta-
 l6sa ; de melly igen er6s6dik az , az Isten-
 re-val6 Gondolat 6ltal a' ki bels6 R6fzeimet-

is látja! Melly nagy Vígafztalás vagy on el-
rejtve egy tsendes Imádságban, a' mellyet
a' Kietlenből, vagy a' Tömlöztből emelek
ahoz az eggyetlen eggy Valósághoz, a' ki
engem jól esmér, és ért! Nem vagyok ak-
kor magánosan. Az Isten ki-pótolja az
Emberek' Nemlétét; és ő hozzá fel-sírni,
meg-tsendesít a' leg-nagyobb Nyomorúságok
közt-is.

Melly Szeretetre-méltó a' Vallás akkor-
is, midön annak a' Végnek dítsőséges Be-
tsét érezteti vélünk, a' mellyre ide alá ren-
deltettünk! A' mutatja nékünk, hogy az Is-
ten hív bennünket, az Emberi Nemzet' és
minden Teremtés' Bóldogságán-való Munká-
lódásra; hogy mi az ő Tíft-viselői vagyunk
ide alá, és az ő Végeit elő-mozdítani Híva-
talunk. Melly nagy Tíftesség az, a' mel-
lyet a' Vallás ad nékünk! . . . Mi jobbít-
hatjuk a' Földet, és az Emberi Termé-
zet, nevelhetjük a' Teremtések' Bóldogsá-
gát; közelíthetünk az Isten' Végéhez, midön
Igazgatónak, Előjárónak, Tanítónak, Ne-
ve-

velőnek, Atyának, Anyának Hívtalját viseljük. Gyakran kevélykedünk benne, ha tsak leg-alább-való Eszköze vagyunk-is valamely Nagy-Urnak, igyekezünk annak még Gondolatját-is bé-tölteni; . . . vallyon nem véghetetlenül nagyobb Gyönyörűség-é az Istentől rendeltetett Hívtalomat helyesen viselni? ugyan hogy járhatnék én az ellen, hogy akadályoztatnám én-meg a' Teremtő' bölts Rendét, hogy lennék Gyalázatjára Magam-viscelete által; hogy tapodnám, pufztítanám azt a' Kertet, a' melyet az Isten ültetett, hogy sérteném-meg az Isten' Ház-népét? én, a' ki véghetetlen Gonofzságnak tartom valamely Fejedelemnek a' Polgárok' Mulatságára rendelt Kertjét öfzve-rontani? . . . Illy felséges Érzéseket támaszt bennünk a' Vallás, és annak Világánál úgy lát-fzik minden Bűn, mint tulajdon Természetiünknek Meg-alázása. . . .

Nem kellemetes Színben jelen-é meg előttünk a' Vallás akkor, a' midön látjuk, hogy minden Testi Gyönyörűségét, a'
mel-

mellyel úgy mint Emberek élhetünk, nem tsak meg-nem enged, hanem némelly meg-határozásokkal Kötelességünké téfzi, tudni-illik, hogy okosan, az-az: rendszeren, annak idejében, és mértékletesen éljünk véle? Éppen nem tsinál Bünt az Ételben és Italban-való Gyönyörüségből, hanem neveli azt, midön bennünket annak Adójára emlékeztet, a' ki olly fok-féle Eledeleket teremtett az Embernek, és Nyelvét olly külömb-féle Izlésre kézfizette. Meg-tartja az Egésséget, és neveli a' Jóizlést, midön a' Mértékletességet, és a' Munkát parantsolja; midön ellenben azok, a' kik a' Vallás' Javaslásait megvetvén, a' rendetlen Étel, és Ital által Egészségeket, Betsületeket, Jó-neveket, Tsendeségeket öfzve-rontják, és Idő Nap előtt fiettetik Sírjokat.

Nem tiltja a' Vallás az Elésben-való Könnyebbséget, a' tsinos Ruházatot, szép Házatot, Szolgálatot, a' Mulatságokat, Társaságokat, Tréfákat 's a' t. de tanít bennünket azokkal úgy élni, a' mint Testünknek

Allapotja, és Környül-állásaink meg-kívánják, úgy, hogy Hívatalunkat el-ne mulassuk; Egységünknek Meg-tartására, és Országunk' Meg-vidámítására a' hasznos Munka után.

Tanít bennünket, miképpen fűszerfámozzuk Befzéllgetéseinket Okossággal és Leereszkedéssel; miképpen édesítsük Tréfáinkat az Igazság, Illendőség, és Szeretet által; hanem ój bennünket a' Puhaságtól, és a' Mértékletlenségtől, a' melly a' Testnek és Léleknek Eröit ki-meríti; öríz a' Pompától, a' melly Rangunkon, és Jövedelmünkön fellyül-van, a' melly a' Tisztesség' és Barátság' helyében Gyűlölséget és Nevetséget szerez . . .

De . . . egész Könyvet kellene írnom, ha azokat a' Kellemetességeket öszve-akarnám fzedni, a' mellyek a' Vallás' gyönyörködtető Képén vagynak el-terjedve; megelégszem, ha azt a' Gyönyörüséget elérhetem, hogy ez által Alkalmatosságot adtam

Ked-

Kedves Barátnéimnak arra, hogy azon
Szépségeket magok keressék a' Vallás' kies
Vidékein.

Próf Schedius Lajos.

A' Haza-szeretet.

Harmadik Eduárd Angliai Király, egy egéssz Efstendeig ostromlotta Calais (Kalé Városát.) 1347-dik Efstendőben 3-dik Augustusban, már annyira szorította a' Város-bélieket az Éhség által, hogy Eggyezésre fel-akarták adni a' Várost. De Eduárd bofszonkodván, hogy Hadi-seregének Virágát ezen egy Város' Ostromlásában el-veztetete, és egy Efstendeig kényszerítettet mulatni mellette, eleinte nem akart semmi kedvező Eggyezésre lépni. Egy Részét az Őrízetnek meg-akarta öletni, más Részét pedig Fogságba vetni. Mindazonáltal, Fő-tízzeinek Szavokra, a' kik azt terjesztették eleibe, hogy ez által a' Frantziáknak-is Jussok származna hasonlóképpen bánni az Anglusokkal, arra vette magát, hogy meg-elégzik avval, ha a' Város-béliek, magok közül hatot küldenek hozzája, fedetlen Fővel, a' Nyakokba Kötelet, és Kezekbe a' Város' Kúlsát vivén, hogy egyedül ezek légyenek

Bofz-

Boffzú-állásának Aldozati. Mauni (Moni) küldetett-bé a' Városba, hogy a' Gyözedelmes' Akaratját ki-jelentse. A' Város' Igazgatója kérte, hogy maradjon benn addig, mig a' Dolgot a' Népek meg-befzéli. A' Lakosok öszve-gyülvén a' Piatzon, várták az Eduárd' Feleletét, avval a' Nyúghatatlansággal, mellyet szül a' Halál' Félelme, és az Élet' Reménysége. El-olvastatván a' Rendelés, a' komor Halgatás jelentette-ki a' Szívek' El-alélását. Borzadozva néztek egymásra, keresvén Irtózással a' Köz-jó' Aldozatjait, a' mellyeknek Fel-találását nem remélték. A' hofszú Halgatást Kiáltások szakasztották-félbe, mellyek Jajgatásokkal, Sirással, és Zokogással egygyesültek; Jean de Vienne (Zsán de Vien) a' Város' Igazgatója, egyy igaz Vitéz, most szánakodó Polgár, egyesítette Sohajtásait az Övékkel. Mauni, ezen érzékeny Történet' Bizonyosa nem tartóztathatta-meg Könnyeit. Azomban el-folyt a' Választásra engedtetett kevés Idő: meg-kellett határozni magokat. Ekkor Eustache de Saint Piere (Üfztás de Szeint Pier)

Pier) elé-állá bátran a' refzkető Polgárok közül: „Uraim, Nagyok, és Kitsinyek! fel-
„ kiáltá ő, nagy Gonofzság vólna el-nézni,
„ hogy ez a' Nép Éhség által, vagy más-
„ képpen vesszen el, holott lehet Módot ta-
„ lálni Meg-tartásában, és nagy Kegyelmet
„ érdemel az Úr Isten előtt az, a' ki ettől
„ a' Vefzélytől meg-menti. Nékem annál
„ nagyobb Jussom vagyon Irgalmára, mi-
„ velhogy leg-első vagyok, a' ki Életem'
„ fel-áldozom Meg-tartásáért. „ Alig vé-
„ gezte-el Befzédét, hogy a' Háládatosságának
leg-tisztább Bérét vette Polgár-társaitól,
tsak nem imádták; Lábaihoz borúltak, és
Könnyeikkel áztatták azokat. Melly nagy
a' Virtus' Hatalma! Jean d' Aire (Zsán d' Ér)
bátor Követője Attya-fiának Eustakhiusnak,
melléje-állott, hogy meg-offza vele a' Dí-
tsösséget, Hazájáért meg-halni. Jaques és
Pierre Willant (Zsák és Pier Villán) két
Test-vérek, és Attya-fiai ezen nagy-lelkű
Mártiroknak hasonlóképpen el-fzánták ma-
gokat. A' kettőnek Neve nints meg-írva.
Kár, hogy a' História, a' melly sok hafzon-

talan, és az Emberi Nemzetnek veszedelmes
 Emberek' Neveit meg-tartotta, azt halhatat-
 lanná nem tette. A' Város' Igazgatója, a'
 ki Vénsége, Betegsége, és a' Bánat miatt
 gyalog nem mehetett, Lóháton kísérte őket
 a' Kapuig: ott által-adta őket Mauninak,
 kérvén ötet, hogy vetné-közbe magát éret-
 tek a' Királynál. Meg-jelentek a' Király e-
 lött, és által-adták néki a' Város' Kúlsait.
 A' Királynál lévő Tisztek nem titkolhatták-
 el Szánakozásokat, és Bámúlásokat ezen a'
 nagy-lelkű Tselekedeten: a' Fejedelem kö-
 rül mindenfelől zúgolódva jelentette-ki magát
 a' közönséges Szánakodás. Egyedül Eduárd
 nem illetődött-meg, komor Szemekkel nézte
 őket, és parantsolta Meg-ölettetésekét. Ha-
 szontalanúl borúlt Lábai eleibe a' Valliai Fe-
 jedelem: a' Harag bé-kötötte Szemeit ebben
 a' Szempillantásban, hogy ne láthassa Indú-
 latjának Údokságát: újjonnan parantsolta
 Halálokat. Végek lett-vólna ezen nagy lel-
 kü Szerentsétleneknek, és az Eduárd' Dí-
 tsőségének, ha a' Királyné nem lett-vólna
 a' Táborban. De ez a' tiszteletre-méltó Fe-

jedelem Affzony Térdére borúlván Férjének, és a' Betsület', Emberiség', és Vallás' leg-hatalmasabb Indít'-okait terjesztvén eleibe, kérte, hogy ne fertéztesse-meg Dítsőségét illy rút Tselekedete által. A' Király, le-függesztvén Szemeit, *Oh Affzonyom ! felkiáltá rövid Halgatás után, melly igen szeretném, ha itt nem volna : olly érzékenyen kér, hogy ellent nem állhatok. Bánnyon Tetszése szerint vélek.* Azonnal a' maga Szobájába vezette őket a' Királyné, Ebédet, és Köntöst adott nékiek, és kinek-kinek hat Arany-pénzt adván Szükségére, bátorságos Örízet alatt vissza-küldötte őket.

Eggy Tsuda-Történet.

Az által-változott Törpe (Zwerg)
Gróf H..1- né Írásiból.

Azt kívánja tőlem kedves Barátném! hogy Ifjúságomnak Történeteit, a' mellyekből tsak némelly egyes elő-fordúlt Dolgokat tud, egésszen, és folytában beszéljem-el?

Egyedül tsak az én Barátném kívánhatja azt tőlem, és egyedül tsak az ő Kívánságát tartozom bé-tölteni. Oh! melly fok már bé-börödzött Sebeket vérzek-fel, midön az én drága Barátném barátságos Gondoskodásának eleget-téfszek. De nem panaszkodom. Híszem ez által Alkalmatosságom adódik Életemnek leg-bóldogabb Oráit az Emlékeztetés által ismét érezni.

Tsetsemő Gyermekségemtől-fogva Falún neveltetem. F* né, a' kit én Anyámnak neveztem, gyakran beszéllette, hogy az Atyám Fél-éztendővel Születésem előtt meg-hólt. Ugy látszott, mintha a' lett vól-

na leg-főbb Gondja, hogy az Atyám' Nemlételét Szeretettel tellyes Maga-viselete által ki-pótolja. Jóllehet Életének Összéhez közelgetett, mindazáltal olly keveset vezetett el jó Kedvéből, a' melly Természete vólt, hogy gyakran Részt vett Gyermekei-játékjaimban, és az által tudta meg-szerzeni magának az én leg-érzékenyebb Szeretemet. Midön Efstendeim nevedtek, minden Tehetségét arra fordította, hogy a' Mezei-élet' Egyformaságát külömb-külömbféle Mulatóságok, és Foglalatosságok által tégye gyönyörűségessé. Maga adott Letzkéket nem csak a' Klavirban, hanem mind azon Munkákban-is, a' mellyeket nagyobb Rangú Afzonyoknak tudni szükséges. Az én Kedvemért szaporította Könyv-tárát, és hogy (a' mint maga mondotta) az Élet a' Társaság által még kedvesebb légyen, egy hűz efstendős Leányt, Julis vólt a' Neve, szerzett a' Házhoz.

Julis szép, okos, barátságos, befedés vólt, és ez által csak hamar egész Hajlan-

dóságomat meg-nyerte. Az ő Társasága, a' Klavir , és az Olvasás elég vólt az én Mulatságomra. Minden-némü Könyvek közül leg-örömesebb olvastam a' Tündér-meséket , és tsudálatos Történeteket. De a' mi eleinte Idő-töltés vólt , tsak nem veszedelmes Következést húzott maga után. A' Termézet nékem az igen érzékeny Test mellé , nyúghatatlan és tüzes Képzelődet adott. Lehet gondolni , hogy ezen Helyheztetésben mély Bé-nyomásokat tehettek bennem a' Tündér-mesék , annyival inkább , hogy gyermeki Elzem nem dolgozhatott ellene forró Képzelődesemnek. Igaz , hogy midön magamhoz jöttem , gyakran emlékeztetett arra Okosságom , hogy azok tsak Mesék ; de eggyferibe ez a' Gondolat jött a' Fejembe : talán Igazság vagon el-rejtve a' Mesék alatt , vagy talán valóságos Történetek adtak Alkalmatosságot az ő Lételekre. F* né mosolygott midön Kétségeimet eleibe-raktam , és olly homályos Feletet adott , a' mellyből semmit ki-nem tudtam tanulni. . . . Ezt látván , Julishoz folyamodtam ; a' ki azt

azt felelte: hogy ez különös Kérdés, a' mellyre egy-átaljába nem lehetne felelni, mert jóllehet, hogy fenki sem tagadhatná, hogy a' Tündér-mesékben sok Képtelenség vagyon; mindazáltal éppen olly kevésbé lehetne tagadni, hogy sok Dolgok vólnának az Ég, és Föld közt, a' mellyekről a' mi Okosságunk még tsak nem-is álmodna, és hogy a' Költeményesek nehezen gondolhatnának-ki olly hihetetlen Dolgot, a' melly már ne történt vólna-meg e' Világon.

A' Julis' Szavai meg-erössítettek előre-képzelt Vélekedésemben, annyival inkább, hogy a' Természet' Esmérete, és Tapaszta-lás nélkül szükölködtem. Ez Oka gyakran annak, hogy a' leg-természetesebb Dolgok Tsudáknak, a' leg-képtelenebbek ellenben természetes Dolgoknak tartatnak. Ide járúl-ván tüzes Képzelődésem tsak hamar a' leg-hihetlenebb Dolgok' Lehetőségek felől sem kételkedtem. A' Képtelenségek' Világában éltem, a' mellyben annál inkább meg-fzok-tam, minél több tsudálatos Történetek he-

vitétek Fejemet. Óriásokról, Törpékről, Gyémánt-várakról, meg-ígézett Király-fiakról álmodoztam, és ébren semmit sem óhajtottam inkább, mint sem valamely jóltévő Tündérnek Óltalma alatt, Tsuda-történetek közé tétetni.

De Hólnapok, és Efstendők töltek-el, a' nélkül, hogy valamely Tündér megjelent, vagy Tsuda történt volna. Már fogyni kezdett Kedvem azon Mesékhez, a' melyeknek Olvasásával töltöttem eddig Idömet; Képzölődésem alább szállott erőszakos Allapotjából; és lassán-lassán meg-nyílt Szívem a' Természet' Szépségeinek; Okosságom szabadabb Levegöt nyert, febesebben fejtődött-ki, és Kedvem érkezett a' hasznosabb Könyvek' olvasásához . . . egy Szóval, már az igaz Úton voltam, a' midön egy tsudálatos Történet, ismét visszárántott a' Tsudák' Országába.

Tíz-efstendős-koromban, és éppen Születésem' Napján sétálni mentem Julissal. Nem
mez-

messze a' Kerttől vólt egy Dombotska, a' mellynek Óldalába egy Vas-ajtóval bé-zártt Barlang látszott. A' Domb' Teteje sűrű Fák-
kal vólt bé-növe, a' mellyek annak Óldalán le-felé mentek, és a' Téréségen messze ki-ter-
jedtek. Ezen Fák külső Falát formálták egy Erdőnek, a' melly, a' mint nékem mondották, a' Vad-állatok miatt, rettenetes vólt. Midőn ide érkeztünk, és már visszá-térni akartunk, Kis-Affzony! azt mondja Ju-
lis, nem tudom mitsoda különös Kedvem ér-kezett ebbe az Erdőbe bé-menni. Igen! ha Vad-állatok nem vólnának benne, már ré-
gen lett-vólna nékem arra Kedvem... Vad-állatok! ha igazán meg-kell vallanom, úgy tartom, hogy tsak el-ámítottak bennünket. Én gyakran sétáltam ezen Vidékben és soha sem Ordítását nem hallottam, sem Nyomát nem láttam valamely Vad-állatnak... Igazat mondasz, felelék én, és fényes Nappal an-nál kevesebbet lehet tartani valamitől. Pró-báljuk-meg... Ha úgy tetszik a' Kis-Aff-zonynak. De messze ne menjünk-bé, hogy könnyen visszá-szaladhassunk, ha valami

Veszedelem érne bennünket. Jere! jere!
mondám én, és Kezénél-fogva meg-ragadám.

Jóllehet nagy vólt az Újság -kívánás
bennem, még-is különös Borzadás fogott-el,
midőn az Erdőbe bé-értem. A' Fák sűrűn
őfzve-vóltak növe, úgy hogy nagy Bajjal
verekedhattünk-elé; de minekutánna mint-
egy tízen-két Lépésnyire mentünk, világo-
sabb, és ritkább vólt az Erdő. Mély, még
csak Madár-éneklés által sem háborítottatott
Tsendesség terjedtt-el minden-felé. Egyedül
gyenge Zsizsegés, és a' Fa-levelek' Lenge-
dezése hallatfzott néha - néha. A' Világos-
ságnak a' Szürkülettel-való Egyesülése ne-
velte ezen Hely' Félelmeit. Mi lassú Lé-
pésekkel elébb-elébb mentünk, szüntelen vi-
gyázván, ha nem látunk-é valamely Vad-
állatot. Mintegy negyven Lépésnyire men-
tünk, a' midőn a' Hátunk megett valaki
meg-fzöllít: Hó! hó! Meg-ijedve visszá - te-
kínték, és láték, egy negyed-fél Lábnyi
Nagyságú Emberkét, a' ki barátságosan haj-
togatta magát nekünk. A' Háta púpos vólt,
zöld

zöld Dolmányka , és Lába-fejéig érő Na-
drág vólt rajta, a' Kezében egy nagy gör-
tsös Botot tartott. Én Szaladásra vettem
a' Dolgot. De minekutánna barátságos Ma-
ga-hajtogatását láttam, és Julis-is meg-ál-
lott, én-is, jóllehet refzketve, bé-vártam.
Gyönyörű Kis-Affzonykám! én igen nagyon
örvendek, hogy a' Kis-Affzonyt itt láthatom.
Mi hozta a' Kis-Affzonyt az én magános
Vidékembe? ... Én a' Háborodás miá nem tud-
tam mit feleljek. ... Julis, a' ki nem ijedtt-
meg annyira, ezt felelé: Nagyságos Törpe
Uram! ha rofzra nem magyarázza, és meg-
kell vallanom, egyedül tsak az Újság-kívá-
nás . . . Jól értem Juliskám felelé a' Törpe,
Magok ennek az Erdőnek Medvéit akarták
meg-esmérni, de Szerentséjek kedves Szé-
peim! hogy én éppen itt vagyok, külöm-
ben drágán fizették volna-meg ezt az Újsá-
gon-kapkodást Az Istenért! fel-kiál-
ték én, hát igaz, hogy Vad-állatok laknak eb-
ben az Erdőben? Jere! Juliskám fzaladjunk.
Ne féljen Nagyságos Kis-Affzonyom! mondá
a' Törpe, az én Óltalmam alatt Bátorságban

vagyon. Azomban fogadja-el elől a' Kis-Afzony jó Kívánságomat Születése' Napjára.

Az ő Minden-tudósága, és módos Maga-viselete rész-fzerint Tifzteletet, rész-fzerint Bizodalmat gerjesztett bennem. És jól-lehet Ortzája' fekete Színe, kis Szemei, hofzfú Órra, nagy Szája, meg-nyírott, egyzöld Sapkával félig bé-takart Feje nem igen kedveltetők vóltak-is, nem vólt mindazonáltal semmi rettentő Képében; sőt inkább fzenvedhetőve tette azt előttem azon el-terjedett Nyájassága. Én illendően meg-köfzöntem Jó-kívánását, és Óltalmának Ajánlását, a' mellyet ki-kértem magamnak Vifzfzá-menetelem' Bátorságossá-való-tételére.

Annak elég Ideje lészzen, úgy tartom, minekutánna ezt az Erdöt meg-fzemplélte a' Kis-Afzony. Meg-érdemli a' Meg-nézéfft. De úgy látom nem bízik Óltalmamba; ugyan gondolja-meg, hogy az én Életem sem vólna Bátorságba, ha ennek az Erdőnek Medvéi nem vólnának Hatalmam alatt.

Vég-

Végtére reá beszéltt, hogy meg-maradtam. Karját nyújtotta nékem, Juliska pedig mellettem mentt. Így mentünk egy Darabig, míg Julis hátra nem maradtt, hogy Harisnyáját meg-kösse. Alig mentem hat Lépésnyire a' Törpével, midön egy rettenetes Kiáltás hangzott Füleimbe. A' Julis' Szava vólt. Midön visszátékittem, látám, hogy egygy Medvével küzködik, a' melly Lábaival öfzve-szorította. Ha! felkiáltá a' Törpe, te goromba Állat! erefd-el mindjárt. Azonnal engedelmeskedett a' Medve, és morogva le-erefdett Fövel elmentt.

Bámúlva, és belső Borzadással szemlélttem a' Törpét. Mitsoda Ember lehet ez? (azt mondám magamban) a' kinek még a' Vad-állatok-is engedelmeskednek. Azomban Juliska Sérelem nélkül, de nagyon meg-ijedve elé-tántorgott. Leánykák! Leánykák! azt mondá a' Törpe, másszor jobban vigyázzanak Életekre, mint sem Harisnyájokra. Miért kellett most hátra-maradni? Az az Ól-

talom, a' mellyet én ajánlottam; meg-fzű-
nik, mihelyt vagy magok én tölem, vagy
én magoktól el-maradok. Tsak én mellet-
tem bátorságosok. De nagyon meg-ijedett
Galambotskám! Itt van egy Gyep-dombots-
ka. Üllyön-le egyy kevésse.

Fel-vezette Julist a' Dombotskára. Éj!
bé Kár, azt mondá, hogy valamely Forrás
nintsen itt közel, egyy Ital friss Víz mind-
járt helyre-hozná. De hiszem arról tehe-
tünk. A' hol Forrás nints, Fakasztani kell.
Azonnal egyy Kö-fziklátskához mentt, és
fel-emelvén Botját, ezt kiáltá:

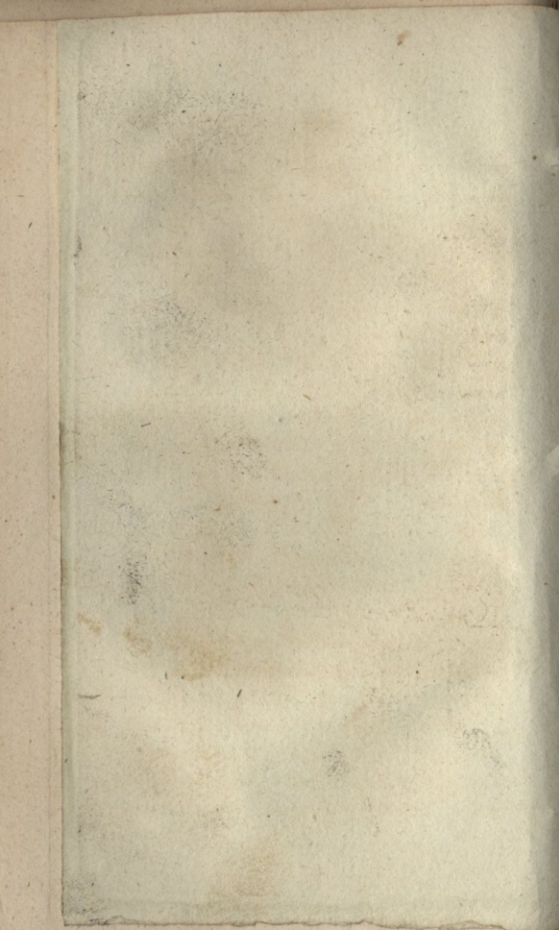
Hurli burli szép Követske

Fölyyon belöled Vízetske.

Erre meg-ütötte a' Követ, és egyyferiben
gyönyörű tiszta Víz szökött-ki belöle Szí-
várvány formában. Meg-töltvén egyy Poha-
rat (nem tudom hol vette) azt Julisnak
nyújtotta. Ez eddig magában merülve ült,
nem vévén-észre a' mi történt, és hirtelen
ki-atta a' Pohár-vízét. A' Törpe ismét meg-
merítvén azt, engem' kínált. Én menteget-

Nem a nagyok a minék
látszom lenni.

tem magam', hogy nem vagyok szömjú. Éj éj!
 azt mondá a' Törpe, bizonyosan a' Meg-ron-
 tástól fél a' Kis-Affzony. A' Víz, a' melly eb-
 ben a' Pohárban vagyon, olly természetes
 mint más akármellyik, és én két Szóval ki-
 magyarázom Mesterségemet. . . Minden Dolog,
 következésképpen ez a' Kö-szikla-is Angyal-
 kám! a' négy eredeti Alló-részeken kívül, a'
 Levegőnek, Tűznek, Földnek, és Víznek
 bizonyos Eggyelítéséből vagyon öszve-
 rakva. A' ki tehát a' Vízet a' több Alló-ré-
 szektől el tudja választani, minden Kőből
 Vízet hozhat-ki. Hasonlóképpen vagyon a'
 Dolog az én a' Vad-állatokon-való Hatal-
 mammal-is. Nintsen olly Vad-állat e' Vilá-
 gon, a' mellyben a' Természet valamelly Izim-
 pathétikus Érzékenységet ne öntött-
 volna, és a' ki az ezen Érzékenységre-való
 Bé-folyást tudja, az Ura annak; az a' Ti-
 grist, és Medvét olly szelíddé teheti, mint
 a' Bárány. De hogy ezt, és még többet
 tudhassunk, a' Természet' titkos Erőjit kell
 tanulnunk, de ez sokkal nehezebb Tudo-
 mány, mint sem hogy a' szép Leánykák

arra adnák magokat : azomban az a' Hatalom, a' mellyel ez a' Tudomány meg-jutamaztat, többet ér, mint sem a' Szépség' Hatalma, a' melly által a' szegény Férjfi' Szíve le-köteleztetik. Még-is A' Kis-Affzony' Egességéért!

Ezen Szavak után ki-itta a' Poharat. Azután a' Vízhöz futott, a' melly még mindig szökdétsélt, ki-öblítette, szépen a' Poharat, és meg-töltvén azt, nekem adta. Én ittam és Életemben soha sem ittam jobb Vízet.

Még-is (mondá tovább a' Törpe) de mit-is akártam elébb mondani? Tudom, . . . még-is, kélsz vólnék Hatalmamat meg-ofztani, egy Leánykával, a' ki a' Kis-Affzonyhoz hasonló! . . . Azt akarom mondani, a' Kis-Affzony most tíz-esztendő, és négy Esztendő múlva tízen-négy lélsz : Úgy-é?

Úgy látzik, mondám mosolyogva, de mit akar avval?

Azt

Azt akarom mondani kedves Kis-Affzonykám! hogy tízen-négy ezftendős korokban, már sok Leánykák férjhez mentek, és hogy . . . a' Kis-Affzonyka-is jól tenné, ha férjhez menne.

Kinek jut az Eszébe, tíz-ezftendős korában? mondám én rettegve.

Úgy úgy! felelé a' Törpe, de az Előre-nézés nem árthat. Jó, ha az Ember előre ki-tsinálja magának Életének Rendjét. Rövideden, szép Kis-Affzonykám! ha arra ajánlaná magát, hogy négy Ezftendő múlva hozzám jönne, úgy az által a' Hatalom által, a' mellyet mennyegzői Ajándékul adnék, ki-pótoltatna rút Formám.

Tréfálódik . . . azt mondám rettegve és meg-háborodva . . . ki tenne tíz-ezftendős Leánykának házassági Ajánlásokat?

Éppen nem ütközne-meg azon Kedvesem! ha az Ajánlás' Ize szerínt vólna. De

úgy-é bizony, hogy rút vagyok én magának?

Bizony nem! mondám valamennyire hírtelen.

A' Törpe Térdre esett, és meg-ragadá Kezemet: Tehát remélhetek Angyali Teremtés! Melly bódog vagyok! Tehát nem veti-meg Ajánlásomat?

Az előtt szenvedhettem, de most kimondhatatlan rút volt, midőn a' Szerelmemst jádzotta. Meg-ijedve visszá-húztam Kezemet: Nem értett-meg, azt mondám, én fem mire fem ajánlom magamot az Anyám' Meg-eggyezése nélkül . . .

De ha a' meg-eggyezne benne . . . mondá a' Törpe.

Akkor fem! fel-kiálték. Nem mondhatom én-meg előre, mit fogok négy Elfzendő múlva tsinálni.

Tehát Isten hozzá! mondá ő, és el-
akart menni.

Hová mégyen? fel-kiálték. Hát egye-
dül botsát-é vissza bennünket, avagy nem
ígérté-é Oltalmát?

Igaz! felelé ő szárazon. De az én Sza-
vam nem kötelez egyébre, hanem hogy arra
a' Helyre kísérjem, a' hol egybe-találkoz-
tunk, mivelhogy addig, egyedül, az én Ol-
talmam nélkül, és a' mint meg-vallották
Újság-kívánásból jöttek.

Karját ajánlotta, és az Úton ezen Ma-
gános-befzélgetésre fakadott-ki:

„Bóldogtalan Baldinó! mit használ Tu-
dományod, és Hatalmad, ha tsak egyy
Leány' Szívét lem tudod az által meg-ven-
ni! Balgatag Baldinó! de hogy-is remélhet-
néd azt, hogy Tudományod által a' Leá-
nyok előtt Kedvességet szerezz?... Tsak a'
Szépségre, és Pénzre néznek mindnyájan!...

Oh Kis-Affzonykám! el-felejtetem mondani, hogy én igen gazdag vagyok. “

Uram! . . . azt mondám meg-sértöve . . . gyengének tarthat, de alacsony-nak nem. Az én Kezem nem árús Pénzen.

Engedjen-meg drága Kis-Affzonykám! Oh Baldino! ismét egy balgatag Dolgot tettél, a’ melly ezen Angyalnak Szívét még jobban el-idegeníti tőled. Baldinó! Baldinó! a’ Tigrisek’ és Medvék’ simpaticus Érzékenységeiket fel-tudod gerjeszteni, egy Leánykát nem; a’ Köfzıklákból Vízet tudsz Mesterséged által ki-hozni, és nints Hatalmadban egy Leánykának Szívét Szeretetedre indítani. Kegyetlen Sors! a’ melly érdemetlen ennyire gyötör. Oh meg-engesztelhetlen Lélek! mikor léfzen már Vége Bosszú-állásodnak? . . . Isten hozzá Kis-Affzonykám! fánjon leg-alább, ha nem fzerethet.

Már arra a’ Helyre érkeztünk, a’ hol leg-elsöben láttuk a’ Törpét. Itt gyengén
meg-

meg-hajtotta magát, és el-akart menni. Juliska eleibe-állott: Drága kedves Törpe Uram! fel-kiáltá öfzve-kótsolt Kézzel: Az Istenért! vezessen-el leg-alább az Erdő Szé- léig, ne sajnálja azt az eggynehány Lépést . . . Ha olly bátrak vóltak, felelé ő, hogy egyedül Újság-kívánásból eddig jöttek, lé- gyenek olly bátrak-is, hogy egyedül visszá- térjenek . . . Soha sem mertünk-vólna ebbe az Erdőbe jönni, mondá Juliska, ha tudtuk- vólna, hogy itt Vad-állatok laknak: óh ne vesse-meg érzéketlenül Kérésünket! Ha én- hozzám érzéketlenül viseli valaki magát, én- is érzéketlen vagyok. Ezt mondván el-mentt.

De melly rettenetes Dolog! Hat Medve jelene-meg, egyg kitsinyt távolag, és lehe- tetlenné tette az Erdőből-való Visszá-térést. Ifzonyú Kiáltással futék Julissal egygütt a Törpe után, és kéréim Óltalmát. Ahá! mon- dá ő gúnyolva nevetvén, kedves Leánykám! Medve-üzésre szeretne úgy-é? köfzönöm ezt a Tifzteséget. Ha Szeretőjének nem akar, válasszon mást Óltalmazójáú! Oh Uram!

mondá Juliska refzketve, ha nem segít ben-
 niünket, nem hagynak a' Medvék annyi Időt,
 hogy más Óltalmazót keressünk, mivel-
 hogy . . . a' mint látom . . . mindég job-
 ban közelítenek. Maga azt nem érti Juliska,
 mondá ő, mindég nagyobb Betsületére szol-
 gál az a' Kis-Affzonymnak, ha a' Medvék
 elfzik-meg, mint sem ha egy illy Személlyel-
 való Házasság által, mint én vagyok, meg-
 alázza magát . . . Istenem! fel-kiáltá Julis-
 ka, az én Vétkem-é az, hogy az én Kis-
 Affzonym nem akar hozzá-menni, fzenved-
 jek-é én-is érette? . . . Maga az Oka felelé
 ő, hogy a' Kis-Affzonyka az Erdőbe jött,
 már most ossza-meg véle Szerentsétlenségét.

Azomban a' Medvék mindég közelgeté-
 nek. Az Istenért! mondám a' Törpének,
 szabadítson-meg, örömet hozzá-mégyek
 négy Eftendő múlva. Oh nem! felelé ő,
 mérges Hidegséggel, A' Kis-Affzony igen szép,
 én pedig igen rút vagyok, nem illünk egy-
 gyüvé, már most okosabban meg-gondoltam
 a' Dolgot. Oh! én Szerentsétlen! fel-kiál-

ték én, hogy kell Életemnek Virágában illy rettenetes Módon meg-halni! Szerelmes kedves Uram! kérem az Istenért! végyen Feleségül E' tsupa Hafzon-keresés felelé ő, esmérem én azt; Tsak azért ajánlja Kezét, hogy Életét meg-tarthassa . . . Oh Törpe Uram! mondá Juliska, a' Jó-tétel Háládatosságot gerjeszt, a' Háládatosság Szeretetet szül; mentse-meg a' Kis-Affzonyt, és azután bizonyosan Szeretetből véfzi Férjének. Igaz-é az Lelketském! kérdé tőlem mosolyogva. Oh igaz igaz! mondám én, de nézze tsak a' Medvék . . . Félre innen, mondá ő, Gorombák! Mitsoda Illetlenség az, hogy ti ide lomposkodtok, midőn én egy Nagy-születésű Kis-Affzonnal beszélek. . . . Erre morogva el-mentek a' Medvék.

Jól vagyon! mondá a' Törpe hozzámfordulván, tehát én meg-engedem magamat lágyítani, és ki-jelentem itt világosan, hogy Feleségül véfzem. Négy Esztendő múlva meg-jelenek, és el-hozom Mátkámot. Nagyobb Bizonyosságúl végye-el ezen Gyűrűt,

és adja ide azt a' fárga Karikátskát közép
Újjáról.

Mihelyt Gyűrüt váltottunk, nyájasan ide
nyújtotta Karját, és az Erdő' Széléig kísért
bennünket. Itt hozzám-fordulván ezt mon-
dá: Szép Kis-Affzonykám! ne bánja, hogy
engem' Férfjének választott, nem a' va-
gyok én, a' minek látfszom lenni.
Ezzel meg-hajtván magát, el-tűnt a' Fák
között.

En Julissal sietve mentem Kertünk-felé.
Es most, midön Bátorságban voltam, láttam
egész Ki-terjedésében Szerentsétlenségemet.
Sírva, és Kezeimet-törve futottam F* néhez,
és el-beszélltem Történetemet. Merően, és
eggyet sem szólván halgatott, meg-szemlélte
a' Gyűrüt, tapogatta Ér-verésemet, le-törülte
Könnyeimet, ki-mentt, ismét bé-jött, és pa-
rantsolta Julisnak, hogy az egész Dolgot
terjedőleg beszéllje-el. Ez az egész Törté-
netet leg-kissebb Környül-állásaival el-beszéll-
te. Vége lévén a' Beszédnek, Julis Lábai-

hoz

hoz borúlt, és Engedelmet kért Gondolat-
 lanságáért, hogy engem' az Erdőbe vezetett.
 Már meg-történt, mondá F* né, fel-emelvén
 Julist, adjunk Hálákat a' Gond-viselésnek,
 hogy a' Dolog illy jól ütött-ki. Az Istenért!
 fel-kiálték én, hát uthetett-vólna-é rosszab-
 ban-ki, hiszem négy Esztendő múlva hozzá
 kell mennem a' Törpéhez. Jól van! felelé
 ő, én inkább valamennyi Törpe van e' Vi-
 lágon, mind Férjemnek venném, mint sem
 hogy a' Medvéktől kellene meg-étettetnem.
 Továbbá igazán meg-vallom, hogy nem tu-
 dom, mit gondoljak a' Dolog felől? Tréfáló-
 dott-é a' Törpe, vagy Valóságra vitte a'
 Dolgot. Meg-lehet kedves Leányom! hogy
 jó Kedve lévén, tégedet Újság-kívánásodért,
 a' Házasság' Ajánlásával akart meg-büntet-
 ni; külömben-is a' ti Le-írástok szerint tréfás
 Ember lehet. Azomban tegyük-fel, hogy ez
 a' Házasság' Ajánlás nem Tréfa, nem látom
 azt a' Szerentsétlenséget benne, a' mellynek
 te tartod azt. A' ti Befzédetek szerint a'
 Törpe emberinél nagyobb Hatalommal bír;
 nem hízelkedő Dolog-é az, azt véle meg-

ofztani. Igen gazdag-is a' mint mondotta, tehát minden-féle Gyönyörüségekkel élni Mó-dod lészzen. Vagy talán Képe Rosszat, és Gonoszt mutat?

Éppen nem, de rút, rút!

Anyival inkább igyekezik Kedvedet keresni, mondá nevetve F* né. Szép Szeretöt tartani nem rossz, de a' szép Férjek Rend szerínt nem sokat érnek; közönségesen rá-tartják magokat, parantsolók, változó Kedvük, és gyakran hitetlenek. A' te A-tyád inkább rút vólt mint szép, és a' mi Házasságunk bódog vólt. . . .

Oh kedves Anyám! fel-kiálték én, hogy nézheti illy hideg Szemmel, hogy én egy Törpének, egy Ördögösnek, vagy talán magának az Ördögnek áldoztatom-fel, hogy akar engem' arról meg-gyözni, hogy ez a' Házasság az én Szerentsém lészzen?

A' meg-történt Dolognak a' jobb Részét kell fordítani, felelé ő. De mit befzélisz te

az Ördögösről, Ördögről, . . . talán gonosz és istentelen Ki-fejezésekkel élt a' Törpe ?

Azt nem mondhatom, mondám én. De azok a' Mesterségek . . . azokat tsak nem fogja természeteseknek tartani . . .

Miért nem ? Édes Leányom ! Azon Dolgokat, a' mellyeket meg-nem foghatunk, nem kell azért mindjárt Természet felett-valóknak, vagy éppen ördögieknek tartani. Van természetes Tsudák-is. És a' mint Juliska beszéltette, maga a' Törpe-is azt mondta, hogy az ő Tudománya a' Természet' titkos Erőjinek Esméretén épül.

Jól van ! Jól van ! de Törpe : és én szerentsétlen Leány vagyok. Ezt mondván, zokogva fel 's alá mentem a' Szobában.

Nem gondolod-meg kedves Leányom ! hogy Életedet meg-tartotta, hogy mind ketten Háládással tartozunk neki. De hald-meg

meg édes Gyermekem! a' Törpének Tsuda-tételei egy Gondolatra vezetnek, a' melly annál hihetőbb lész előttem, mennél jobban meg-fontolom. Hát ha a' Törpe éppen rútnem vólna, hát ha azt a' Formát tsak azért vette-vólna-fel, hogy meg-próbálja, ha megnyerheti - é Szeretetedet a' külső Formávaló Nézés nélkül; ha Tudománya, Hatalma, Jószívüése nem téfzen-é mélyebb Bényomást Szívedbe, mint sem rútn Képe?

Hifzi-é azt kedves Affzony' Anyám?

Igen! és nem Ok nélkül. Nem beszéltte-é Juliska, hogy a' Törpe el-válván töletek azt mondotta, hogy ne bánd-meg Választásodat, mert nem az Ő, a' minek látzik lenni? Ezen Szavak az én Ítéletem szerint olly világosak, hogy semmi Magyarázat nélkül sem szükölködnek.

De hogy vehetne-fel más Formát a' magáén - kívül?

A' felől ne tudakozódj. Az, a' ki Med-
véknek parantsolhat, a' Köfziklából Vízet
hozhat-ki, könnyen meg-tsalhat egy Leány-
kát Szemfény-vefztés által.

Az utolsó Vigafztalás többet tett, mint
a' többi mind öfzve. Kezdettem magamat
meg-tsendesíteni. Bóldog Ki-nézések nyíltak
előttem a' Jövendőbe. Munkás Képzelődé-
fem hozzá-tóldotta a' többit, és magát a'
Törpét-is széppé tette előttem. Azt a' Ha-
talmat, a' mellyet a' véle-való Öfzve-kötte-
téstől vártam, most nagyobb Kívánsággal
óhajtottam.

A' Törpének egy szép Ifjúvá-való Al-
tal-változása már nem vólt hihetetlen előt-
tem, hasonló Példákat elégfzer olvastam a'
Tündér-mesékben. A' régi képtelen Gondo-
latok ismét fel-támadtak bennem nagyobb
Erővel mint az-előtt, mivel-hogy azoknak
Valóságga-való Lételeket láttam az Erdő-
ben. Ezen Képzleteket meg-akartam egy-
gyeztetni az Okossággal, és az által még
vefzedelmesebb lett.

Efzembe jutott, hogy az F* né' Könyvtárában külömb-féle Könyveket láttam a' Termézet' titkos Erőiről, a' nálunk felsőbb Valóságokkal - való Társalkodásról. Ezen Könyveket, a' mellyeket az-előtt fel sem vettem, most elé-kerestem, és különös Szorgalommal olvastam. Keveset, vagy semmit sem értettem belőlök, és a' miá még jobban vágyodtam ezen Titkok' belső Értelmére. Sok Olvasásom után, tettem némelly Előmenetelt, vagy leg-alább úgy látszott. Az Embereknek az elementáris Lelkekkel - való Egybe-kötések, a' Szilfeknek, és Salamandereknek a' Föld-leányival - való Öfveházasodások, és több képtelen Dolgok megfoghatóknak, és végtére világosoknak látszottak nékem lenni. A' Tündér-mesékből merített Képzeleteim egyeledvén hasonló Almaimmal újj Tündér-világba helyheztettek, a' mellyben éltem, és éreztem egyedül.

Azonközben el-tölt harmad-fél Eftendő, a' nélkül, hogy a' Törpe meg-jelentt-vólna. Már kezdettem Szerelmének Tüzessége felől

kételkedni, és gyanakodni, hogy ő nem Salamander, jóllehet Reménységemet nem vesztettem-el, hogy leg-alább a' Szilfek' Nemzetéhez tartozik. Nem nézvén mindazáltal Késedelmét, és Hidegségét, fel-tettem magamban, hogy első Fel-tételem mellett állhatatosan meg-maradok, és változatlan Hűségem által meg-mutatom, hogy a' leg-jobb, leg-szebb, és leg-tüzesebb Szeretöt érdemleném-meg.

Az én Fel-tételem nagy Próbának vet-tett-alája. Gyönyörű tavaszi Estve volt, midőn a' Kertben egy szép Rózsa-fa Leveleze alatt, kedves Almodozásokban merülve ültem . . . Történetből Zsebembe nyúlván, egy öfzve-tekergetett Papiros akadott Kezembe. Hirtelen ki-rántván azt, láttam, hogy arany Betűkkel volt írva. A' Hóldtellyes Féennyében lévén, minden Nehézség-nélkül olvashattam azt: „Gyönyörű Leánya „ a' Földnek, leg-szebb Nemed közül! fok- „ kal nemesebb, és kellemetesebb, mint sem „ hogy Földi-szeretö vágyódhatna Szerel- „ med-

„ medre , végyed itten Hűségedre-való Es-
 „ küvését egy néked eddig láthatatlan Va-
 „ lóságnak , de a' melly szüntelen körülöt-
 „ ted lebeg , és Örömet , és Szerelmet szív
 „ Tekinteteidből. Ah ! még meg-nem jelen-
 „ hetek előtted testi Boritékomban , de nem
 „ fokára édes Kellemeid' Szemlélésében el-
 „ merülve fogsz meg-látni. “

Fennyen vertt Szívem ezeknek Olvasá-
 sára. Közelgetni látfzott leg-bóldogabb Kí-
 vánságaimnak Bé-töltése , tartózkodva , és
 vizsgálódva tekintgettem magam körül , a' lát-
 tatlan Szeretőnek Ohajtozásait láttattam ér-
 zeni , hallottam tsendes Sohajtásait ; futó,
 soha sem érzett Tűz posgott Ereimben és
 Érző-inaimban , tsendes Borzadozások kö-
 vették azt , fel-állottam , és ismét le-rogytam
 a' Gyep-székre. . . . Erőszakos , de bóldog
 Allapot vólt.

Az Érzéseknek Soksága Gondolatokat
 szült. A' Gondolatokkal azonnal Kétségek,
 és Nyúghatatlanságok szállottak . bé Szívem-
 be...

be . . . Még egyszer meg-olvastam a' Le-
velet, és Tsalárdságot vélvén benne, azon-
nal F* néhez fiettem.

Ő meg-erősített elébbeni Vélekedésem-
ben. Ez a' Levél Baldinótól jön, mondá ő,
meg-akarja Hívségedet próbálni. Julis el-
lent-mondott, azt állítván, hogy más Szere-
tő akarná ez által a' Törpét ki-tolni . . .
Akármellyiknek lett légyen-is igaza, én szoros
Allapotban voltam. El-végeztem, hogy szor-
galmatosan vigyázok magamra. De a' Nyu-
godalom el-távozott tőlem. Éjjel, Nappal
kínzott az ígért Képnek Ohajtása.

Harmadik Reggel, ezen Történet után, fel-
ébredvén, egy Arany-lántzot találtam Nyaka-
mon, és azon egy Mignature (Minyatür) Fes-
tést Gyönggyel ki-rakva . . . olyan vólt, mint
egy Angyalnak Képe. Ennél gyönyöröse-
gesebb Meg-lepést nem lehet gondolni. A'
Festés egy ifjú Juházt ábrázolt, Fejében
öltözve, kék Bodrokkal: tsak Derékig vólt
le-festve, de az én Képzelődésemnek elegeu-

dő Matériája volt, hogy ezen mennyei Képet egészfé tsinálja. Eggy Ifjú, a' ki allig lépett-ki a' gyermeki Elzrendökből, a' kinek Ortzáján az allzonyi Gyengeségnek minden Kellemetességei, a' férjfiúi Szépségnek Virágával egyesültek; nemes Tekintete, kék Szemei, Szerelemért látfzattak esedezni; Szájából Sohajtás ki-lebegni; fzőke Haja Válain bodrozott, . . . a' Képen el-ofzlott mesterséges Világosság, a' Bé-nyomásnak Erejét nagyobbította.

Minckutánna én . . . keveset gondolkozván azon Tsudáról, a' melly által ez a' Kép Nyakamra jött, hanem el-ragadtatván, és meg-lepettetvén annak Szépsége által, Szemeimet fokáig legeltettem volna annak Nézésén, fel-költöttem Julist, a' ki az én Szobámban hált, és meg-mutattam néki azt. Ő nem kevésbé látfzott el-ragadtatni, és tsudálkozni rajta. Hol vette a' Kis-Allzony ezt a' Képet, kérdé végtére? . . . Én meg-vallottam, hogy nem tudom . . . Erre eggy Szót sem fzóllván ki-fzaladott, és kevés Idő

múl-

múlva F* nével visszátért. . . . Mit hallok (fel-kiáltá F* né bé-lépvén) igaz-é? Én eleibe-tartom a' Képet. Ő is úgy látzott, hogy egézfzzen el-bámúlt annak Látásán. . . Kedves Leányom! Te bődög Tsillagzat alatt születtél; én úgy vélem, hogy ez a' Baldinó' valóságos Képe. Én pedig . . . fel-kiáltá Julis, azt tartom, hogy azé az új Szeretőé, a' ki Baldinót ki-akarja vetni.

A' Bizonytalanság szorongatott, jóllehet mind a' két Vélekedés, de kiváltképpen az első bődoggá tett, ha különösen arról gondolkoztam. A' második Vélekedés csak akkor talált Helyet, midön a' szép Esméretlennek annyi Hatalmat tulajdonítottam, hogy Baldinót hajlani kényszeríthesse. De midön az a' Gondolat ötlött Fejembe, hogy a' Törpe örökké Törpe marad, a' szép Esméretlen gyözedelmeskedik, és ezt örökre elvesztem; akkor Fájdalmaim a' Kétségbe-eséssel határozta, és csak az a' Gondolat vígafzthatott, hogy maga Baldinó az a' szép Esméretlen. Ezen ide's tova-való Haj-

lásnak Allapotja még kínossabban tétettetett az által, hogy nem tudtam mit tsináljak a' Képpel, éppen azért, hogy nem tudtam ki' Képe, és Ajándéka. Attól tartottam, hogy talán ki-akarták az által tzirkálni el-rejtett Hajlandóságimat, féltem a' láthatatlan Szemléloktől . . . Még-is Akaratom ellen-is a' Képhez vonfzottak Szemeim, és belső Jól-érzéssel nyugodtak azon. . . szüntelen szemlélttem, és tsókoltam volna azt.

Hofzfas Gondolkozás után fel-találtam, miképen öntsem-ki szabadon Érzenységeimet, a' Kép eránt, a' nélkül, hogy akár-melly Esetre Baldinó eránt Hitetlenséggel ne vádoltathassam. „ Szeretömnek drága „ Képe . . . fel-kiálték én, Számhoz nyom- „ ván azt . . . te, vagy az te! és ez a' „ Baldinó' igaz Képe. Miért késik ő ebben „ meg-jelenni Mátkájának? De, te tőle jözfz „ szerelmes Ajándék, véled közlöm hát Sze- „ relmemet, a' mellyet véle magával nem „ közölhetek. „ Efféle magános Befzédeket gyakran tartottam, indúlatosan tsókol-
gat-

gatván a' Képet, úgy, hogy Baldinó maga is örvendett volna rajta, ha láthatatlanúl meg-lepett-vólna. Azon szerelmes Indulatok, a' mellyeket a' Képre veztegettem, valóban az Originálist tárgyaztak, . . . akár Baldinó, akár más valaki lett légyen az; jóllehet az első, Napról-Napra hitelesebb lett előttem.

Igy tölt-el egy Elszendő le-írhatatlan Örömök közt, mellyeket a' Kép, és az által okozott El-ragadtatásaim szültek. F* né Tudtomra adta, hogy vélem, és Julissal együtt, valamely mezfze-lévő Attyafiát akarná meg látogatni. Én akkor tízen-negyed-fél esztendő voltam. Negyed-Nap múlva el-indúltunk. Ezen Utazás az Elszendő' leg-szebb Réfzében esett, és igen víg volt. Harmadik Nap Estve el-értünk, és igen barátságosan fogadtak-el bennünket. A' Ház' Afz-fzonya Kedvére szokott élni, és hízelkedve dítserte Képemet, és Szépségemet. Az efféle Hízelkedések, és minden-féle Mulatságok közt, tsak hamar el-tölt nyóltz Nap.

Ha néha Fⁿé Attyafiával magánosan be-
szélgetett, sétálni mentünk Julissal a' körül-
fekvő szép Vidékekbe. El-menetelünk előtt-
való Este, egy Berekbe vetődtünk, a'
melly Kellemetessége által már régen tsalo-
gatott bennünket. Még nem sokáig mulat-
tunk benne, a' midőn távolról egy Sip-szót
hallottunk. Egy-másra néztünk, és Sze-
meinkből ki-tetfzett, hogy mind ketten óhaj-
tunk a' Sip-szóhoz közelíteni. A' felé intéz-
tük Lépéseinket, és el-értünk egy Sövény-
kerítéshez, mellynek Bé-menetele nyitva
vólt. Bé-mentünk . . . Igézö Ki-nézés! . . .
azt véltem, hogy egy Tündér-kertben va-
gyok, olly nagyon hasonlított az azokhoz
a' Rajzolatokhoz, a' mellyeket a' Tündér-
mesékben olvastam. A' Kerítésnek Közepén
állott egy Vár, a' melly ha Gyémántból
nem vólt-is, még-is Pompája, és Szépsége
által, Bámúlást indított, én bennem pedig,
gyermeki Idömnek minden Almodozásait fel-
támasztotta.

Azonban vettük-észre , hogy közelébb jöttünk a' Sip -fzókhoz , a' melly egy Rózsabokorból látzott ki-hangzani. Tsudálkoztunk rajta , hogy seholy fenkit sem láttunk ; mindenütt mély Halgatás vólt; egyedül tsak a' Sipnak Hangjai hatták-meg a' Levegőt. Tsak egynehány Lépésekre vóltunk már a' Rózsabokorhoz , és a' láttatlan Sipoló még kellemetesebben fújta Sipját. Ugy látzott , mintha a' Szerentsés Szerelemnek Reménységeit akarta-vólna ki - nyomni , de mesterséges , és gyönyörű Változtatások által , tsak hamar panaszolkodó Hangokra fordúlt Nótája. A' Filemilék tsendesén hallgatták , és az Est -fzél figyelmezve megállította Lengedezését. A' Hangok Beszédé látzattak változni , olly mesterségesen tudta az Érzékenységeket ki-fejezni. Soha sem hittem vólna , hogy olly mennyei Muzsika származhat egy Sipból. Némán , és édes Bámulásban merülve állottam , Mellyemet szokatlan Érzések emelgették . . . Oh! Szerelem vólt , a' mit az ígézö Sip hangoz-

tatott, és Szerelem vólt, a' melly Szívemnek minden Húrjain vízfzáz-hangzott.

Hirtelen meg-némúlt a' Muzsika. A' Rózsa-bokor mozgott. Eggy Juhász, fejer, kéekkel bodrozott Ruhában, Kezében Sipját tartván, jött-ki belöle . . . keményebben Szemébe nézván, láttam, hogy az én Képemnek Originálisa; el-ájúlva a' Földre lerogytam.

Fel-ébredvén, eggy nagy pompásan meg-világosított Palotában, eggy fejer Párna-fzéken találtam magamat; Julis Helyrehozásommal foglalatoskodott, körülöttem eggy Sereg Szilfek, és Szilfnék állottak, a' kik, mihelyt fel-ébredtem, mindjárt tántzolni kezdettek. A' Juhászt hafzontalan keresték Szemeim.

Hol vagyunk? mondám Julisnak. Tudom-é én? de (Füleembe fúgván) azt vélem, hogy jó Helyen vagyunk. . . . Eggyszerre meg-fzünik a' Tántz és Muszika; a' tántzó-

ló Sereg el-bomlik , annak Közepében megjelenik a' Juhász , és egy Jelt adván , elfozolnak a' Szilfek és Szilfnék , eggyedül a' Juhász , Julis , és én maradunk-benn.

Különös Méltóság , és Kellemetesség vólt Ortzáján , midön hozzám közelített. Nyughatatlanúl tudakozódott Hogy-lételem felől... Eleteemben soha sem hallottam gyönyörűbb Férjfi-hangot. Feleletem által tsak el-nem ragadtatott. Eggy Térdére le-térdepelvén , és Kezemet meg-tsókolván , érzékenyen állította , hogy e' mái Nap , a' melly engem' az ő Lakásába vezetett , kegyetlen Sorsával meg-békeltette.

Még mindég Lábaim előtt térdelt. A' mi Szívemben elő-fordúlt , azt inkább lehet gondolni , mint sem le-írni. Azonban láttam , hogy valamelly Beszéd feküdt Nyelvén , a' mellyet allig tudott tartóztatni. Sze-meinek Tüze Szerelmet látfzott vallani , a' mellyen való Örömöm szint' olly nagy vólt , mint azon-való Félelmem , hogy nem tud-

tam, ha Baldinó vagyón-é előttem, vagy valamelly más Teremtés. Rövid Megfontolás után, gyözedelmeskedett a' Félelem, és arra határozott, hogy a' Juhász' Szerelmajánlását el-kerüljem. Tehát fel-állottam, és midön le-hajlottam, hogy a' Térdelöt fel-emeljem, kértem egyfzer 's mind, hogy bortsásson-el, mivelhogy az Anyám törödne hozfzas Mulatásom miatt.

A' Juhász hátra lépven, ah! tölem fzalad, (mondá) nem az Anya miatt, hanem én miattam. Az a' Rettenés-is, a' melyet első Látásom okozott, azt mutatja, hogy Kedve ellen vagyok. Melly igen megsalattattam! Az a' Nyájasság, a' melyet Képem eránt mutatott, kedvezőbb Hajlandóságokat reméltetett vélem. Melly igen megsalattattam!!

A' Szemérem, a' melly ebbe' Szempillantásba' el-borította Ortzámat, meg-gyözhetette arról, hogy meg-nem tsalattatott. Meg-háborodásom még jobban nevelődött, lát-

ván a' Fájdalom' Nyomdokait a' Juhász' Képén , a' melly még több Kellemetességet nyert az által , és kevésben múlt, hogy a' Szánakodással egyesült Szerelmem el-nem árulta magát. Hogy helyre-hozhassam magamat , kérdém a' Juhászt , ki légyen , és kinek hívják? Ezen Hibám meg-háborította. Kis Affzonyom! . . . azt mondja egy kevés Halgatás után . . . mit hafználhat az én Nevem ott , a' hol egyedül a' Szívnek kell befzéllni? Kérem, kérem, mondám én gondolatlanúl, a' Névtől igen is fok függ. Sajnálom tehát felelé ő , félre-fordúlván, hogy az én kegyetlen Sorsom meg-tíltja, magam bővebb Ki-nyilatkoztatását. Erre meg-fújta Furollyáját, és egy Sereg Szilfek , és Szilfnék égő Szövetnekekkel tódúltak-bé az Ajtón. A' Juhász el-tűnt.

Ezek a' Palotából ki, egy Rend , pompásan el-kézfűlt Szobákon kerézfűl, Márvány-léptsökön , egézfűzen a' Földig, onnan pedig a' Kertbe vezettek , a' melly a' Szövetnekek' Tüze által meg-világosítatván,

ván, ígézö Kellemetességet mutatott. A' Kapúnál hátra-maradtak a' Szilfiek, és tsak kettő kísért bennünket halgatva, a' Berek' Széléig, a' hol Fáklyájokat el-óltottak, és vízfzáz-tértek.

Közép Útunkon öfzve-találkoztunk F*né-vel, a' ki Barátnéjával együtt előnkbe-jött. Meg-látván bennünket, Örömben fel-kiáltottak, mondván, hogy már minden-felé ke-restenek bennünket. Mi el-beszélltük Tsuda-történetünket. Hálá Istennek! . . . fel-kiál-tá utóljára az F*né' Barátnéja . . . Hálá Istennek! hogy olly fzerentsésen meg-fzaba-dúltak; el-felejtetem meg-ínteni, hogy abba a' Berekbe ne menyjenek; fok rúť Dolgokat beszéllnek a' felöl, és a' körül-belöl Lakók közül senki sem mér még tsak belé-is lépni. Innen Alkalmatosságot vett, hogy az Afz-talnál efféle Históriátskákat beszélljen, a' mellyeket én keveset vettem-fel, mivelhogy tulajdon Történetem egészfszen el-foglalta Fejemet. Az Éj' nagyobb Rézfét Alom nél-kül

kül töltöttem-el. Következendő Napon pedig el-útaztunk.

Gyakran vízfzáz-néztem a' Berekre , és tsendes Sohajtásaim repültek a' szerelmes Vidék felé. Örömet vízfzáz-tértem volna még eggyfzer oda , de szégyenlettem azt meg-vallani. Oh ! vízfzáz-nyerhetetlenül elvesztettem Szívemet ezen Vidék' Lakójánál. F* né, a' ki azt észre-vette , ismét igyekezett arról meg-győzni , hogy a' Juhász és Baldinó egy , és dítserte eránta-való Magam-viselését. Julis pedig azt állította , hogy a' Törpe , és a' Juhász két különböző Valóságok , és hogy keményen bántam a' Juhászfzal. Igazat szólván , magam leg-inkább nem elégedtem-meg Magam-viselésével ; úgy képzeltem azt , mint gyermekest , kegyetlent , és Véggemmel-ellenkezöt ; tartottam attól , hogy a' Juhászt meg-keserítettem , meg-sértettem , és örökre el-idegenítettem magamtól. Mit nem adtam volna érte , ha még eggyfzer befzélhettem volna véle?

Azonban harmadnap i Utazás után, fze-
rentsésen haza-érkeztünk, de a' szép Juhász
miatt való Nyguhatatlanság, bé-kísért La-
kó-helyembe, és keserükké tette Napjaimat.
Utóljára Képén akartam jóvá tenni a' rajta
tett Meg-bántást; tsókóltam, szorongattam
azt, ezer meg ezer Nyájasságokat mondot-
tam annak, abba Reménységbe, hogy ötet
meg-vígasztaljam, és meg-békéljek véle, ha
talán láttatlanúl jelen-vólna. Hízelkedtem
magamnak, hogy talán meg-is fog-látogat-
ni. De áh! hafzontalanúl! Már közelgetett
tízen-negyedik Efstendöm, és avval az I-
dő, a' mellyet Őszve-kelesünkre rendelt a'
Törpe.

Itt meg-kell jegyzenem, hogy én idején
értem. Testi és Lelki Tehetségeim eggy-
forma Hírtelenséggel fejtődtek-ki . . . de
mindegygyiket meg-elözte Szívem' Formál-
tatása. Idején tanúltam a' Szerelmet esmér-
ni, és ez a' veszedelmes Indúlat, még Gyer-
mekségemben kereste azt a' Tárgyat, a' mel-
lyet azután késű talált-fel a' szép Juhászban;

de

de annál hevesebben és erősebben fogta-el azt. Már az előtt, minekelötte Képét, vagy ötet magát láttam vólna, régen lebegett hasonló Tárgy Képzeletemben; és ha a' Törpét rútabbnak néztem, mint sem valóban vólt, azt nem egyedül jó Ízlésemnek, és Érzékenységeimnek tulajdonítom, hanem inkább annak, hogy olly igen ellenkezett a' képzelt Tárgygyal. Minthogy az Ember könnyen el-hiszi azt, a' mit kíván, mindég avval vígafztaltam magamat, hogy a' Törpe a' szép Juháznak All-ortzája, a' mellyet ő annak idejében le-téfzen. De ez a' Vígafztalás Keserűséggé kezdett változni, midön a' Törpétől az Ófzve-kelésre rendeltetett Idő közelgetett. Az a' Félelem, hogy talán megtsált Hiedelmem, nagyobb vólt most fokkal, mint Reménységem. Annyira meg-változtatta Szívemnek Allapotját, a' meg-változtató Szempillantás! . . .

Egy Reggel, midön öltöztem, Elö-kötömnek Zsebében egy Kúltstot találtam, Papirosban takargatva. Ki-bontván azt, e'

következendő aranyos Betűkkel írt Szókat találtam rajta. „ Kedves Leányka! ha Szerelmesedet látni, és véle beszélni akarsz, hálj ez Éjjel Julissal a' Domb alatt lévő Barlangban. A' Kö-falnak bal Oldalában, három Lábnyi Magasságra a' Földtől, nem mezfze az Ajtóhoz, találz egygy könnyen-álló Követ, a' melly a' Zárt fe-di. Nyisd-fel azt, evvel a' Kúlttsal. De tsak akkor nyisd-fel, midön a' Fekvés' Ideje el-jön. Ne félj semmit édes Leánykám!

Tsak nem meg-bódúltam Örömben. A' Szerelmesnek Neve alatt, eggyedül a' Júháft képzelhettem magamnak. Majd a' Papirost, majd a' Kúltst tsókolgattam. Bé-rohantam az F* né' Szobájába, Nyakába borúltam, Képemet Képére nyomtam; eggyet se szóllhattam, hanem a' Kúltst, és a' Papirost Kezébe adtam.

El-olvastván azt, meg-ölelt. Ugy látzott, hogy Szívére vette Szívemnek nagy

Érzékenységét. Jó Szerentsét! Kedves Leányom! látom, hogy közel vagy tsudálatos Történeted' Ki-fejtődéséhez, talán még ez Éjjel meg-világosíttatol a' Juhász által felöle.

Úgy fájt az a' Talán, hogy Sírásra fakadtam. Miért szaggatja-öszve Bóldogságot, mondám én, miért rettent Talánja által? Ha ez Éjjel a' Törpe . . . de hiszem nem lehet! . . . Lássá tsak, ezen arany Betükben nem ugyan azon Vonások vannak-é, mint azokban, mellyek a' Juhász' Képét ígérték . . . ki Írása ez egyébé, hanem ha az övé? Oh Gyermekekem! közbe-szólla F'né, hiszem én-is úgy tartom, és annyival inkább, mert én a' Juhászt Baldinónak gondoltam. . . . Addig befzéltt, hogy végre meg-nyugofztaltt. Julis, a' ki éppen érkezett, mindent el-követett, hogy meg-vidámíttson. Mind hárman a' Barlanghoz mentünk, a' Követ, melly alatt a' Zárnak kell-vala lenni, keresni.

Ez a' Barlang Gyermekségemtől - fogva figyelmetessé tett, de F* né róla semmit sem mondhatott. Sok róla a' Hír, mondá ő, de ki hiszi azt? Más Móddal ki-nem tanulhatuk, mert a' Barlangnak Vas-ajtaján nem vala Zár, és így ki-nyítani sem lehetett. Melly nagyon örültem, hogy az a' Levélki-jelenté azt a' Titkot, hol kell a' Zárt keresni. Meg-is találánk azt, mihelyt a' Követ fel-emeltük. De mivel meg-vólt tiltva, hogy Le-fekvésig fel-ne nyíssuk, meg-elégedtünk annak Fel-találásával.

Mindég jobban-jobban kívánkoztam a' belső Rézfét a' Barlangnak meg-látni. Ennek kell tulajdonítanom, és inkább annak a' Reménységnek, hogy majd meg-látom fzeretett Juhászomat, hogy minden Félelem nélkül tíz Óraker Julissal együtt a' Barlanghoz siettem. Vólt véle Gyertya Lámpásba', de szükségtelen vólt Gondoskodásunk, mert már az egy Méts által, a' melly egy Értz-tükör alatt égett, meg-vólt világosítva. A' Falak Ég-szín Szönyeggel vóltak bé-

bé - vonva. Olyan Színü kárpitos Agy, és egy Párna - fék fejer Atlafzból, 's négy Székek: ebből állott a' Házi - eszköz. Egyéb - aránt paraditsomi Illattal tellyes vólt az e - géfz Barlang, a' melly öblösebb vólt, mint kívülről gondoltam vólna.

Itt vólnánk tehát (el - kezdé Julis mosolyogva minekutánna egy kis Idő múlva állottunk, 's széllyel - tekintettünk vólna) 's tehát ez az a' Titkokkal tellyes Hely, a' hol Tsuda - történeteinket ki - álljuk. Nofza Kis - Affzonykám! mint a' jó Katonák, recognosztirozzuk tsak meg a' Vidéket, és gondolkozzunk a' Sántzolásról - is. Vévén Julis a' Lámpást, meg - fzelemléttünk minden Szegleteket, meg - tapogattuk a' Falakat, meg - néztük az Agy' Környékét, meg - vi'sgáltunk mindent, és azután bé - zártuk az Ajtót belőlről.

Már most, mondá Julis, Emberektől nem tarthatunk, és ha az a' Valóság, a' melly Látogatását ígerte, nem bír azzal a'

Hatalommal, hogy a' Kúltz-lyukon vagy a' Kö-falon kereftül-bújhasson, bizonyosan tsendesen alhatunk ez Éjjel. Azomban mondá tovább tréfálódva . . . akárki hívta-is ide a' Kis-Affzonyt, meg-kell vallani, hogy Világot látott. Nézze tsak azt a' Pih-ágyat, annál szebben, puhábban, gyönyörűbben soha egy Kis-Affzony sem háltt. . . . Engem' nem fog Alomra tsalogatni, mondám én . . . És miért nem? kérdé Julis. Talán szomorkodik az ígért Látogatás miatt? Megkell vallanom Kis-Affzonyom, hogy nekem is refzketett a' Szívem arra a' Gondolatra, hogy egy Éjjet ebbe' a' rosz hírű Barlangba' kell tölteni, a' mig azt tsak Szó-befzéd-ből, és külső Formájáról esmértem. De már most nem bánntám, ha örökös Háló-helyem lenne-is. Tsak nézzen-körül kérem a' Kis-Affzony! fontolja-meg ezen Hely' Nyájasságát, annak egyes, de jól választott Belső-eszközeit, szívja-be ezen mennyei Illatot, és azután vallya-meg, ha lehet-é ennek Birtokosa valamelly Gonofz? Mindenek felett pedig fordítsa Figyelmetességét

ezen

ezen Ég - színű Falakra , és á' fejr Kana-
péra. Nem tudná - é ki - találni kinek kedves
Színe a' fejr és kék ? nem emlékezik - é
egy Juháfról fejr Ruhába', kék Bodrok-
kal? Miért pirúl? Még - is szomorkodik az
fgért Látogatás miatt? Kis - Asszony! hanem-
ha egésszen meg - tsalattattam , ma igen szép
Történeteket érünk.

Efféle Lotsogások közt el - tölt az Ej-
nek egy Réfze. Végre reá - engedtem ma-
gamat beszélni , és az Ágyra feküdtem , de
Ruhástól együtt. Julis a' Kanapéra düllött,
és tsak hamar el - aludott. De az én Sze-
meimre leg - kissebb Alom sem jött. Szün-
telen az Ajtóra szegeztem azokat. Jóllehet
Ágyam megett vólt fel - tsinálva a' Méts ,
még - is annak Világánál végig láthattam a'
Barlangot. Allig várhattam Szerelmesem'
Érkezését , nem tudtam még - is meg - fogni
annak Módját , mivelhogy nem láthattam - ál-
tal semmiképpen , hogy hol , és miképpen jö-
hetne - bé.

De az én Gondoskodásom füstbe - mentt,
 mert hirtelen el - aludott a' Világ, engem'
 Nevemen szólítottak, a' Barlang ismét meg-
 világosodott, és . . . a' szép Juhász Agyam
 előtt állott.

A' hirtelen Meg-lepés, és Öröm miatt
 semmit sem érthettem azon édes Szavakból,
 a' mellyek ékesen-szólló Szájából folytak.
 Egyedül azt vettem-élfre, hogy érzékenyen
 közfönte azt, hogy Hívatalát meg-nem ve-
 tettem. De tsak hamar le-borúlt előttem,
 és tüzes, de illendő Módon ki-jelentette
 Szerelmét. Képén Félelem és Reménység
 egyesült egymással, midőn Feleletemet
 várta, esedező Allása, Szemeinek kelleme-
 tes Tüze . . . mind meg-eggyeztek, hogy
 Vízont - szeretetemről-való Vallás - tételemet
 ki-tsalogassák tőlem. Szerentsére még-is
 előre meg-fontolván minden lehető Törté-
 neteket, a' mellyek ezen Barlangban rajtam
 eshetnek, előre el-kézfítettem magamat az
 illy Esetre, és el-végeztem, hogy Baldinó
 eránt vigyázva viselem magamat, a' Juhász-
 fzal

szal pedig nem bánok olly keményen, mint elsőben. Meg-vallottam tehát néki, hogy ha szabad vólnék, ő vólna egyedül, a' kit válaftana Szívem, de hogy már Baldinónak adtam vólna Kezemet, és így már a' Kötelesség meg-tíltaná más Szeretetének Helyt adni. . . . Hát ha Baldinó nem vólna, fel-kiáltá a' Juhász, Kezemet meg-ragadván, vagy ha én magam vólnék Baldinó, ide adná-é Szívét és Kezét? Az az Igen; mellyet erre Kérdésre feleltem, hangosan és Elevenséggel vólt mondva. . . . Meg-van a' mit ohajtottam, fel-kiáltá a' Juhász, és fel-ugorván, heves Tsókot nyomot Ajakimra.

Nem tudom, mint valék ebbe' a' Szempillantásba' . . . egyszerre kemény Mozgásokkal vert Szívem, a' mellyet egyy édes El-olvadás követett, mellyben egyebet nem éreztem, hanem tüzes Képét Képemen. . . . De egyszerre el-fzakasztotta magát tölem a' Juhász, gyötrődve ide 's tova nézett, le-rogzott, és szörnyü Indúlattal Kezemet dobogó Mellyére nyomta, azután fel-ugorván,

és ismét gyötrődve körül-nézhén : Aha kegyetlen Lélek ! . . . azt mondá rebege . . . érzem Közelítésed' Munkáját . . . ne rettenjen-meg Kis-Affzonyom ! . . . *nem fokára nem fogok annak látszani, a' mi vagyok . . .* El-változásom' Ideje . . .

Meg-némúlt, a' Görtsök öszve-kezdették húzni, minden Tagjai refzkettek, Tsontjai ropogtak . . . a' Világ el-aludott, a' Vilám dörgött, a' Barlang ismét meg-világosodott, és a' szép Iffjú' helyébe a' Törpe állott Ágyam előtt.

Fejér Ruhában kék Bodrokkal állott előttem, keservesen nézett reám, és Időt hagyván, hogy Ijedésemből magamhoz jöj-jek, bizonytalan Lépésekkel közelített hozzám. Bóldogtalanságomnak Tanúja! Jegyese! kedves Barátném! Izeretheti-é Baldinót ebbe' Formába'-is ? Keveset gondolkozván, erős Igen-nel feleltem. Erre Örömmel fel-emelé Kezeit az Ég felé: Baldinó! mondám néki, világosítsa-meg azokat a' Tsudákat, a' mellyeket most láttam!

Igen-is! felelé ő, söt még Életem' Históriá-
ját-is hallja-meg rövideden. . . . Le-ült eggy
Székre Agyam mellé.

Engem' (el-kezdé) olly Betsülettel illet
Kedvesem! hogy az Elementaris Lelkek kö-
zé számlál, de nem akarom meg-tsalni, én
Testből, és Vérből állok, mint Maga; ha-
nem más Tsuda-erőim között avval-is birok,
hogy némelly Környül-állások között láthat-
lanná tudom tenni magamat, és az én Tes-
temnek mások felett nints egyéb, hanem
csak az a' fzerentsétlen Elsősége, hogy
gyakran szép Formája ezen rútra változik,
a' mellyet most maga előtt lát. Az Atyám
híres Muzsikus vólt, Szerzfáma a' Sip va-
la. Szépsége, és Tudománya által minde-
neknek, de kivált a' Szép - Nemnek Szívét
meg-nyerte, egyedül az övé maradott sza-
badon. Ezen Hidegség tsak nem Kétségbe-
esésre vitte a' Környék' Szépeit. Hogy le-
het . . . fel-kiálták; olly szépnek lenni, és
olly érzékenynek látfzani, mint ez a' Sipos
és Szívet nem viselni Kebelébe! De valóban

hordott ő Szívet Mellyében, de nem az ő Számokra vólt rendelve. Hafzontalan fzedték-öfzve minden Mesterségeket, hogy Szerelemre gerjeszék; tsak támasztani, nem érzeni tudta ő azt. Bofzfú-állást esküdtek ellene, de Haragjokkal úgy jádzott mint Szerelmekkel. Sipjának ígézö Hangja majd Bofzfú-állásra indította, majd olvasztotta Szíveket, fzingé úgy gerjesztette Szerelmeket, a' mint tehetetlenekké tette őket, hogy néki árthassanak. Ez a' Tapasztalás olly bátorrá tette, hogy Kedvére patzkázott a' Szép-Nemen. Azonba' mefzve vitte Bátor-sága, és eggyfzer minden Tudománya sem szabadíthatta vólna meg a' Trátziai Orfeus' Szerentsétlenségétől, ha felsőbb Hatalmas-ság nem vette vólna Öltalmába.

Egy Szilfné belé-fzeretett, és e' vólt Szabadítója. Ahoz-való Szeretete vólt Oka, az ő a' Föld-Leányaihoz-való Hidegségének. Mit mondjak ezen Szilfnének menyei Szépségéről! Oh Kedvesem! többet nem mondhatok, hanem hogy olly szép vólt...
mint Maga.

El-

Ez a' hízelkedő Dítséret okozta , hogy a' Törpét jobban szembe-vettem , és most éppen nem látfzott olly rútnak , mint az előtt.

El-halgatom (mondá Baldinó) azon fok Történeteket , mellyek az Atyám' és a' Szilfné közt - való Szerelemből származtak , és a' mellyeket nékem a' Szilfné gyakran el-befzélt. A' Dolog' Vége a' vólt , hogy az Atyám el-vette. En vóltam első , és utolsó Gyümöltse Házasságoknak.

Azt meg-kell jegyezni , hogy a' Szilfnét Férjhez-menetele előtt egy a' Fő-elementáris Lelkek közül szerette , a' ki az Atyám-nak Uttyába vetette magát. Szörnyen lán-golt Szerelme a' Szilfnéhez , de ez semmit sem érzett eránta . . . a' szép Sipos lob-bantván-fel Tüzét Szívébe'. Ígéző Hangjai Sipjának le-tsalták abból az Országból , a' mellyben lakott , és a' leg - első Tekíntettel el-vezttette Szívét a' Szilfné. Ez a' Szeret , a' melly Eredetébe' egy Szempillantás-nak

nak Munkája vólt, egygy vólt a' leg-tüzeseb-
 bek, és leg-állandóbbak közül, a' melly
 minden Próbáit a' Léleknek állhatatosan ki-
 állotta. Lehet képzelní, hogy ez minden
 Efzközöket ki-keresett, hogy a' Szilfnének
 Vízont-szerelmét ki-fatsarja, és hogy egygy
 Valósággal, a' mellynek olly fok Efzközök
 állanak Hatalmában, maga Elsőségét érez-
 tetni . . . leg-nagyobb Gyözedelme a' Sze-
 relemnek. Elsöbe' Kosarat kapott a' Lélek,
 a' mellyet lehetetlennek gondolt lenni ke-
 vély Bizodalma Hatalmába' ; dühösködött
 a' Szilfné, és Szeretője ellen. De még min-
 dég kissebbnek tartotta ezt, mintsem hogy
 Fegyverét ellene-fordította vólna. A' Szilf-
 nével akarta meg-éreztetni, mind azt, a'
 mit Hatalma tehet ellene,

Meg-is érzette azt. Mind az, a' mit
 Babona, Tsalárdság, és Erő tehet, egygy-
 fzerre rontott-reá, meg-rázta, de . . . el-
 nem állott: a' szabad Akaratot semmi Ha-
 talom sem veti maga alá . . . erősen vifelte
 magát, és gyözedelmeskedett.

A' Lélek' Dühössége ezen roszfzúl ki-
ütött Dolog miatt, fel-háborította a' Termé-
fzetet. Meg-esmérte azon két Eröt, a' melly
Hatalmának által-léphetetlen Határokat hú-
zott. A' Szeretet és Szabad-akarát által, min-
den Tanátsait füstbe-hajtotta a' Szilfné. E-
zek körül egy Határ vólt húzva, mellyet
minden Mesterségei által sem tudott meg-
hatni. Látta ő azt, és a' Teremtményede-
lemnek utólsó Szélére futott, hogy Dühös-
ségét ki-önthesse.

Ezt az Idöt Hafznára fordította a' Szilf-
né, és öfzve-házasodott szerelmes Siposá-
val. Elöre lehetett látni, hogy a' Lélek
viffzá-térvén, semmit sem mulat-el, hogy
vetékedő Társán kegyetlenül bosszút-áll-
hasson. Egyedül a' Házasság tehette Bá-
torságba eztet, és azért fiettette azt a' Szilfa-
né. De vallyon ment vólt-é az által a'
Lélek' Bosszú-állásától, Szerelmeknek Gyer-
meke-is? Meg-kell vallanom, hogy az én
Anyám minden Hatalmát, és Vigyázását
arra-fordította, hogy engemet a' Lélek ret-

tenetes Intselkedésétől meg-őrizzem, valóba nem-is tehetett semmit, míg azon Helynek Határait által nem hágtam, a' mellyben Szüléim laktak. De . . . én meg-ve-tettem ezen Tílalmat, és nyomban köve-tett Vefzedelmem.

Szüléimnek Örömökre el-értem már a' tízen-negyedik Efztendőt, a' nélkül, hogy a' Léleknek Törében kerültem volna, és ez némi-némüképpen bátorrá, mindazonáltal vakmerővé nem tett. Gyakran Szüléim' Uradalmának éppen Határáig mentem, de soha sem jött még tsak Efzembe-is, hogy azon túl menjek. Éjszak felé egy Patak válafztotta a' Határt, és minthogy a' miatt, ha el-felejtkeztem volna-is magamról, a' Határon túl nem mehettem-vólna, többnyire e' Tájra intéztem Sétálásomat. Eggykor, midön erre járkáltam volna, láttam egy Öreget a' Víz' túlsó Részén, a' ki allig mázf-hatott elébb-elébb Mankóján. . . . Efzten-deinek Terhe le-nyomta, és fáradtt Szemei-vel Segedelmet láttatott keresni. Meg-látván

a' Vízet, le-vette Kalapját, és Szemeit az Égre emelvén: Hálá Istennek! Hálá Istennek! hogy ezen Forrásra találtam epefzű Szomjúságom' Meg-óltására. Öfve-fzedte Erejét, hogy hamarább érhesse-el a' Patakot, és midőn a' Patakhoz értt, le-hajlott, hogy Kalapjába Vízet merítsen, de abba' Szempillantásba' ki-esett a' Mankó Kezéből, bé-dült, és félig a' Vízbe feküdt. Semmi Módon fel-nem emelhetette magát.

Ezen Tekintet, a' melly az Emberiségnek minden Érzéseit fel-támasztotta bennem, el-felejtette velem a' hideg Vigyázás' Törvényeit, bé-ugrottam a' Patakba, a' melly nem vólt mély, és minden Erömből ki-húztam az Öreget, a' túlsó Oldalra. De hirtelen fel-ugrott, Szemeiből Villám szikrázott, fel-tátott Szája fekete Füstöt okádott, a' melly ötet bé-vonta . . . már láttam Szerentsétlenségemet, és a' Félelem, és Rettenés miatt, a' Patakba akartam ugrani, de egy láthatatlan Erö vízfza-tartóztatott.

A' villámló Felhő, a' melly az Öreg helyett előttem állott, szörnyű Magasságra, és Szélességre terjedett-ki, apródonként Formát vett magára, míg egy rettenetes Oriássá nem változott: Féreg! fel-kiáltá ezen Levegő-kép, mennydörgő Szavával, most öszve-morzosolhatnálak, vagy hogy régen óhajtott Bósfzú-állásomnak Gyönyörűségét érezhessem, hózfzas; rettenetes Kínok által ölhetnélek meg, de úgy látfzik, hogy érzékenyebb Szíved vagyon, mint az Anyád-
 nak vólt én hozzám, azért nagy-lelkűen bánok véled. . . . Légy Törpe! . . . A' lettem . . . Ezen Forma, minden Elztendő^o El-folytával váltsa-fel elébbeni Formádat, hogy Alkalmatosságod légyen azt egybevetni egymással. Még kegyelmesebb léfzek hozzád. Szabadúlj-meg örökre a' Törpeségtől, ha olly Leánykára akadhatfz, a' ki Törpe-termetedbe belé-fzeret. Még fem úgy! mondá a' Lélek rövid Meg-fzűnés után, . . . azt könnyen el-érhetnéd, esmérem én az Affzony-nemet, változó az mint az Idő. A' míg egy szép és ártatlan Leány-

ánykát nem találz, a' ki nem tudván, hogy te más vagy, vagy lehetz a' Törpén kívül, kér és esedezik, hogy Feleségül végyed . . . addig ne remélhess Szabadulást. Akkor-is pedig, tsak minekutánna Atya léfzel.

Baldinó meg-fzünt Befzéde' Folytatásától. Látja Kedvesem! mondá végtére, mi kényszerített engemet arra, hogy leg-első Őfzve-jövetelünkör az Erdőben, olly illetlen keményen viseltem magamat; kéntelen voltam a' Medvéktől-való Félelem által kényszeríteni a' Kérésre . . . arra a' meg-alázó Kérésre, hogy Feleségül végyem. Oh annál könnyebben meg-botsátaná ezen Magam-viselését, a' melly eggyedül vólt Elzköz Szabadulásomra, ha tudná, mennyit szenvedett Szívem a' mellett . . .

Befzéllje tovább Történeteit, mondám én.

Mihelyt rettenetes Atkát ki-mondotta reám a' Lélek, hangosan, gúnyolódva nevetett,

tett, fel-ragadott a' Földről, és kerefztül repített a' Patakon. Az Utés miatt el-ájúlva, Érzékenység nélkül feküdtem. Midön magamhoz jöttem, már el-tűnt a' Látás, de annál elevebben lebegett Szemem előtt Szerentsétlenségem. Ne kívánja, hogy Kétségbe-esésemet, és Szüléim' Meg-rettenéseket le-befzéljem. A' Szilfnének nem vólt Hatalmába', hogy a' Lélek' Hatalom' Szavát meg-változtassa, kéntelen vólt engem' nyomorúlt Sorsomnak által-engedni.

Az a' Fel-tétel, a' melly alatt ígérte elébbeni Formám' Vízszá-nyerését, és örök-ké-való Birását, a' kegyetlen és Kárnak örülő Lélek, nem egyéb vólt én előttem, hanem arról-való Bizonyossá-tétel, hogy arról örökre le-kell mondanom. Hogy ez a' Fel-tétel soha sem tellyesedik-bé, arra nem kellett más Erösség' Tükörömön kívül. Hogy gondolhattam vólna én azt, hogy egy ártatlan, és szép Leányka találkozik, a' ki a' rút Törpének, Szeretetét, és Kezét esedezve ajánlja? Úgy az Elfzemet-is el-vette vól.

vólna Képpemmel együtt a' Lélek, ha illy hihetetlen Reménység támadhatott vólna bennem. Innen leg-kissebbet sem vídámítottak mind azon Vízafztalások, mellyek által Szüléim Fájdalmim' Szörnyüségét igyekeztek enyhíteni. Ezt látván, el-végezték, hogy el-várják az Idöt, mellyben el-múlik a' Fergeteg, és én az Okosságnak Helyt adok.

Végre el-jött ez az Idö, és az Anyám így szóllott: Kedves Fiam! ha egyéb Efzközök nem vólnának a' Leányok' Szívek' Megnyerésére, a' Szépségen kívül, úgy méltán Kétségbe eshetnél. En azt hízem, hogy a' te Atyád több Szívet vett-meg Sipja, mint sem Formája által. A' Mesterségek, és Tudományok Kedvesem! nagyobb Hatalmat adnak az Emberek' Szíveiken, mintsem te hízed. Fordítsd Hafznodra ezt a' Tanátsot. Tudod, hogy a' te Atyád nagy Mestere a' Sipolásnak, tanuld-meg azt töle . . . én pedig meg-tanítalak a' Természet' el-rejtett Eröinek Esméretére. Légy jó Kedvü Fiam! ha egészízen meg-nem tsalattattam, bizo-

nyosan jó Ki-menetele lész Tanátsonnak. Így befzéllt a' leg-jobb Anya e' Világon, és én kész vóltam néki engedelmeskedni, inkább azért, hogy meg-ne szomorítsam, mintsem a' jó Ki-menetelbe-való Bizodalombúl.

Szüléim bámúltak könnyü Fejeren, és a' Tanulásba'-való Szorgalmatosságomon. Igaz is, hogy én kis Idő alatt nagyon elő-mentem. Eggy Reggel idejébben fel-költem, mintsem Szokásom vólt, olly Intézettel, hogy Szüléimet valamelly Elő-menetelem'Próbájával meg-lepjem, de melly igen meg-rémültem, midön Szüléim helyett e' következő Értelmü Levelkét találtam: „Midön „ ezt olvasod kedves Fiam! már mi megsz- „ sze lézünk, és nem fogunk téged' látni, „ hanem minekutánna természeti Formád- „ nak örökös Birtokába jutsz. Néked hagy- „ juk egész Uradalmunkat, Várunkat, és „ minden ott találkozó Személyeket. Ne „ mulasd-el minél elébb Szabaditónédát fel- „ keresni. Meg-találod azt, Isten veled!

Jobban meg-rettentem Szüléim' véletlen El-tünéseken, mintsem hogy az az Igéret, a' mellyet Levelek' Végébe tettek, valamelly Változást tett-vólna bennem. Ismét meg ismét el-olvastam a' Levelet, és Könnyeimmel áztattam azt. Árván maradtam. Az a' Szerentsétlenség, a' melly Szívemet epefzette, érzéketlenné tett minden külső Szerentsé eránt, jóllehet fényes Gazdagságokat hagytak reám Szüléim. Tsak egygy Részét látta Jóságimnak akkor, Kedvesem! midőn az Anyyával valamelly Attyafiát látogatták-meg, és még is annyira el-ragadtatott az által, hogy Tselédimet Szilfeknek, és Szilfneknek tartotta, jóllehet azok tsak rendszérent-való Emberek, hanem az Anyám által válafztattak, és az ő Feje szerint öltöztettek olly Formába. De a' mint mondottam, szép és gazdag Birtokaim éppen nem gyönyörködtettek. Sok Idő tölt-belé, míg Szüléim' El-menetelek után, tsak annyira-is megvígafzthalhattam magamat, hogy Intések szerint Szabadítónémról gondolkoztam vólna. De végtére látván, hogy egyedül az által

juthatok természeti Formám' Birtokába , és azután remélhetem Szüléim' Vízszá-téréseket-is , el-indúltam egygy olly Leányka' Felkérésésére , jóllehet , femmi Hihetőség nem vólt előttem , hogy azt fel-találhassam.

Valóba-is fél Eftzendeig hafzontalan keringettem a' szomszéd Vidékekben. Nem jött egygy szép Leánykának-is Kedve a' Törpének esedezni , hogy Feleségül végye. Végre Magára találtam Kedvesem! Azon Leányoknál , a' kiknél elsőben próbáltam Szerentsémet , egyedül a' Babonázásból-való Megszabadítónémat kerestem , de midön Magát meg-láttam Kedvesem! azt véltem , hogy egygyzer's mind Szeretömet-is fel-találtam. Ha szerentsétlenül ütött-vólna ki itt-is Próbám , úgy kétfzeres , és szenvedhetetlen lett-vólna Szerentsétlenségem.

En már eggynehányfzor láttam Magát Szerelmesem! első Öfzve-jövetelünk előtt , de nem vólt annyi Bátorságom , hogy magamat láthatóvá tenni , és meg-mutatni merész-

let-

lettem-vólna. Éppen a' felől koholtam akkor egy Plánumot, midön Történet által, az Erdöbe jött, a' mellyben akkor bolyongottam. A' mi itt történt, tudja a' nélkül is. De ha illetlenül viseltem magamat, kérem, tulajdonítsa azt Háborodásomnak, a' mellyet Tréfával, és Méréfzséggel akartam el-takarni.

Itt meg-állott a' Törpe. Én halgattam. Le-húzza a' Gyűrüt Újjáról, a' mellyet én adtam néki, és kérdé: ha esmérem-é azt? Tudja mit ígért . . . mondá, és hogy az Öfzve-kelesiünkre rendeltetett Idő már jelen vagyon. Engedje-meg, hogy ne hátrálttasson többé Szerentsém. Húfz Nap múlva ismét el-jövök, hogy Mátkámat el-vigyem.

Hatalmába' vagyok! felelék én.

A' mint én a' Magáéba', mondá ő, hevesen meg-tsókolván Kezemet. Akkor hátra-lépett eggyet, és mondá: Most ismét

láthatatlan vagyok. Abba' Szempillantásba' el-aludott a' Világ , a' Villám dörgött , és egy Szempillantásba' ismét meg-világosodott a' Barlang , mint az előtt , Baldinó el-tűnt.

Julis még most sem mozdúlt-meg. Két-szer kellett reá-kiáltanom , a' míg felelt. El-befézltem néki , a' mit láttam , és hallottam. A' Bámúlástól el-fogattatván , fel-ugrott , és fopánkodott , hogy ezen Tsuda-történeteket el-aludta. Nem lévén Kedvem tovább az Ágyban maradni , én-is fel-költem. Julis , Szokása-szerint , gondoskodván , meg-gyújtotta a' Gyertyát Lámpásába' , és minden Szeg-lyukat ki-kurdászott , hogy valahol Baldinót fel-hajhászsa. De haszontalan keresvén ötet , el-mentünk a' Barlangból. Hazajövetelünkkor már ébren vólt F*né ; allíg várhattam , hogy az Éj' Tsuda-történeteit el-befézllhessem néki. Tsudálkozott , és örült rajtok . . .

Hirtelen el-múltak a' tízen-kilentz Napok, és a' Menyegző' Ideje jelen-vólt. . . . Gyakran szomorú Előre-érzések járták-ke-refztül Szívemet, de eggy Gondolat a' szép Juházfra, elegendő vólt azoknak El-üzésére. Már most ugyan tudtam, hogy nem Elementaris Lélek ő, de ha ez Híjjába-valóságomnak nem hízelkedett-is, Szívem még jobban meg-nyugodott rajta; mert hajlandóbbak vagyunk a' hozzánk Hasonlókhoz, mintsem a' nálunk felsőbb Valóságokhoz. . . . Azonba' különös vólt az F*né Maga-viselete a' rendelt Nap előtt-való Estve. Majd rend-kívül víg vólt, majd Könnyek, a' melyek nem Öröm-könnyek vóltak, függöttek Szemeibe'. E' természetesen Nyughatatlan-ságot okozott vólna bennem, ha egésszen meg-nem vóltam vólna vakítva. A' Julis' Pajkossága sem engedte, hogy magamhoz jöjje, a' ki ezer-meg-ezer Tréfákat üzött, mind addig, míg el-nem aludtam.

Fel-ébredvén más Nap Reggel, kiáltom Julist. Nem felel, Körül-nézem magamat. . .

hát idegen Ágyba' fekszem. Mellettem egy Afztalka, azon egy Lámpás, és Tsengetyü. Azt véltem, hogy álmodok, ki-törültem Szemeimet, öfzve-fzedtem minden Néző-erőmet, és . . . egy egézfzen esméretlen Szobába' fzemléltem magamat. Bámulásom Határ nélkül vólt. Végre tsengeték. Bé-jön egy esméretlen Leányka, méllyen, és halgatva meg-hajtván magát. Kérdém Szorongattatásim között, hogy hol vagyok? . . . Némán Szájára tette Újját. Hafzontalanúl esedeztem . . . tellyes vólt Tifztelettel, de nem engedett Kérésemnek. Végre meg-láttam azt a' Köntöst, a' melly az előtt-való Estve rajtam vólt, egy Széken az Agy mellett... hírtelen fel-öltöttem azt, fiettem az Ajtó felé, de bé-vólt kilíntselve kívülről; az Ablakokat akartam ki-nyítai, de a' Táblák be vóltak kívülről zárva. Ekkor Efzemen kívül, egy Székre düllöttem. A' Leány nyájasan közelített hozzám, bíztatott Jegyek által, fel-öltöztetett egézfzen, Hajamat Rendbe hozta, azután háromszor kopogtatott az Ajtón, és a' meg nyílt. E' meg-lévén, Kezemnél

nél fogva, egy Sor Tükörökkel ki-rakott Szobákon kereftül, egy Palotába vezetett, a' melly esméretesnek látfzott előttem, onnan egy Márvány-léptsőn le a' Földre, a' hol hírtelen el-mentt tölem. Fényes Nap vólt már, és imé! abba' a' Kertbe' valék, a' hol leg-elsőben láttam a' szép Juháfsz; úgy tetfzett, mintha Sipjának Hangjait is hallottam vólna. El-akartak hagyni Érzékenységeim, a' mellyek Szemfény-vefztés által láttattak meg-tsalattattaknak lenni.

Végre magamhoz hozott a' Sip, a' melly mindég hangosabban hatta-meg Füleimet. Igyekeztem a' felé a' Vidék felé, a' honnan a' Hang jött. Hírtelen Szemembe tünt a' Rózsa-bokor, a' mellyből a' Sip-fzó hangzott, közelítettem a'hoz tétóvázó Lépésekkel . . . hát imé, ki-lép belőle a' Juháfsz., refzkető Karjaink meg-ölelik egymást.

Oh rend-kívül-való Öröm! Bóldogságnak Szempillantásai! de a' mellyek hírtelen el-tüntek. 'A' Várba' Múzsika kezdődött, és

a'

a' Juhász arra vezetett engem'. Baldinó, mondám én, Szemfény-vezetés-é, vagy Valóság! meg-nem tudom fogni, miképpen jöhettek erre a' Helyre, a' mellytől még Tegnap Estve három Napi járó Földnyire voltam? Kérem, felelé ő, eggy olly Tekintettel, a' mellytől semmit sem lehet meg-vonni, ne tudakozza azt Elzrendő előtt. Tsudálkozzon inkább a' Lélek' Nagy-lelkűségén, a' ki mára vizsgálá-adta természeti Formámat, hogy Mátkámat illendően fogadhas-sam-el. Oh áldott Lélek! fel-kiálték én Örömembe', de Baldinó! mit jelent ez a' Múzsika? . . . Azt véltem, hogy Kedvét találom az által, ha az Annyát, és Julist itt izemlélheti, azért Hatalmam által mind a' kettőt ide varázslottam, a' Múzsika Elérkezéseket tisztelem. Erre előnkbe-jött F'né, és Julis a' Várból.

Ennyi fok Öröm alatt el-alélt Eröm, és Fél-ájulásba' az F'né' Karjai közé rogytam. De tsak hamar magamhoz hoztak a' Juhász' Tsókjai. A' Baldinó két Rendbe' ál-

állott Szolgái, és Szolgáló-leányi közt, fel-
értünk a' Várba. Itt a' Szobák' Pompáját,
és szép Efzközeit mutogatta. Végre egy
Szobába érkeztünk, a' melly Tsínossága ál-
tal, a' többinek Gazdagságát fellyül-múlta;
itt adta-által a' Drágaságokat, és a' Menny-
alfzony Ruhát . . . egy olly Ajándékot, a'
melly az Adónak Gazdagságát, és jó Izlé-
sét bizonyította. Vedd-fel ezt Szerelmesem!
Szégyenítsd-meg e' Tsekélységet, Szépséged'
Kellemei által. Ezt mondván, el-távozott.

Most már vehettem Lélekzetet, most
már magamhoz jöhettem Háborodásomból.
Mellyemhez nyomtam F*nét, és Julist,
mondván hogy melly bóldog vagyok! Meg-
könnyítettük Szíveinket költsönös Örömünk
által . . . Oh! még ekkor nem érzettem
előre Végét ezen Tündér-játéknak.

Azonba' fel-ékesített, és fel-öltöztetett
Julis. F*né beszéllte, miképpen ijedett-meg
ma Reggel, midőn Agyamat üressen találta,
és Julissal mindenütt sikeretlen keresett, hogy
vég-

végre Szédülésbe estek, és midőn magokhoz jöttek, ebbe' a' Várba' találták magokat. Ezt annál könnyebben el-hittem, mivelhogy az én ide-való Altal-tételem-is hasonló Módra történt.

Allig voltam kéfzen az Öltözéssel, midőn a' Juhász szomorúan bé-lépett Szobámba. Engem' meg-látván, hirtelen Öröm futott-el Orzáján. Gyönyörű Leányka! mondá ő, miért kell az Örömnek Napján, illy kedvetlen Hírt hoznom. A' kedvetlen Lélek tsak azért adta-vizszá mára természeti Formámat, hogy azt ismét Semmivé tégye. Érzem El-változásomnak Közelítését, de nem akarom, hogy Szemlélője légy ezen rettenetes Dolognak. Ezt mondván, ki-mentt, és rövid Idő múlva bé-lépett Baldinó Törpe Formába'.

Nem Utálat, Szánakozás vólt, a' mit eránta érzettem. Ugy tartom, hogy észrevette azt Baldinó Szemeimbe', mert egyfzerebe' meg-vidúlt Tekintete, holott tsak félve

mertt

mertt reám nézni az előtt. Kért, hogy Szívét, és Szeretetét tekintsem, nem Formáját. Számtalan, és válogatott Hízkelkedéseket mondott Szépségemről. Engedje-meg, azt mondá tovább, hogy most el-menjek, hogy én-is mennyegzői Köntösbe öltözzek.

Mi azonba' sétálni mentünk, fel-adták a' Fölöstökömöt, mellynél Julis tréfás Befzéde által mulattatott bennünket. Mintegy Fél-óra múlva, meg-jelent Baldinó. Egyedül Kitsinységérük esmértem-meg, mert külfömben egézfzzen el-váltózott. Fejét olly mesterségesen fedte egy Paróka, hogy tulajdon Hajának tartotta volna az Ember. Egy Udvari-ruha, a' melly szint olly pompás vólt, mint ékes, módossá tette ötét. Nagyobbnak-is tetfzett, Tzipőjének magas veres Sarka miatt. Képe-is fokot nyert Ruházatja' Változtatása által. . . . Jőfzte Kedvesem! meg-szóllítá engem, a' ki még bámulva ott állottam, jőfzte a' Papi-áldás' Elfogadására. De tudd-meg előre, hogy Gazdagságom arra indított, hogy magamat Grófság-

ságra emeltetem, tehát mától-fogva Gróf H^l-né vagy.

Én már olly fok tsudálatos Dolgotak tapasztaltam, hogy ez éppen nem tetfzett különösnek. A' Vár' Kápólnájába mentünk, a'hol már egy Barát várakozott reánk. Az Esküvés meg-történt. Vendégség, és Múzsika végezte a' Mennyegzőt.

Egynehány Nap múlva, jelentette a' Gróf, hogy el-felejtett légyen meg-ínteni' hogy őrizkedjem attól az Erdőtől, a' melly a' Várnak hátúlsó Réfze felé vagyon. Az, úgymond, a' Lélek' Hatalmába' vagyon, onnan el-ragadhat, de egyebütt femmi Ártásomra nem lehet.

Meg-kell vallanom, hogy nem tsak egéfsz Tifztelettel viseltetett erántam a' Gróf, de mindent-is meg-tett, hogy Életemet gyönyörűségessé tégye. Nyájas Szorgalommal igyekezett leg-kissebb Kívánságaimat-is ki-tanúlni, és minek-előtte ki-jeleutetem-vólna

azokat , már bé-telleyesítettek. Szabadsá-
gomra hagyta , egész Jófszágával Tetzfésem
szerint parantsolni , és egyedül azt vetette-
fzememre , ha ezen Szabadsággal kevésbé
éltem. Vigyázott , hogy szerfelett-való Sze-
relmeskedéssel Ünalmomra ne légyen , és mint-
hogy úgy látzott , hogy illendő Maga-vi-
selete által egyedül Háládatosságom' , és
Hajlandóságom' igyekezik meg-nyerni , meg-
vette Szívemet-is.

Valóba' Érzékenység nélkül kellett volna
lennem , ha Szívem hideg maradhatott völ-
na. Ha az el-változott Juháznak nem tar-
tottam volna-is ötöt , még-is meg-kellett völ-
na szeretnem , annyival inkább , hogy a'
mindennapi Társalkodás tűrhetőbbé tette
előttem. De minthogy tökéletesen azt hit-
tem , hogy az ő Formája alatt a' szép Ju-
hász vagyon el-rejtve , olly Jeleit mutattam
Szeretetemnek eránta , hogy egészfszen meg-
elégedhetett.

Azonba' néhány Hólnapok' El-telésével, két Dolog Szeget ütött Fejembe. Emlékeztetem a' Grófot, hogy ígérete szerint tanítson-meg a' Termézet' titkos Erőinek Esméretére, de kért, hogy még eggynehány Hólnapokig várakozzam; nem látzottak mindazonáltal elegendőknek lenni azon Okok, a' mellyek miá, a' mint mondotta; azt halasztotta. Még jobban nyughatatlanított a' más Környül-állás: A' Gróf tsak akkor nyerhette-vízfza természeti Formáját, midőn Atya lett, és már nyóltz Hólnap tölt-el, a' nélkül, hogy leg-kissebb Reménység-is lett volna ezen Fel-tétel' Bé-tellyesedése felől. Házasságunk előtt, még tsak nem-is tudtam gondolkozni ezen Szerentsétlenség' Lehetőség-felől; ha Artatlanságom, Szelességem, vagy Tudatlanságom vólt-é Oka, nem akarom meg-határozni, de elég az, hogy midőn most minden Reménységem' Be-tellyesedése, vagy Füstbe-menetele ezen Környül-állástól függött, egéllz Figyelmeteségemet, szüntelen nevededő Szorongattatások közt arra íntéztem.

A' Gróf észre-vette azt. Igyekezett vizsgáltni ezen színes Ok által, hogy Bóldogságunk' Hátráltatása a' Kárt örülő Lélektől származik, de hogy az-is meg-engefztelődik végre álhatatos Hívségünk, és Szeretetünk által. De ez olly kevésbé nyugtatott-meg engem', mint azok a' vizsgáló Okok, a' mellyeket F*né, és Julis hordottak-elé. Eggy átallyába gyanús kezdett lenni egész Históriaim.

A' Gróf észre-vette Gyanúmat, és naponként nevedő Szomorúságomat, én-is tapasztaltam Háborodását, a' mellybe a' miatt esett. Már közelített Házasságunknak tízen-eggyedik Hólnapja, a' nélkül, hogy Reménységünk nevedett volna, hogy a' Lélek Férjem' Sorsát meg-akarná változtatni. Most Útra indúlt a' Gróf, hogy, a' mint mondotta, valamelly tudós Emberrel tanakodjon Sorsa felől. Két Nap múlva El-indúlása után el-tűnt F*né-is Julissal. F*né eggy bé-petsételt Irást hagyott Szobájába',

a' mellyet refzketve fel-törvén , e' Következendőt találtam benne :

„ Nagyságos Grófné! Tudja-meg az által, a' kit eddig Anyai-névvel tífztelt , és a' ki azt olly kevésbé érdemlette-meg , tudja - meg én-általam , azt , a' mit már talán gyanít , hogy a' Gróf által , én általam , és Julis által, meg-tsalattatott. De tudja-meg azt-is: mi-képpen . . .

(Folytatása következik.)

Eggy Újj-házass' Levelei Barátjához.

O! quantum est uni posse placere Viro.

Ovid.

I.

Kedvesem! Julia enyim! enyim Örökre a' Házasságnak fel-bomolhatatlan Kötelei által. Te, a' ki mind az én Szívemet, mind az Övét, esméred, hozzá-való Szeretetemet e-redni, nevedni, és Tökéletességre menni láttad, a' ki annyiszor Tanúja vóltál Hív-ségünknek és Bóldogságunknak; tsak Te tudhatod, mit érzék akkor, mikor ezt írom: Julia enyim!

Oh Édesem engedd-meg, hogy visszahívjam azokat az édes Órákat, mellyekben készültünk erre az Allapotra, a' melly engem' Férjjé, és ötöt Asszonnyá által-váltatott! hadd éljek még egyfizer Képzeldésemben ezzel a' Bóldogsággal . . .

Eggy tsendes Estvén mentünk egymás Karjánál fogva azon kedves Erdötskében, a' melly vólt Szeretetünk' első Vallás-tételeinek Temploma!

Mérséklett Világossággal vólt be-terítve a' Föld. A' Hóld Ezüst-világával, tsak mint Fátyolon által nézett-le két Teremtések' Bóldogságára. Julia' Szemei nem azt a' víg és tréfás Mosolygást mutatták, a' melly néked-is egyfzer majd nem veszedelmes lett. Földre le-eresztett Tekéntete, Halgatása, valamelly nagy Tárgy felöl-való Gondolkozását és belső Foglalatosságát jelentették . . .

Telve vólt az én Szívem-is felséges Érzésekkel! . . . El-kezdém végre én: Julia Kedvesem, hólnap léfz az a' Nap, az a' régen óhajtott kedves Nap, mellyen Te ennyim lefzel a' Világ előtt, mint régen ennyim vagy közöttünk! Nem reménylem, hogy Házasságunk' első Hetei, legyenek Szeretetünkben utólsók! Nem la-

kik Te benned illy közönséges Lélek, nem félek, hogy a' F é r j -nevezet, lenne S z e r e t ü n k n e k Temető-sírja. De próbáljuk meg még egyfzer Szíviünket; ne rejtünk el egyet-is Erötelenlégeink közzül, a' melly talán eddig valamellyikünk' Szívébe' el-titkolva maradt. . . . Itt, a' hol az az egygyetlen-egy Szó, mellyet olly Angyali Szermetességgel ki-mondtál: Szeretlek! és a' melly ezer Esküvésnél erősebb vólt, itt Szerelmesem tegyük most egy Esküvést, nem arról, hogy ezután-is fogsz engem' fzeretni, de hogy mindég inkább igyekezünk ezen Erötlenlégektől meg-fzabadúlni, és azok' Helyében szép Tulajdonságokat plántálni. Nézd ott, a' messze-lévö Jövendöt, Öregségünk' késö Napjait! tedd Kezedet Szívedre! Kérdezd-meg azt a' Szívet: ha vallyon abba' a' Jövendöbe', azokban a' késö Esztendökbe' olly hív és Szeretettel tellyes lesz-é? ha minden' Próbájit az Ég' Rendelésinek, minden magát elől-adó Nehézségeket, Bánatot, Nyomorúságot, Türelssel és Örömmel fog-é fzenvedni? és . . .

némán esett Karjaim közzé, Mellyéhez szorított, Szívem' Szívével költsönözte forró Dobogását, ki-mondhatatlan Bóldogságomban elegyítettem Könyveimet, azokkal a' drága Tseppekkal, a' mellyek Ortzáján lefolytak. Tsukló Szóval magához szorítván azt mondá: Tied, hív, mind Halálíg! . . . egy forró Tsók petsételte-meg ezt a' nagy Esküvést.

Le-nyomattatván ezen mennyei Érzések' Terhétől, Térdre esvén, dítsértem a' Természet' Urát, a' ki ezt a' Szeretetet 's Hívéséget öntötte Szíveinkbe!

Julia az Örömtől könyvező nedves Szemekkel, hálá-adóan tekintett az Ég-felé, mellém Térdére le-ereszkedett, Kezemet Kezében szorította, mind kettőt az Égre fel-emelvén, azt mondá refzkető Szóval: Atyám, ez a' Kettő egyy!

Fel-költ . . . és el-felejthetetlen 's le-festhetetlen Abrázattal azt mondja felém-for-

fordúlva : Eggyetlenem ! mivel jutalmaztasuk-meg Szüléinknek Jóságokat , a' melly által Szeretetünk' Kezdetét és Végét böldegül elérhette ? azt a' Jóságot , a' melly Indúlatainkon nem kegyetlenkedett , 's nem uralkodott , nem nézett fősvényen az Arany'satskókra , Jószágra , Gazdagságra , kevélyen a' Méltóságra , Nemre , 's Rangra , hogy Gyermekeik' Szerentséjeket öfvetapossák ? . . . A' te nemes és Hafznot nem néző Hajlandóságodat Édesem mivel ? Úgy-é ! örök Szeretettel Jer , mennyünk-be , essünk Szüléink' elejébe , kérjük tőlök az ő Böldegságot hozó Áldásokat , mind kettünk' Fejére !

Esméred Te azt a' két Szeretetre 's Tifzteletre méltó Öreget , azt a' két áldott Lelket . Be-mentünk . . . Látván ök , hogy Név nélkül-való Öröm sugárlik mind kettünk' Szeméből , Élet-hozó Pirosság fogta-el Orzájokat , a' mellyen az Elztendők' Barázdáji ki-eggyenesedni tetfzettek . Bennünk látfszattak meg-ifjodni , és Gyermekeiknek Sze-

rentséjekben újra-érzeni régi Öszve-kelések-
nek Bóldogságot! . . . Az ö Aldások zár-
ta-be ezt az ártatlan Szeretetnek szenteltt
Innepet.

II.

A' leg-nagyobb Bóldogság-is únalmas Tereh, ha azt Mással nem közölhetjük. A' leg-drágább 's szebb Jószág-is mindennapi és alá-való Gazzá változik, ha azt nem mondhatjuk Másnak: Ez az én Jószágom szép! A' Te barátságos Öleidben öntöm-ki Szívemnek minden Érzéseit; elötted dítsekedem eggyedül azon Gyönyörűségekkel, mellyeknél jobbakat Éden sem terem. Oh mivel ugyan, mivel érdemlettem én azt, hogy Mások felett annyira bóldog legyek? . . .

Nints Név, a' melly eléggé ki-tegye, Hang, a' melly hathatóssan nevezze, azt a' Meg-elégedést, a' melly annak Érzését követi, hogy én szereztem. Az Ég, és a' Föld el-tűnik azok mellől, a' kik szeretnek! Eggy áldott engemet szerető Lélekkel élni, véle eggyé lenni, Örömet és Bút egymással osztani, Szívét Szívvel öfzve-olvasztani.

tani, magát abba érezni, azt magába . . .
 óh Édesem, hidd-el, ez az Embert maga-
 felett fel-emeli, és Angyallá teszi. . . .

Az én Házam a' Békesség' Hajléka.
 Egy Érz, egy Akarat lakik mind kettőnk-
 ben. A' Férjfiúság nékem adta az Igaz-
 gátás' Jussát. Juliával pedig a' hozzám-
 való Szeretet el-hitette, hogy azt ná-
 lamnál jobban, senki ki-nem szolgáltat-
 ja. Meg van győződve arról, hogy az a'
 leg-jobb, a' mit én mondok, mért én mon-
 dom. És így megy ez az Igazgátás, és úgy
 nevezett Engedelmesség minden Erőszak nél-
 kül a' Természet' egyenes Útján, úgy hogy
 a' ki látja, egy jó el-rendeltt Óra-mívet
 átfzik szemlélni, a' mellynek Első-indító-
 ját hol keresse, nem tudja.

Múlattságaink tsendesek, távól a'
 nagy Világ' Tolongásától. Miért-is keres-
 nénk azt kívüllöttünk, a' minél jobbat
 nem lelhetünk, mint a' mit magunkban
 találunk? . . . Házunk-népe a' mi Világunk,
 leg-

leg-alább a' mi leg-jobb Világunk. Tsak azok egyedül a' mi jól által-éltt Óráink, mellyeket Házi-gazdálkodásunk felöl-való aprólékos Gondoskodásban, valamely jó Könyv' néhánkori Olvasásában, hafznos, és édes Beszélgetésekben, mellyek az Értelmet hafznos Esméretekre tanítják, és a' Szívet bóldog Érzésekre felindítják, töltünk-el. Leg-nagyobb Múlattságunk pedig a' velünk együtt-lakozó Nyugodalom, Békesség és a' mi egymást meg-elözö Szeretetünk, 's Barátságunk.

Jer Édesem! részesülj a' mi Örömeinkben! . . . Együgyük azok mint a' Természet, a' melly körülöttünk vagyon, üresek minden Mesterségeskedéstől és Kényszerítéstől mint hozzád-való Hajlandóságunk.

Eggy kies Kertetske, mellyet Julia a' maga Ideálja szerént teremtett, a' mi tsendes Örömeinknek Helye . . . Nem fekszik ugyan itt minden Tsemete szoros Pólyába', nem-áll Botránkozásúl minden Élő-fa körül.

nyúl - metélve , nem ültetünk a' Virágok' Helyébe Követset ; de itt a' Természet' uralkodik , kedves minden Tzifra nélkül , mulattató minden Erőszak nélkül.

Ezen Eli'seumba' vóltam a' Napokban sétálni Kedvesemmel. . . Képzeltük magunkban azt a' Jövendőnek nevezhetetlen Örömét, mikor Gyermekeink , mint ugyan annyi Képei az Ártatlanságnak körülöttünk játszanak , édes Rebegéssel zajognak , és mi láttyuk magunkat ő benne meg - szaporodni. Melly drága lesz nekünk akkor minden Óra-pertz , hogy azt ezen kedves kiseded Teremtéseknek Javokra fordíthassuk ! Egésszen az ő Kedvekért élünk ! E' léfz minden Munkálódásunknak Fő - tzélja , hogy nékik ha sz náljunk. Az lesz egyedül-való Örömünk , a' mellyet Gyermekeink' virágzó Virtusaiban találhatunk !

Melly Remekjei lesznek azok az Embereknek , a' kik ezen jó Anya' Kezei alól jönnek-ki ! a' kiket Julia tanít 's nevel !

Mert

Mert okosabban tud ő gondolkozni, mint fem, hogy azon Természet ellen-való Anyáknak Regulájit be-fzítta vólna, a' kik az illy Nevelés által magokat Gyermekek-dajkákká lenni gondolják. Meg-tanúltt ő igaz Anyai Módon érzeni, tudja, melly drágák lennének neki ezen Zálogok, és hogy leg-közébb ötet éri azon irtóztató Szemre-hányás, ha az ő Restségéből a' Gyermekek rossz Nevelést vesznek, és az által szerentsétlenek lesznek egész Életekben.

Tsak Példája vólna Gyermekeinek Tanító-mestere! Nem hatalmas és únalmas Prédikáziók, mint Szokása némelly Nevelőknek, nem parantsoló erköltsi Szententziák

Óh Édesem, képzeld magadnak Juliát Gyermekei között, a' kiknek ő Lelket fel-emelő, és meg-indító Abrázolásokat, vagy a' nagy, és jó Tselekedeteknek Rajzolásait befzéli, azok a' kis Lelkek' körülötte mint halgatják, mint nyomják-bé

Szí-

Szívekbe édes Beszédjeit, mint gördül-le Szemekből egy nagy Tselekedetet szomjúhozó vagy egy szánakozó Könyv-tsepp, és . . . valld-meg, hogy ő nem tserélhetne akkor a' Meg-bóldogúltak' mennyei Gyönyörűségével!

Nem tanulhatnák ő tőle Gyermekei azt az fáradságos Hívalkodást, maga Tzifrázását, mellyek Tékozlásra, és Szemtelenségre vezetnek; nem azon Bolondságoknak egész Summáját, a' mellyeket a' nagy Világ Tökéletességekké, és dítseretes Tulajdonságokká privilegiált Tanúlnának tiszta és munkás Vallást, Ember-fzeretetet, Nyájasságot, mindenekhez való Jó-akaratot, Dolgosságot, Engedelmességet; szoktatná Szíveiket szép Hajlandóságokra, és néha Szeretettel, néha pedig okossan mutatott Keménységgel arra vinné, hogy lennének egyfzer Vénségünknek Örömei

Imé egy Beszélgetésünk Mústrául, melyet örvendem, hogy veled közölhetek, mivel a' Nevelés felöl-való Gondolkozásom' Módját egésszen magába' foglalja. Különböző az, igaz a' közönséges Nevelés' Mójától, de reményem különböző lenne Következéseire nézve-is

Még egy Szót! Édesem, ne hívogattasd magadat, jer! ki-terjesztett és óhajtó Karokkal vár Barátod.

III.

Míg Te múlatfz , és Késedelmezésseddel annál nagyobbban ingerled utánnad-való Kívánczóságomat , addíg , míg Karjaim közzé szoríthatnálak Édesem! imé egy Levél, a' mellyet több nem követ , mind addíg , míg személlyessen nem láthatlak.

Én telhetetlen vagyok a' Dítsekedésbe' , tudod , hogy a' Bóldogság fok beszédüvé téfzi az Embert. Folytatom tehát én még Bóldogságom' , az az Allapotom' Le-írását , abba' a' Reménységbe' , hogy az , a' mi engem' illet , előtted nem únalmas! . . .

Magánosság a' mi Társaságunk , Foglalatosság Idő-töltésünk , egymással-való Élésünk , Örömünk ! Így folynak-el Gyönyörűségben Napjaink , és mindeniknek Végén csak egy Kíváncságunk marad-fel , hogy tovább tartott volna ! Az Únalom előttünk csak Nevéről esméretes. Örökké bé-van zár-

va Ajtónk ezen házi Békesség' Ellensége e-
löl. Fut az, az olly Menedék-helytől, a' hol
a' bődög Foglalatosság uralkodik.

Magunkkal meg-elégedvén, az úgy neve-
zett Házi - barátok, a' nagy Világból-való
kedves Fetsegők, és pallérozott Idő-vezte-
getők, előttünk útálatosok, 's nálunk szükség-
telenek.

Útálja Julia az olly Társaságokat, hol
a' mérges affzonyi Nyelvek, fok emberséges
Nebet, ellenségesképpen rágalmaznak; a'
hol ez, vagy amaz Ház-nép ellen Ingerlé-
seket szönek; ez vagy az Ház-nép' belső
Allapotját, Jövedelmét, Költségét, Adóssá-
gát, Pompáját, munkás Nyelvvel taxálják;
a' hol Módotkat találnak - fel, mint kínozzák
jó Férjeket, azokon mint kegyetlenkedjenek,
mint nyerhessék-el a' Háznál az első Hatal-
mat; a' hol egymást Bolondságokra ösztö-
nözik; a' hol a' Roszra szoktatott Nyelv
trágár Beszédekre tévelyedik az illy
Társaságoktól, a' mellyeket az Únalom, és

az Időtül meg-fzabadúl ni akaró Henyeség talált-fel, okossan el-húzza magát, és őrizi még el-nem romlott Szívét, ezen Nyugodalom' Pestisétől . . . Szobája' Magánossága többet ér ő előtte az illy Múlattságoknál: én, és eggynéhány igaz Barátnéji, többet a' Világ' minden Conversátziójánál.

Szalad a' ragadozó Módi-Játékoktól, mert tudja, hogy ez a' Henyelők' és Tékozlók' Foglalatossága. Kerüli, mert tudja, melly hamar Szokássá válik ez a' veszedelmes Hajlandóság!

Nem tartja Méltóságát a' gyermekes Híjába-valóságnak drága és affectált Tzifraságaiban. Természet szerént-való tiszta Öltözet, minden Pompája, a' mellybe' annál Szeretetre méltóbb, mennél inkább a' Természetnek adja benne az Elsőséget . . .

Az emberi Erötelenség' Monumentomi . . . a' Titulusok előtte nevettségesek. Altal-látja, hogy azok, vagy tsupa Hangok, az embe-

be.

beri Kevélység' Tsiklándoztatására ki-talált
üres Szók, vagy pedig a' keserű Rabarbara-
pilulákra hintett Tsalárd-tzukrok. Néha pe-
dig egész Ház-népeknek Veszedelmét siette-
tő Sirenek. . . .

Hogy ő Másoknak Meg-útálásával, ma-
gát fel emelni, Másoknak Kissebbítése által,
magának Betsületet szerzeni, és így a' Má-
sok' jó Nevének Romladózásain, a' magáét
építeni nem akarja, nem szükség mondanom.
Tudod szelid, minden Irigységtől üres, min-
dent szerető, jó-akaró Termélfzetét. . . .

Éppen ezért inkább Anyja-is ő mint
Affzonna Tselédinek. Tudja, hogy köteles-
ségünk, ezen szegény Embereknek ellenséges
Rendelését, a' mi Szelidségünkkel türhetővé
tenni. Szánja az olly Affzonyokat, a' kik,
mivel Másoktól nem respectáltatnak, otthon
annál nagyobb Tifzteleket kívánnak . . . De
szint-úgy el-kerül minden Le-e-refz kedést,
mert nem akar a' Tseléd' Fetsegése által, a'
Világ' Meséjévé lenni.

Ma

Magával hozott Gazdagsága sem kevélyé, sem tékozlóvá nem teszi. Miért-is ofztanánk vallyon a' Szerentsének Javait, midőn a' mi Szíveink olly régen egygyé lettek ?

Nem festem tovább ezt az Angyali Tökéletességet! Jer, és lásd-meg . . . többet egy Szót sem felöle! De kívánnám az egész Világnak meg-mutatni, ki az, a' kivel én bírok. . . . Szeretném Például ki-függefzteni minden Affzonykáinknak, tudom, úgy kevesebben mondanák azt a' Házasság' első Hetei után: Oh bár soha meg-ne házasodtam volna! . . . Isten Veled!

 M E S É K.

A' Sas , a' Fülemile , és a' Madarak.

Eggy Fülemile Énekeiben festegette a' Madaraknak Szokásaikat , és el-találta. Mindenünnen azt kiáltották : Paskilus ! és minden Bosszú-állást kívánt. Végre megy a' Dolog Jupiter' eleibe , a' ki a' Sast delegálta Bírónak :

A' Fel-pörösek Sorban el-mondták panaszzaikat :

A' Varjú nem szenvedhette, hogy az Incattus azt állította : hogy a' Varjak örömet reájárnak a' Búzára.

A' Szarka, hogy tsatsogó Nemének a' Halgatást recomendálta.

Az Ölyv rettenetes Abrázattal Szemére hányta, hogy Hatalmas Nemzetét avval motskolta: hogy örömet ragadoznak, csak Magok' Hafznát nézik, mindég a' szégyen Parafzt' Haza felett szállonganak, és Jószágát pufztítják . . .

A' Bagoly nagy gögös Orzával, a' Bíró' eleibe' -terjesztette azt a' Motskolódást, hogy, úgymond a' Fülemile azt állította, hogy vagynak olyan Böltességet affectáló Madarak, a' kiknek minden Tudományok a' nagy Maga-fel-tartás, és komor Abrázatban áll . . . 's effélék!

A' Sas ki-üzte őket, és azt mondá: A' Fülemile meg-mutatta millyenek vagytok, néktek Kötelességetek magatokat meg-jobbítani.

Ha valamelly Író Hibáitokat el-találja, ne kiáltsatok vérengző tele Torokkal: Felfzítsd-meg!! . . . Ő a' Tükört tartja elötökbe; Mit tehet ő arról, ha magatok Képét abba' meg-esméritek. . . .

A' Fülemile, és a' Sz. János-bogár.

Ide 'stova szállongott egy tsendes Nyári-
éjjelen, a' János-bogár. Nevettséges magával-
való Meg-elégedéssel nézgette fénylő Ré-
fzeit, és kevélyen azt mondja: Bizony én
vagyok a' leg-szebb Teremtés az Ég alatt!
A' Nap és a' Hóld az én Vetélkedő-társaim,
és a' Földnek Királyi tsak azért betsülik a'
drága Köveket, mert az én Fülelhez ha-
sonlítanak !!

A' közel-való Agon tsevegett egy Füle-
mile, látta a' fénylő Prédát, és annak Vi-
lágátúl vezetvén felé szállott, és az ke-
vély Bogarat el-nyelte.

Az a' Leányka, a' kinek Ortzáján, Li-
liomok és Rózsák nyílnak, ha okos, el-
re jti Szépségét a' Világ' Zürzavarjától ...
A' leg-szebb Gyümölts körül, leg-több Légy
rajzik! Az a' Szépség, a' melly nagyon
Szembe tün, közel van a' Veszedelemhez!

A' Tengelitz, és a' Madarásf.

Összel a' leveletlen Ágakon, szomorú Kellemetességgel panaszolkodott egy éhes Tengelitz: Oh ha én, úgy mond tsendessen, meleg Szobába', kész Ételnél az édes Tzukur mellett tölthetném Életemet! . . .

A' szép Éneklést meg-fzereti egy Madarásf, meg-veti Hálóját, és a' Madárka örömet bé-repül . . . Bóldogúl élt . . . de mihelyt elérte Tzélját, abba' hagyta az Éneklést, hízlalt Húsán fel-borzasztott Tollaít kuppaszzkodva le-ereftette, és halgatott.

A' Madarásf meg-haragudott, a' Tél' Közepén Házából ki-vetette, és ki-adta a' Nyomorúságnak!

Gondossan, és tíztán járt ez előtt a' kis Cloë! Kellemetes vólt minden Mozdúlása!

Férj.

Férjhez-megy, el-érte Tzélját, és imé, resten és motskossan jár. Maga-el-hagyása tetsziki minden Viseléséből. Tsömör, Unalom, keserü házassági Élet az illy Restségnek Következései! . . . Oh hidjétek el Leánykák, nehezebb a' Győzedelmet feltartani, mint győzni. . . .

A' Pók, és a' Méh.

Munkáson fonta egy Pók tsalárd Háló-ját: Sok gondolatlan Légy belé-is keverte magát, ezekben a' Békokban! Eggy lézengő Méh meg-látja azt, és tsúfolva azt mondja néki: Szegény Teremtés, a' kinek tsak vi-gyázatlan Legyek minden Győzedelmeid, az okos Méh el-kerüli, és ki-neveti az ollyan Hálókat, a' mellyeket néki olly láthatókép-pen vetfz. . . . Ládd-é! a' tarka Tulipán, a' melly ízélesen ki-terjefzti Leveleit, dítse- kedve magára akar vonni minden által-me-nő Tekéntetet, és minden fzemtelen Szellö-vel játfzik, foha engem' magához nem tsal. . . . Ellenben a' Tövisektől örízett fzemér-metes és fel-pirúlva álló Rózsa ellene-állha-tatlanúl vonfz magához. Örömetst múlatok fzagos Kebelében, és Édességét annál jobb ízüen tolvajlom, mert azt Szeméremmel adja.

Szabadon kóborló fzemtelen Szemek,
 félig meg-mezítelenített Melly, hangos Ne-
 vetés, fajtalan Maga-viselés, tsak a' Bolon-
 dokat gyújt-fel. Az Okos útálja az ol-
 lyan Hálókat, a' mellyeket néki látható-
 képpen vetfz!

Egy fzemérmes Leánykának, a' ki tud-
 ni sem látfszik melly szép, a' melly nem ke-
 resi a' Gyözedelmet, és még-is mindenütt
 gyöz, Vonogatásával Betsét ad Szereteté-
 nek, és Ellent-állásával annál kedvesebbé
 tetfzi, mennél nehezebben lehet hozzá jutni.
 . . . Illyen Leánykának Kebelébe' nyugodni,
 és édes Ölelései között kívánnám végezni
 Életemet! . . . Ellenben esküfzöm! hogy
 meg-vetem azt a' Szívet, mellyet Fele-
 útamban előmbe-hoznak; útálom azt a'
 Szeretetet, melly magát Árúba ki-tetfzi!

A' Vándorló.

Lichtwer szerént.

Eggy Ember, a' ki fokáig járt-fel 's alá a' Világba', meg-tértt végre Hazájába. Baráti csoportosan jöttek hozzá, és Öröm-kiáltások közt fogadták. Örülünk, mondák, hogy szerentsésen Haza érkezéél: nosza be-
szélly valamit Történeteidből. Bezzeg! ugyan kerültek eggyfzerre Tsudák-elé. Úram! mondá a' meg-tértt Utazó, tudjátok, melly rettenetes mellze van ide a' Húronok' Orfzága?... Onnan tízen-két száz Mért-földnyire, láttam eggy különös Nemét az Embernek. Gyakran késü Éjjelig maradnak ülve eggy Afztal mellett, a' mellyen sem Abrosz nintsen, sem valami Enni-való. Ha a' Mennykö dörög - is Fejek felett, ha két Hadi-se-reg hartzol - is körülöttök, ha az Ég Le-rogyással fenyegeti - is őket, meg nem indulnak

nák rajta, és meg nem mozdúlnak Helyekből, mert némák, és fiketek. Néha-néha némelly értetlen Hangok jönnek ki Szájokból, a' mellyeknek semmi Eggybe-köttetések nintsen, és semmi nagy Dolgot sem jelenthetnek ... még is tsudálatos Módra forgatják Szemeiket ezen Embereknek. Gyakran Bámúlással szemléltém őket; soha finstsenek Szemlélők nélkül, a' kiket az Újságkívánás gyűjt-öfzve. Barátim! soha sem felejttem-el azon írtóztató Abrázatokat, mellyeket itt szemlélni vólt Alkalmatosságom. A' Kétségb'esés, a' Dühösség, néha Nyughatatlansággal egyelített gonofz Öröm, festettek egymás után azokra. Most a' Fúriák' Mérge, most a' pokolbéli Birák' komor Tekintete, most egy Halálra-ítéltnék Szorongattatási foglalták-el azokat. Hát, kérdék az Utazó' Baráti, mi Tzéljok van ezeknek a' Bóldogtalanoknak, talán a' Közjónn dolgoznak? ... Oh nem! ... Talán a' Filozofusok' Kövét keresik? ... Igen bizony! ... Vagy a' Circulus' Quadráturáját? ... Azt, hát ... No, tehát megtett Bűnök-

nökért tartanak Pénitentiát? . . . Azt gondolni sem kell . . . Tehát valóságos Dühösökről beszélsz; mert mi ördögöt tudnának tsinálni, ha nem hallanak, nem beszéllnek, és nem éreznek? . . . Játfszanak.

A' Légy-madárka.

Minden élő Allatok közt e' leg-szebb Formájára, és leg-tündöklőbb Színeire nézve. A' drága Gyöngyök', és az Értzek' mesterséges Fényessége nem hasonlítottathatik ezen Természet' kisedel Kíntiséhez. Remek - munkája a' Természetnek, a' melly ötet fel-ékesítette mind azon Ajándékokkal, a' mellyeket egyenként osztott-el a' több Madarak közt. Ebbe' egyesültek a' Könnyűség, Sebesség, Szépség, és Kellemetesség. Tollain fénylenek a' Smaragd, Rubin, Topáz: soha sem porozza-bé azokat, és egész Életébe' allig lehet egy Szempillantásig ülve látni valamely Ágatskán. Szüntelen a' Levegőbe' múlatoz, egy Virágról a' másra repdes, a' mellynek Nektárjával él; és tsak az alatt az Ég alatt lakik, a' hol szüntelen virágoznak.

Lakó-helye, az Új-világnak melegebb Részzeibe' vagon.

Az Indiabéliek azon Fényességre, és Tűzre tekintvén, a' melly ezen gyönyörű Madárkáknek Színeibe' játszik: Nap-súgároknek, vagy Nap-szálaknak nevezték. A' Spanyolok Tomiánófsz-nak hívják, a' melly Nevezet a' Légy-madárkák' Kitsinységektől vette Eredetét: mert Tomine egy tizen-két Gránumot tévő Mérték. Az a' Légy-madárka, mellyet Nieremberg előtt mértek, a' mint ő maga írja, Fézfkestül együtt, két Tomint nyomott. Kissebb Nemei a' Légy-madárkáknek Körületekre nézve, nintsenek olly nagyok, mint egy Darás, és nintsenek olly temérdekek mint a' Here. Orrok vékony, és Nyelvek ollyan mint egy Tzérna-szál: fekete kisdéd Szemei két fényes Pontotskának látzónak lenni. Szárnyainak Tollai a' Vékonyság miatt által-láthatók: Lábaikat allig lehet látni, olly rövidék és gyengék; nem is fok Hafznát vehetik azoknak, mert csak

Éjjel szállonak-le, Nappal pedig szüntelen a' Levegőbe' repdesnek; Repülések sebes, és zsziszegő. Markgráf Szárnyoknak Hangzását, a' Kerék-zörgéshez hasonlítja, és ezen Szillábákkal fejezi-ki hur hur hur. Olly erős és sebes azoknak Verése, hogy ha a' Levegőbe függefzti-fel magát a' Madárka, úgy látszik, hogy nem mozog, és nem tsinál semmit; ekképpen függ némelly Szempillantásokig valamelly Virág előtt, és azután máshoz repül olly Sebességgel mint a' Nyíl. Sorba látogatja a' Virágokat, mélyen bé-dugja Nyelvét azokba, repdes mellettek a' nélkül, hogy valaha le-ülne reájok. Ezen Alhatatlansága neveli ártatlan Gyönyörüségeit, mert ez az álhatatlan Szeretője a' Virágoknak, azoknak Költségén él, de soha sem hervasztja-meg őket, egyedül tsak Mézeket szívja-ki, és e' Végre látszik Nyelve-is alkotottnak lenni. Két üres Fibrákból áll, a' mellyek egyy kisdud Tsötskét formálnak: a' Végén két vékony Fonálra ofzlik. Formájára nézve, olyan mint a' Bogarak' Szívó-tsötskéjek (Proboscis) a' melly-

nek Szolgálatját-is téfzi; ki-botsátja azt hofz-
fzan a' Szájából, bé-dugja mélyen a' Vi-
rágba, hogy annak Nedvességét ki-fzívhassa.

Minden Írók fzerínt ez Életének Módja.
Egyedül B a d i e r mond-ellent, és azt állít-
ja, hogy Bogárkákkal él, nem pedig a' Ví-
rágok' Méz-nedvességével, mivelhoggy egygy
Légy-madárkának a' Torkába', némelley Ré-
fzeit találta valamelly Bogárkának. De
ez hirtelen Itélés, mert ha néha valamelly
Bogárkát fog-is a' Légy-madárka. onnan
nem következik, hogy szüntelen Bogárkák-
kal él, és tsak nem el-kerülhetetlen az, hogy
midön a' Virágok' Nedvét szívja, a' Virá-
gokba' múlatozó Bogárkák-is fel-ne mennye-
nek Torkába. Továbbá igen tápláló Ele-
dellel kell néki élni, hogy vékony Részzeibe'
el-ofzlott Erője fenn-tartassék, és az éltető
Erök, és Spiritusok helyre állíttassanak, a'
mellyek a' szüntelen, és febes Mozgás által
széllyel-ofzlanak: a' Bogárkák-ból pedig
nem kézfülhet illy Eledel: és Sloane, a' ki-
nek e' Részbe' fontosak Tapasztalási, vilá-

gosan azt mondja , hogy ő a' Légy-madárka' Gyomrát a' Virágok' Porával, és Méznedvével meg-töltve látta.

Gyorsaságokra, és Elevenségekre nézve, femmi sem haladja-meg ezen Allatotskákot. Igen bátrak, vagy inkább vakmerők. Gyakran magoknál húzsfzör nagyobb Madarakat Űzőbe vésznek, beléjek tsimpelkednek, és vagdalják, míg mérgeket ki-nem öntik. Gyakran magok közt-is mérgesen veszekednek: úgy látzik, hogy egésszen el-foglalta Lelkeket a' Nyughatatlanság. Ha valamelly Virághoz közelítvén, hervadttnak találják azt, le-szaggatják Leyeleit különös Sebességgel, és az által jelentik-ki Haragjokat. Szózatjok egyéb nintsen, hanem ez; fkre p, fkre p, ezt gyakran hangoztatják, és a' reggeli Hajnal' Fel-költtekor, már el-kezdik, és folytatják, a' míg a' Nap' Sugárai Megjelenésekkor, mindnyájan el-nem repülnek, és a' Mezőkön el-nem ofzlonak.

Magánosan élnek, és igen nehéz-is volna nekik egymást meg-esmélni, és öfzvegyülni, szüntelen a' Levegőbe lévén: mindazonáltal a' Szeretet annak Idejébe' öfzve tudja őket hozni. Akkor párosan múlatoznak.

A' Fészek, mellyet raknak, gyenge Testeskéjekhez vagon alkalmaztatva. Vékony Gyapotból, vagy Selyem-forma Pihekből készült, mellyeket a' Virágokról fedetnek. Keményen öfzve vagon szöve, és olly erős, mint egy vékony, puha, és sűrű Bőr. A' Nöstény építi azt, a' Hím pedig öfzve-hordja a' szükséges Matériálékat; igen foglalatos ezen gyönyörű Munkában, keresi, meg-választja, és Szálról-Szálra meg-visgálja mind azt, a' mi alkalmas arra, hogy gyenge Maradékainak Böltsöt formáljon. A' Széleit Nyakával, és belső Rézfét Farkával simítja-meg. Kívülről bevonja Gummi-fák' Héjával, mellyet köröskörül reá-raggat, hogy jobban meg-erősítse, és a' Levegő' Vízontagságai ellen Bátor-ság-

ságba tégye. Az egész Fészek két Levélen, vagy valamely Pomarants' vagy Tzitronfának Szálkátskáján függ, néha pedig egy Szálkátskán, a' melly valamely Kunyhónak Tetejéről le-nyúlik.

Olly nagy, mint egy Baratzknak Fele, és tsak nem olly Formájú-is. Két tisztá fejér Tojáska vagyon benne, olly Nagyságú, mint egy kis Borsó. Tízen-két Napig ülik a' Tojást, hol a' Hím, hol a' Nöstény, tízen-harmadik Nap' ki-bújnak az Aprótskák, melyek akkor nem nagyobbak egy Légynél. Nem láthattam, azt mondja Duterre (Dü-terr) mitsodás Eledelt hoz nékik az Annyok, hanem azt szemléltem, hogy Nyelvét szívatja vélek, melly tele van a' Virágokból ki-fzopott Méz-nedvvel.

Ebből látni, hogy tsak nem lehetetlen ezt a' kis Madárkát fel-nevelni. Azok, a' kiket Sziruppal tartottak, eggynéhány Hét múlva meg-hóltak: mert jóllehet, hogy igen könnyü Eledel az, de még-is fokot külöm-

bözik azon Nektártól, melyet szabadon repdesve, szív a' Virágokból: úgy tartom, hogy több Szerentsével lehetne tiszta Mézzel tartani.

Meg-fogásának Módja abba' áll, hogy Fövénnyel, vagy Vízi-puskával lövik-le. Olly kevésbé félénk, hogy öt, hat Lépésnyire bé-várja az Embert. Úgy-is fogják, hogy egy Vesszőskét meg-kennek ragadó Gummival, mellyel valamelly virágzó Bokorba rejti-el magát az Ember, és meg-illeti véle a' kis Madárkát, midön valamelly Virág előtt zszisseg: meg-hal, mihelyt meg-fogják. Hólta után az Indiai Affzonyok' Ékessége, a' kik Fülön-függő helyett hordozzák. A' Pérubéliek Tollaiból olly Festéseket tudnak készíteni, mellynek Fényességét, és Mesterségét nem tudják eléggé dítserni a' régi Irások, és Hagyományok.

Ritka Szépségén, és Fényességén kívül, némellyek különös Szágot-is tulajdonítanak néki, és azt állítják, hogy Bizám-szagúak.

De e' világos Hiba, és azok közé a' Tsudák közzé tartozik, mellyekkel ezen Madárka' Históriáját akarták szépíteni, hogy tudniillik, fél Madár, és fél Légy, hogy Légyből származott, hogy meghal a' Virágokkal, és ismét feléled, és nő azokkal; hogy az Efstendő' kedvetlen Részét Alomba', és merevedve tölti-el, Orrákal valamely Fa' Héjjába tsimpelkedvén. Ezen Költeményeket megvették az okosabb Természet' Vizsgálók, és Catesby azt állítja, hogy ő az egész Efstendőn által, látta a' Légy-madárkát Szent Domingó', és Mexicó' Környékein, a' hol szüntelen vagynak Virágok. Sloáne éppen azt mondja Jamaika felől, azt jegyezvén még meg azon felül, hogy az Esső után nagyobb Számmal jelen-meg; Markgráf-is azt írja, hogy az Efstendő' minden Részzeibe' számosan lehet látni a' Brazíliai Erdőkbe'.

Már húszon-négy Nemei esméretesek a' Légy-madárkáknak, és igen hihető, hogy még fokban esméretlenek. Ezek közül a' leg-

kisobb Nembe tartozó Légy-madárkát Réz-be' metszettük, hízelkedvén avval magunknak, hogy gyönyörködtetni fogja kellemetes Olvasónéink' Szemeket, ezen Természet' leg-szebb Múnkátskájának Szemlélése.

Ezen igen kitsiny Légy - madárkának Hofzfa, Orrától fogva Farka' Végéig, allig tészen tízen - öt Lineákat; Orra negyed-fél lineányi, Farka négy; és így a' Feje, Nyakka, és Dereka mind öfzve kilentz; a' melly Mérték kisobb mint a' mi nagyobb Legyeinké.

A' Feje' Teteje, és Dereka arany-zöld, barnán fénylő veresses Vifzfá-fzínléssel. Repülő Tollai a' Szárnyába' barnák, Vióla-fzínnel eggyesülve. Orra, és Lába fekete; Lá-bainak Tsontyai tsak nem egézfzzen bé-vagynak növe, rövid és vékony Pih-tollakkal, Újjain kiseded, hegyes, és görbe Körmök vagynak. Evező Tollai Farkába' tízen vagynak, mellyeknek Színek kéklő-fekete, és olly fényességük mint a' Zómántz.

A' Nösténynek egy általyába nem olly elevenek Színei mint a' Hímnek, és arról-is meg-lehet esmérni, hogy valamennyivel kisebb.

Lakása a' leg-kisebb Légy-madárkának Braziliába', és az Antillai Szigetekbe' vagon.

A' Kolibri.

A' Természet, a' melly a' Légy-madárkát olly különös Szépséggel ékesítette-fel, nem felejtette-el a' Kolibrit-is, annak Szomszédját, és Attya-fiát; ugyan azon Ég alatt, és azon Formára szülte azt. A' Kolibri éppen olly fényes, és könnyű, mint a' Légy-madárka, hasonló Sebességgel, Erővel, és Kellemetességgel bír; és a' mit a' Légy-madárka Szépségéről, Elevenségéről, könnyű és sebes Repüléséről, Fáradhatatlanságáról a' Virágok' Ki-keresésében, Fészkelése' és Élete' Mójjáról mondtunk, a' Kolibriról-is el-lehet mondani. Hasonló Indúlati-is vagnak a' Kolibriknak, és minthogy tsak nem mindenbe' egygyezők, némelyektől öfzvegyítették, és egy Név alatt íratattak-le. De Valósággal vagon egy állandó, és fzembe-tünő Külömbőség közöttök; a' melly

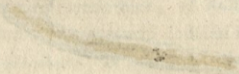
1.

2.

1. A leg-Süßeebb Legy-madar.
2. A kis Kolibri.

Orrokba' találtatik. A' Kolibri' Orra egész Menetelébe' hajlott, és hofszabb, a' Légy-madárkéé pedig egyenes, és Teste' Szabásához képest rövidebb. Továbbá a' Kolibri' Termete hofszabb, és egyg átalyába' a' Kolibrik nagyobbak: azomba' vagynak olly Kolibrik a' kissebbek között, mellyek kissebbek, mint a' Légy-madárkáknek nagyob' Nemei.

Éppen olly nehéz fel-nevelni az ifjú Kolibrit mint a' Légy-madárkát, gyengék, és meg-halnak a' Fogságba'. Az öreg Kolibrik annyira szeretik Fiatskáikat, hogy azoknak Kezekbe'-is táplálják azokat, a' kik el-szedték őket. Az, a' mit Labat ír e' felől, meg-érdemli, hogy ide bé-iktattasson. „ Én, (úgymond) meg-mútattam P. „ Montdidiernek egyg Kolibri' Fészket; a' „ melly valamelly Ház' Fedelén függött; „ el-szedte azt a' benne-lévő ifjú Kolibrik- „ kal egygütt, a' mellyek tízen-öt, vagy „ húz-naposok lehettek, haza vitte, és egyg „ Kalitkába' az Ablakba' tette; itt el-nem „ mú-

„ mülatták az Öregek a' Kitsinykének Ele-
 „ delt hordani, és végre annyira meg-fzeflí-
 „ dültek, hogy allig mentek -ki valaha a'
 „ Szobából, a' hol Kalitka nélkül szabadon
 „ repdestek, ettek, és aludtak Fiatskáikkal.
 „ Néha mind a' négyet láttam ülni, és éne-
 „ kelni a' Montdidier' Újján, mint valamelly
 „ Fa-ágon. Igen vékony és gyenge Tész-
 „ tátskával táplálta őket, a' melly Tzvi-
 „ bakból, spanyol Borból, és Nád-mézből
 „ állott; bé-dugták Nyelveket abba, és mi-
 „ dőn jól laktak, repdestek körös-körül, és
 „ énekeltek. . . . Kellemetesebbet nem lát-
 „ tam soha semmit ezen négy Madárkákznál,
 „ a' kik benn, és a' Szobán-kívül repdes-
 „ tek, és visszátértek, mihelyt Táplálójok'
 „ Szavát hallották. Illy Módon tartotta
 „ őket, öt vagy hat Hétiig, és midőn re-
 „ mélettük Szaporodásokat, egy Este el-
 „ felejtette Montdidier Úr a' Kalitkát, a'
 „ mellybe' háltni szoktak, Szokása szerint a'
 „ Földről fel-húzni azon Éjjel meg-
 „ ették a' Patkányok. „

Markgráf nem különbözteti-meg a' Kolibrikat a' Légy-madárkától, és femmi Éneklést sem tulajdonít nékik. Ebbe' meg-eggyeznek közönségesen az Utazók-is. Eggyedül Thevet, és Lery állítják azt, hogy a' Füle-milével vetélkednek az Éneklésbe'. De az Kétség nélkül Hiba, mert a' Lery kis Madárkája nem a' Kolibri, mert ennek a' Szava tsak egy kellemetes Zsizsegés, hanem a' Nád-méz-madárka, vagy pedig más valamellyik.

Nem kell a' Természet' Remek-múnkái között, azt a' Madárkát el-felejtteni, melyet a' Vadak Gonambukhnak hívnak. Tollai fejérek, és fényesek; nem sokkal nagyobb a' Szarvas-bogárnál, még-is igen kellemetes Szava vagyon, szüntelen énekel, úgy, hogy azon a' nagy Kölesen, melyet az Amerikaiak Avatinak neveznek, vagy más nagy Fűveken, mellyeket allig hágy-el valaha, tsak nem mindég nyítva tartja Száját az Éneklésre. Ha nem látták, és nem hallották volna fokon, nem lehetne hin-

hinni, hogy egy oly kicsiny Testből oly kellemetes, fentt, érthető, és tiszta Hang származhasson, a' melly a' Fülemléével vetélkedik.

A' kis Kolibri.

Ez a' leg-kissebb minden Kolibrik között. Egész Hofzfa két Újj , és két Linea ; az Orra tízen-eggy , a' Farka tízen-két tízen-három Lineányi ; egézfzen Arany-zöld , Szárnyait ki-vévén , mellyek Viola-fzínük , vagy barnák. Hasának alsó Részén vagyon valamelly fejer Fóltotska , és hasonló Farkatollainak Szélein-is ; hanem a' fejer Szélek a' két szélső Fark-tollakon , a' mellyek félig takarják-bé egész Farkát , szélesebbek. Markgráf Tsudálkozását jelentvén-ki azon Fényességen , mellyel a' Termézet fel-ékesítette ezen szép Madárkát , gyakran azt mondja : „Úgy látszik , hogy minden Tűz' és Világ' Fény ennek Tollain egyesült , egy Szóval , úgy fénylik , mint valamelly kis Napotska. “

P.-r.

Eggy Szó az Olvasóhoz.

Eggy Esméretlen küldötte hozzánk az ide be-iktatott Élete-folytát, és Arnyékát azon Személynek, kit ő Fanni-nak nevezett. Méltónak ítéltük, hogy azt közöljük Olvasóinkkal, mert minket leg-alább meg-indított. Használjuk ezen Alkalmatosságot a' Végre, hogy Gondolatinkat ki-fejezzük itt, az efféle kis Biográfiákról.

Hibája az a' Hiftóriának, hogy tsak fényes Tselekedeteket, híres Téteményeket tartott-fel a' Maradéknak: és a' titkos, együgyü, szemérmes Tökélleteséget az Idő Fátyolával be-fedezte.

Nagy, és felséges Jelenés a' Természeten a' Nap' világos, és szúró Tüze . . . a' zuhogó és Sziklákat szaggató erdei rohanó

Víz — mind kettő a' lármás és magas Virtus' Példája.

Oh! de szép, és magához vonzó az Hóld' éjfeli Ezüst-világa-is . . . 's a' Mezőket termékenyítő Virágok alatt tsendessen folydogáló Tsergeteg-is — mind kettő a' házi, titkos, magával meg-elégedő Virtus' Példája.

Mind kettő meg-érdemli a' Mausoleumot. Azt Réz, és Márvány-oszlopok nevezik — ennek egy Könnyel áldoz itt-amott Rejtekben a' Szív.

Minden Rendbe' és Állapotba' talál az okos Visgáló Virtust. Nem tsak a' Világot ijesztő Isten' Veszzei Attilák, Sacidorok, vagy a' Világ' Gyönyörűségei Titusok és Trajánok érdemlik-meg, hogy legyen Tselekedeteknek és Dítséreteknek Hírdetője.

Az Ember-szeretet, Jóltévőség nem csak akkor érdemel Mausoleumot, ha azt Fejedelmekbe' találjuk, a' kiknél az leginkább Kötelesség, és leg-könnyebb Kötelesség. Minden Embernek Neve, a' ki azokkal a' Tulajdonságokkal bír, mellyek a' jó Ember', jó Polgár', jó Atya', jó Barát', Kötelességei, meg-érdemli, hogy a' késő Nyom nevezze.

Az Affzonyi Nembe'-is, miért kellene csak Kleopátrák', és Aspásiák' Emlékezetét fel-tartani? — Azok a' Szeretetre méltók, a' kik el-felejtetnek, mert nem ültek Királyi-székbe', vagy — nem szerettek olyanoktól, a' kik Thronusban ültek... mert jó Szíveket nem bizonyíthatták-meg királyi Ajándékokkal; . . . és nagy Elméjüket nem trombitálták-ki a' Világ előtt . . . de híven türtek, híven szerettek, Férjeket és Ház-népeket bóldoggá tettek, Szüléik' Örömei vóltak, jó Anyák, jó Feleségek, jó Leányok, miért nem érdemlenének ezek Emlékezet-ofzlopot.

Illyeneknek-is szántunk mi Helyet Munkánkban. Bár használjunk szép Példák Mutatásával: és bár találjunk eleget Hazánkban, kiket Például mutathatunk!!

F a n n i.

Az Uránia' Szerzőjének Bóldogságot!

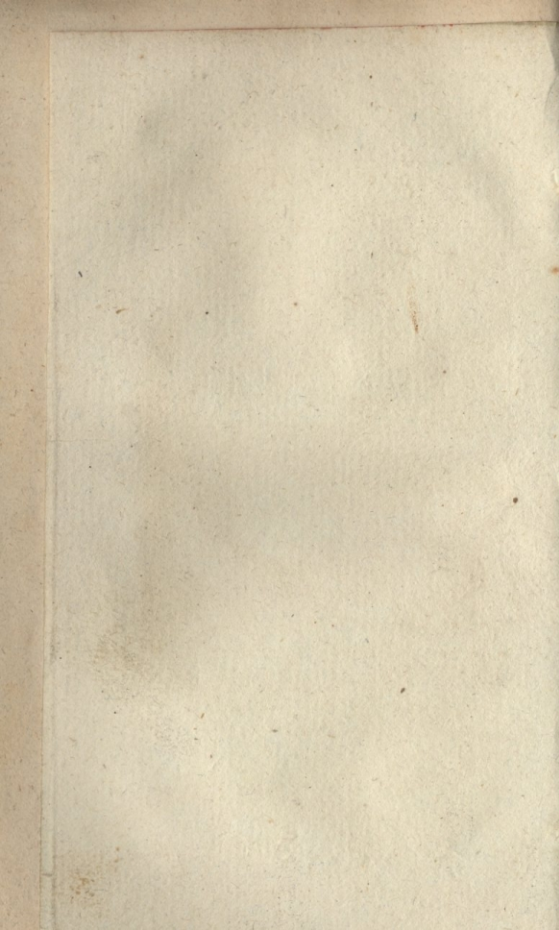
Áldott légyen az a' Gondolat, a' mellyel nemesebb Hazánk' Leányainak Életeket 's Tselekedeteket fel-maradandó Emlékezettől 's Például akarjátok fel-jegyezni.

Elek ezen Alkalmatossággal arra a' Végre, hogy közöljem a' Világgal egygy ifjú Személynek Életét, a' kinek Emlékezetét én örömet fel-tartanám, mivel én el-mondhatom ő felöle, a' mit Petrárka mondott Laurájáról: „A' Világ ötet nem esmérte, valamíg véle bírt, és tsak azoknál esmértes, a' kik itt maradtak, hogy ötet sírassák.„ —

Nem

Csak azok ésmétek
a kik itt maradtak
hogy 0tet sírasák.

Nem arra születt ugyan ő, hogy Tsudálkozást indítson, de arra termett, hogy Szeretetre buzdítsa-fel azt, a' ki látta. Tsendes és jó, tellyes Szeretettel, mellyet mindég magában el-zártt, félénk, és kellemetes vólt az az Affzonyi Angyal, a' kiről itt befzéllek.

Eggy kis alatsony Falutska vólt Születésének, 's Nevelésének Helye, még-is Gondolkozása-módja szép vólt, józan Ítélet-tétele, és Szíve Világokat értt; mert a' legnagyobb Oskolába' tanúlt — a' Szenvedések' Oskolájában.

Édes Annyát még ifjú gyenge Korában, Dajkája' Karjain késérte az El-múlás' Helyére. Édes Attya nem édes Atya vólt. El-felejtett minden emberi, 's atyai Érzékenységet, mert azt hitte, hogy a' Gyermekek tsak Keménységgel neveltethetik jól, és nem tudta, hogy ez az áldott Lélek úgy jött-ki, mint leg-jobb a' Természet' Kezéből. . .

Szaporította az ő Szenvedéseit még Mostoh-Annya-is, a' ki azon fellyül, hogy Attya nem úgy tartotta mint Leányát, még Test-véreinek Szolgálójává tette. Soha jó Szót nem hallott, ő, a' ki mindennek jó Szót adott. Parantsoló, és réttentő dörgő Hang vólt Attyának Hangja, a' mellynek tsak Hallására is refzketett. És ezért maradt Maga-viselésében valamelly Félénkség, és maga Vissza-húzása. Ezen fellyül valamelly kedves Melánkolia, és szomorú Halgatás, mellyet tsak némelly jobb Barátnéji előtt tett-le.

Ennyi Szenvedések meg-tanították mindazáltal, mint kell magát az Eg-rendelésinek alá-adni. A' Nyomorúságok soha le nem nyomták, még erősítettek. Soha sem panaszkodott, tsak néha a' Magánosságba' folytak keservessen Könyvei, tsak néha kívánkozott meg-bóldogúltt Annyához.

Ezt a' Kedves Lelket hozta előmbe egy Szerentsés Történet, tizen-hatodik Elftendéjé.

jében. Ő, és én, egyszerre érzettük a' Szeretnek boldog Fel-indulását. Hogy-is ne örült volna ez a' Szánakozásra méltó kedves Lélek azon, hogy van még Teremtés a' Nap alatt, a' ki ötet szereti?

De kevés Ideig-való Nyájasságunkat-is meg-keserítette kegyetlen Attya. Ez a' Tyrannus, a' kinél esméretlen vólt minden Ér-zékenység, hogy láthatta vólna azt, hogy Leánya boldog egygy ötet szerető Ifjúnak Karjai között, és el-ne rontotta vólna Bóldogságát, ő, a' ki a' Szeretetet tsak úgy es-mérte mint minden Allat.

Ezt az elegyített Bóldogságot-is nem foká érezhettük. A' Fatum minket egygy-mástól el-szakasztott. Ezt egyedül el nem viselhette; ő, a' kit a' Szeretlenség' Hidege meg-nem eméltett, el-hervadt a' Szeretet' édes Melege alatt.

Az El-válás után minden Bú kettős Erővel nyomta, mert nem vólt, a' ki azt

véle ofztotta vólna. — Végre egy febes Forró-hideg Agyba ejtette.

Közel a' Kétségbe - eséshez mentem, hogy leg-alább utolsó Óráiban véle lehessek, és Tanúja vagyok én Halálának, a' melly ötet én előttem örökké el-felejthetlenné teszi.

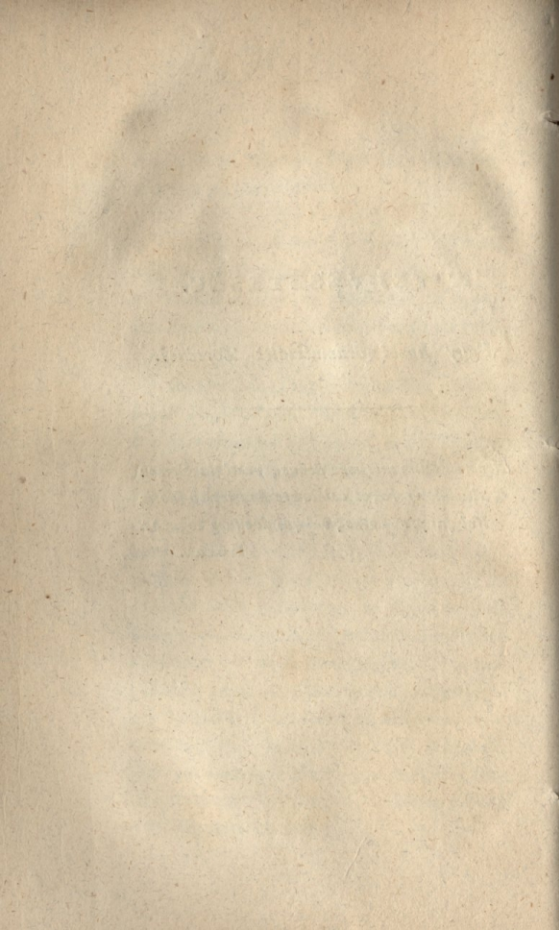
Halálos Agyában mutatta-meg *Herois-musa* magát egész Méltóságába'. Tsendes Szenyedéssel töltötte-ki egész Betegségét. Sőt, minthogy Attya, a' kinek fájt, hogy Leánya soha sem érzette azt, hogy ő Atya, és a' ki szorgalmatos Ápolgatással akarta az Életre vissza-hívni, és ez által helyre-hozni Vétkét, hogy Attyát vígasztalja, ez a' szelíd Lélek mosolygott, ha Attya be-jött, mosolygott, ha el-mentt, holott szörnyü Kínt szenvedett. — Egész Betegségébe' soha sem panaszolkodott. — Néha én reám nézett nedves Szemekkel, és — tsak én érttem kívánt vólna még élni. Így égett Teste, és Tekéntete Vígágot mutatott. Mosolygott; mikor a' Halál közelgetett, mosolygott; mikor meg-hólt, az én Karjaim között!

A' FEJ-VESZTESÉG.

Eggy hazai dramatizáltt Történet.

*Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
Ausi deferere, et celebrare domestica facta,
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.*

Horat.

Sereglik a' Papság halotti Köntösében; a' Vár-piatzán Gyász-palástban kovályognak fátyolos Emberek; halgatva, és le-szegezett Fövel takarodik a' Népség a' Vár felé . . . Zeng a' Szív-hasító Síralom-ének, melyet a' Vár-kapuk' öblös Bóltjai kettözve víz-fza-hangzanak. A' Trombita' kesergő Har-sogása nyög, és a' Síralmasok' Jaj-kiáltása közbe elegyedik ezen szomorú Zürzavar-nak . . . Meg-kondúl a' Harang; és rekedt-ten kong a' mohos Toronybúl alá. A' Vár' Kápolnájához ballag a' Gyász-sereg. Fe-kete fűrű Füsttel gözölnek a' lobogó Fák-lyák, kik közt lassan vonúl-elé a' Kopor-só, melly Zongor Balás' Hitvesét tartja.

Két Kezét Öve mellé eresztve, Süvegét Karjai alá szorítva, Üstökének fürtje Hom-lo-

lokára függve, komoran öfzve-rántzolt Sze-
möldökkel, a' Koporsótúl szorgalmatosan
távozó Tekintettel, duzzadtt, de nem ke-
sergő Ortzával kíséri a' Szent-Mihály' Lo-
vát Zongor. A' szomfzéd Nemesek, és U-
rak 'zibongva követik.

Meg-hagyta a' Hóltt, hogy az Óltár
eleibe takarítsák. Midőn ide érkeztek,
és a' Koporsónak Fedelét szegezték — a'
Kalapáts' első Koppanása meg-rázta a' ke-
mény Zongor' Szívét, és egy nagy Könny
váltt-ki hofszú Szem-fzörei alól, le-görgött rán-
tzos Ortzáján, és fűrű hofszú Bajufzfa kö-
zött el-tűntt. Rezegő Szóval azt mondá a'
mellette álló Betétsinek: „ Szegény!
„ még-is jó Afzfzony vala! „

Emez kesergő Formára vontt Szem-hu-
nyorítással, erőltetett pityergő Száj-vonítás-
sal, Keze-fejével lassan száráz Szemét tö-
rülve, feleli: „ Szegény!

Az alatt zörög le-felé a' Sírba eresztett
Koporsó, mély Zuhanással meg-állapodik,
és a' Körül-állók meg-borzadnak
Ofzol tolongva a' Nép.

Zongor szóttalan, de nem illetődött; ko-
mor, de nem szomorú; inkább a' Szokás, és
a' Példa-által el-ragadtatván, meg-háboro-
dott, de meg-nem indúlt. Kéntelen Fo-
háfzkodás szalad-ki Mellyébül, és némán,
fzegett Nyakkal, Süvegét mélyen benyomva
el-távozik.

Ő elől – utánna a' síralmas Felekezet.
A' Kö-gráditsokon, tsattog a' Kard, pereg
a' Sarkantyúk' Kereke, zajog a' késérő So-
kaság, az afzfzonyi Sereg fopánkodik.

Terhessen rakott Afztal áll a' Palotá-
ban . . . Középen Vendégeivel be-kerítve
Zongor – Szék-sárgájárúl befzéli.

Zördülnek a' Székek, le-telepednek.
Eggy Szó sem hallatik, tsak a' Tányérok
tsör-

tsörgenek. Ki-ki általl első lenni, ki felbontsa ezen mély Halgatást.

„ Itt ül vala utólszor a' Meg-hóltt „
mondja egy az Afzfonyok közzül. „ Ki
gondolta volna, hogy illy hamar itt hágy
Szegény ! mond a' másik . . . Egész Elte-
folyta, végső Nyavalyája, végső Szavai,
mind elő - számláltattak. —

A' Tsendesség fel-bomlott. A' szorgalmatossan körül - járó Kantsók fel-melegítettek a' Vendégeket. A' Zaj nagyobbodott. —

Könnyű az emberi Szívnek egy Indúlatból, más ellenkezőbe az Által-menetel. A' szomorú Képek által Mozdulásban hozatott Szív hamar el-ragadtatik az Örömré . . . A' Bor sebes, és fenn - szálló Ereje, a' Társaság' édes Példája, azon Erölködés egy kedvetlen Érzéstül meg - szabadúlni, mind annyi Indít - okok a' Vígasságra.

Kevés Idő múlva köz lett az Öröm, és a' Hóltt' Emlékezete, a' Márvánnyal, a' melly Sírjának Száját el-zárta, el-takar-tatott.

Első vala Zongor, a' ki öblös Kehe-lyét két Kezével fel-emelte, és hangos Szó-val reá-köfzönte Vendégeire: A' Meg-hóltt' Nyugalmaért,, és egy Vonással ki-üritette — a' Vendégek közzül egy,, a' Meg-kesere-,, dettek' Vigafztalásáért,, kiáltá, és az egéfz Afztal utánna hangzott.

Meg-kéméllem Olvasóimat a' követke-ző Történetekkel: és azokat el-takarom. Elég az, hogy kevesebbedett a' Vendégek' Száma, és utóljára el-ofzlottak.

Magánossan maradt Zongor, Titkossá-val Betétsivel. Itt van a' Helye, hogy vé-le meg-esmérkedjünk.

Azokban az Időkben, a' hol Fegyver tsattogott minden Vidékein Hazánknak; az a' Fegyver, a' melly szint' annyiszor tsapkodott Felelőjéhez, mint szomszéd Ellenségeihez — a' hol az Hatalom nyomta az Erőtlen-séget — a' mikor a' Had' Zörgéseitől a' szelíd Tudományok a' fetét Tzellákba vonták - meg magokat — a' mikor a' temérdek Setéttség mindent bé - lepett; mikor az Igazság, Erő; a' Törvény - tétel, Kar, és Kard; a' Törvény — Szokás vala; ezekben a' szomorú be - borúlt Időkben, mellyeknek bővebb Abrázalását általlom, egynehány Szerzeteseknél, és néhány Írástudóknál vólt minden Tudományok' Kíntsele - téve . . . A' nyers, és erős Hatalmasok ezektől költsönözték Bőltességeket. —

Valkói Gróf, és Haram - Vár' örökösse, Zongor illy Házi - eszközök nélkül el nem lehetett. Az egy vólt Hypolitus Prépost: a' másik Betétsi Gábor Deák.

Vólt

Vólt ez egy alatsony termetű, zömök, öfzben elegyedett, jókorbeli Ember — Szemei Egér Kitsinységűek, eggy a' másnál nagyob', és a' Katsongatás, Félre - tekíngetés által kantsalok; Szája, mintegy gúnyolva félrevonúlt, és titkos Jelentéssel mosolygó; Földön máfzott, és görnyedező Derék - hajtással szóllott; imádni látfzott inkább mint tífz-telni; helybe - hagyott mindent, ellent nem szóllott soha; jártas abban a' nagy Tudományban: miként kell magát fzükségesnek tenni; tsak ő nála nélkül Ura el ne maradhasson, nem vólt ő kényes a' Módok' Válogatásában; Illetlenséget, Alatsonyságot, Gonofzságot el - követett, tsak hogy tesszen; tsalárd, ártalmas, gonofz, de mindennek igazságos Színt adni tudó, a' ki az Igazságot tsak azért tanúlta, hogy azt bátrabban tapodhassa, a' Törvényt, hogy annak Réfzein által - bújhasson; Bajnok - társa Zongornak a' Poharak között az Afztalnál, Bajnok - társa az Fegyver - villongások között az Ütközetben; Tanátsok' Kút - feje; Titkainak Ofztály ossa; Indúlatinak, és Tréfáinak

eggyaránt Tárnya; Vezérlője, meg-hitt Barátja; mindég ő látfzott tenni Aldozatot, és mindég magának áldoztatott; mindég ő látfzott Efzköz lenni, holott ő tette Zongort Tzélyyainak Efzközévé; úgy látfzott, hogy mindent hagyott magábúl tenni, és ő tett mindent, a' mit akart, és ő tette mindenné, a' mivé akarta Zongort. Illy Forma vala Betétsi.

(Agyas-ház a' Harami Várban.)

*Zongor (az Afzta mellett, könyökölve,
és mintegy Gondolatok között.)*

Betétsi (Talpon állva, Széke megett.)

Betétsi. Mire keseregfz ilyen Uram! Hadján, nyugodjon Sírjában a' Halott. Ur Isten adjon nékie Üdvösséget.

Zongor. Jól mondád! Hadján, nyugodjon a' Halott. . . . Jer! tedd-le ide magad' Gábor Deák. Befzéllj a' mi tetfzénd — tsak befzéllj.

Betétsi. Szívemből keserülöm Dolgodat fzerető Uram! De engedd meg-kérleltetni magadat. Jobb lefz Fogyatkozásod' el-felejtened, hogy mint Kesergéssel Életedet vesztened. Akarj Uram venni Feleségül magadnak mást, kivel vígan lakjál, dítséretest, kedvest, nagy Nemzetet, ezest. Ezt adom Tanátsúl én tenéked.

Zongor. Bizony abba' semmi nem kell jó Betétsi. Agg vagyok én immár, mit vólna hafználatos nékem az Házasság. Nem! semmiképpen ilyen Bolondságba magamat nem botsátom.

Betétsi. Hát igyen lakozzál itt Uram, magánossan, mint Remete? Midön találhatfz magadnak Vígasztalást, eggyedül éljél? Vaj! ki tágas léfzen tenéked e' Kastély jóvendöre, miért hogy nem léfzen Szeretőtársod! Mi nagy hofzfzú és únalmas fok téli Est; miért hogy nem léfzen Vígaságod, hív Betétsidtől, és tellyes Kehelyedtől megváln Mi örökké tartó, és késedel-

més nagy fok Éjj , melly által Agyadban fetrengesz , és még Tik-fzó-koron-is Szemeidet be-nem zároltad . . . és mond-meg nékem én Uram! kinek vallod , hogy ha Halálod történik gazdag Birtokodat, ha nem léfz Nevednek és Jófzágodnak Örököse . . . Minekokáért fogadd-el hívséges Tanátsomat, és házasolj-meg!

Zongor. Nyílván látom Szorgalmaztatásodban jó Akaratodat. Igazlom Tanátsodat, meg-is szerzem, midön alkalmas Ideje's Helye léjend . . . De nyavallyás! semmit nem hafznál Törekedésed , mert ha vólna-is Akaratom , kit vegyek én Házastársúl?

Betétsi. Illy fő-fő Embernek , nemes Nemzetnek , kit Urunk Király jó Kedvébe fogadott , kit nagy fok Vagyonnal és Tifz-tességgel meg-ajándékozott — segélj Ur Isten! nem vólna, kit venni Házastársúl? Tekínts körösként én Uram, és nagy kéfzen szökel lenek Karjaid közzé Leányi Orfzágunknak De immár a' Tornyos Éj-félre jegyezett. Isten maradjon hozzád! (*el.*)

Jól tudta ez a' Ravasz, melyly hamar Tüzet fog tsak egyy el-ejtett Szikra-is a' száraz Tsepübe'. Nem vítatta, nem javallotta fokáig — tsak említ eni látszott; jól tudta, hogy ilyen Allapotba' leg-hatalmasb Mester az Idő.

Az Idő ki-törlötte hamar kevésbé érző Szívéből Zongornak Halottja' Emlékezetét ... Néha ha a' Szokás, vagy valamelly Műv-forma Mozgás, Felesége Kamarája' felé vonszotta, akkor igen-igen keveset meg-háborodott ugyan, de ezen kis Fel-rezzenését-is, elnyomták Vadászatok (Zongornak Fő-gyönyörüsége) Vitézi Játékok, 's más Múltasságok,

Haram-Vár' szomszéd Hegyei tellyesek valának Vaddal. Itt vadászott egykor Zongor fok másokkal együtt. . . . Vájljunk-el itt most kis Időre tölök, és hadjuk ötet a' Vadaknak Űzése mellett.

ló, Hunyadi Jánosra bízta a' Haza' Védelmét. Fel-ültt minden, a' ki Fegyvert hordozhatott. . . . Hunyadi győzedelmes Zászlója alatt vitézkedett Szent-Andrási-is; hová Fruzinája' Engedelmevel, 's Akaratjával mentt: . . . Szent vólt még akkor a' Haza-nevezése, maga Vagyonját, maga Ház-népét óltalmazta ki-ki, és — a' Vitézség, az Erő nagyobb Érdem vólt a' külső Udvariságnál.

Szolgáit rendelte tágos Udvarán az öreg Bobor, és ki-szabta Nap-számokat. . . . Az Ajtó' Elejébe sereglett számos házi Nyaj, nagy Kiáltással esmértt Afzonya' Kezéből híntett Eledelét kapdotta, 's hol egy-mást, hol a' Ház-héjéről le-szálló oroz Vendégeket, és tányér-nyaló Verebeket üldözték: Midőn Vadász-fegyverében öltözve, Vállán kedves Sólyom-madarát hordva, hágott fel-felé a' Hegyen Szent-Andrási, a' ki Hajnál-hafadta előtt, Szomszéd' Birtokából meg-indúla kedves Fruzinájához. . . . Midőn ötet meg-szemlélte, Öröm-könny refzetett Szemében, és tsendes Pirosság futotta-el kerekded Ortzáját.

Jó-szívü Mosolygással elejibe - nyújtott
Kézzeel fogadta az öfz öreg:

„ Hozott Isten nagy fok Veszélyek köz-
zül! Hallom ; jól vitézkedtél szerető Ötsém!

Szent-Andrási. Oh számtalanak , kik en-
gem' fellyül - múlnak. —

Bobor. Korán fel-efzméltél . . . de
mond-meg nékem , vagyon-é immár Vadad?

Szent-Andrási. Sólymom im' ez Gerlitzét
elevenül fogá; és im' ezt néked be-muta-
tom édes Húgom!

Fruziná. Ugyan igen-is akarom. . . .
(*el-vefzi, és szabadon botsátja*) Repülj Tár-
sodhoz! (*kérlelő Tekintettel Szent-Andrási-
hoz*) Ne akard nehezen tartani jó Szent-
Andrási! nem útalom én Adományod', főt
igen kedvellem . . . De vedd Svívedre! val-
lyon nem keserü Dolog-é Mátkájátúl el-ra-
gadtatni!

Szent.

Ugyan azon Hegyeknek, mellyekben ők vadásznak, le-hajló Oldalában épült egy tsínos nemes Ház, Bobor Gáspár' Lak-helye. Számos Göbölye legeltt az Völgyekben, mellyek a' Hegynek Allya mellett elé-vonúltak. A' bódog Középfzerőség' minden Örömeivel, itt éltt egyetlen Leányával Fruzinával.

Szép vólt Fruzina, mint a' szemérmes Hajnal, kedves mint a' fel-kező Nap, Éltének 15-dik Efstendejében, mint a' Bimbójából ki-fejtődő Rózsa. Ártatlanság, és együgyü Szemérem terjedtek-el Abrázatján. Vidám, mint az ifjú Őz a' szabad Ligetek között, meg-elégedett mint a' Bárány a' Májusi Mezőkön. Szelíd, és magához vonzó, kellemetes a' nélkül, hogy azt tudná, érzékeny a' nélkül, hogy azt titkolná. Így éltt Attya' Házánál bódog Magánosságba', mint a' Pufztában a' Mezei-liliom, a' melly ártatlan Virágjával, senkitül sem tsudáltatva

fe-

fejérlik, míg az mellette el-menő Vándorló Történetből fel-találja. . . . Tellyes volt azzal az ártatlan Tüzzel, mellyet ő nevezni nem tudott, és mi Szerelemnek nevezzük. Ez a' Tűz égett Szent-Andrási Meny-hártért.

Ez a' deli Ifjú, Éltének, és Erejének egész Tellyességében, a' Szerentsétül ősi Jószágokkal bőven meg-áldva, Szeretetével boldoggá tette mindennél fellyebb szeretett Fruzináját.

Ez Időben a' Szerelem nem volt még tanúlt Mesterség, nem erőszakos Indulat, sem nem alacsony Bujázkodás — a' Leányka nem volt imádott Bálvány, vagy Isten-afszony, szabad, és egyenes volt a' Hajlandóság; természetes volt, de tisztabb, de hívebb, de tartósabb a' Szerelem. —

Ekkor vítta Nandor-fejérvárát nagy Haddal Mahomet Török Tsászfár. Köz volt a' Hazának Vefzedelme. Az Ifjú Király, László,

Szent - Andrási. Repítsd bátor! Igen fzeretem, hogy igyen könyörülő vagy . . . Óh bizony keserű Dolog Mátkájátúl el-ragadtatni! . . . Óh Fruzina! mi türhetetlen Dolog tsak kis Ideiglen-is Mátkájától el-ragadtatni.

Éppen ott vonták - félre foglalatos Szorgalmatoskodási az öreg Bobort. El-távozott!

Eggy terepély Tser - fa állott az Udarban felségessen; a' Felhőket fenyegette Koronája, és Ember-nyomokat, és Századokat látott már maga mellett el-múlni. Itt vált-el Fruzina Kedvesétől, midőn a' Hadba mentt. Szent vólt ez tífzteletes Fának Arnyéka ő néki. Mikor az Éjj be-borúltt, midőn az el-szenderedő Termézfet' Ohajtózását, Szeretettje után jobban fel-gerjefztette, itt öntött-ki fok Könnyeket Emlékezetének. Ide járúltak most mind ketten.

Szent - Andrási. (*Kezét fogva*) Emlékezhetz róla Édesem, hogy ez Helyen butszúzánk-el egyyik a' másától — itt völ Jó-éjt tö-

lem, itt vala az, midön im ez Kötöt Fegyveremre akasztád. . . . Azt mondád: „Körösként a' nemes Ifjak Hadra készülnek. Tudom, nem maradánd hátra Szent - Andrási. Majd midön a' szomszéd Vitézek Jegyeseiknek gazdag Zsákmányokat hoznak — ne legyen - é nékem Szégyen-vallásomra semmit mutatnom, mit ő nékem zsákmányolt? . . . Fogd ezen Fegyver-kötöt — ezzel szentel-lek-fel Hazának Szolgálatira. Menj Békeséggel! . . . Győzz, vagy halj-meg! Isten viseljen nagy Jóval. . . . „Im Fruzina ízófogadó valék, meg-fereztem Akaratodat Szerelmedért; hartzoltam, 's gyakran győztem-is. . . .

Fruzina. Mutasdhatfza mit hozál nékem Ellenségről!

Szent-Andrási. (Süvegét le-vévén) Im ez Seb-hely Homlokomon, eggy dühös Jantsár' nehéz Dákosának Jegye, mellyel Bajtársom' Dési Miklós' Fejét le-tsapni akarta, és mellynek Vágását én Testemmel ellenzettem. . . .

Fruzina. Vitézül míveltél!

Szent-Andrási. Im ez Fegyver-kötön, mellyet két Kezeiddel hímeztél, ezen hozom meg a' leg-nemesbb Zsákmányt. Szemléld: Ellenségnek Vére! . . . Mond-meg nékem, nem szebb-é ezen Zsákmányaival Szent-Andrási, hogy nem eggyéb vitéz Ifjak, kik gazdag Turbánt, köves portékás Handsárt, és aranyas Tzafrangokat hoztak...

Fruzina. Szép ez mind; de leg-szebb Ajándék, mellyet Személlyedben nékem hozál. Sok Est itt értt vala, hol most állunk Könnyekbe borúlva; nagy fok Kínt vallottam erántad-való Szorgalmamban; fok Foházkodást botsátottam Istenhez Kezem' kiterjesztve, és esedezém reád Aldomásáért... Hálá! hálá Istennek, hogy itt ismét meg-láthatlak.

Szent-Andrási. Mi illy Vigassághoz, bátor melly nagy Veszély-is! Ha győztem Fruzinám! Isten által, 's általad győztem...

Mi.

Midőn a' Trombita jegyezett a' Viadalra,
 a' Lovak nyerítettek a' hartzoló nemes Kí-
 vánságnak miatta, mikoron zajlott a' tusa-
 kodni készülő Vitézek' vérengző Üvöltése —
 akkor Édesem! egy Tekintetet emeltem-fel
 Ég-felé, egyet vettem ezen Fegyver-kötő-
 re — és Győzedelmet nyertem, valamerre
 fordúltam. — Most méltó immár Szerelmedre
 Szent-Andrásid . . . De hát szeretfz-é engem?

Fruzina. Mi Rijadás az? kérlek.

Zengett az Erdő' Mélye a' Kürt' Har-
 sogásától, a' Vadász-kutyák' Ugatásától, és
 az Vadászok' 's Hajtók' rajta! hajha! Kiál-
 tásától — 's végét-fzakasztották ezen két
 Szeretők' gyenge Szerelmeskedésének.

Mint a' Nyíl, a' melly ivéből ki-lövel-
 lik, olly Sebességgel, de refzketve a' Féle-
 lemtől, futamodott egy Őz az Udvarba, Nyo-
 mon utánna mindenütt követték a' hevültt
 mér-

mérges Ebek, már Fogaik Inát érdekelték, Harapozásai ki-sebesítették, és szélessen festette le-folyó Vére ingadozó Nyomait. . . . Nyítva álló Aklába Bobornak, vette-bé magát Menedék-helyül a' szegény refzkető Vad. . . .

Vágtatva, tajtékozó Szék-sárgáján úzte a' Valkói Gróf Vadját — Ide 's tova vizsgálta, míg az Akol körül ordító Ebek, Hol-létet jelentették. Kéri azt Bobortúl:

Bobor. Az Szent-egyház, vallyon kiveti-é a' Bünöst, ki Menedék-helyet keres Kö-falai között? Mire ne fognám-fel Védel-mét ez ártatlan Vadnak, ki Űzői előtt magát Óltalmam alá botsátja . . . Botsánatot kérek — de nyilván a' Vadat ki-nem e-refztem.

Zongor. (tüzessen) Mit-e? melly Jus-sal tartóztatod-le Űzőben vett Vadamat?

Bobor. Ez a' Ház-hely nemes Birtok.
Ezen Birtoknak Ura , én vagyok — azért
én a' Vadat ki-nem erefztem.

Zongor. Hitemre nem leszen az!

Fruzina. (szemérmessen, de a' Könyö-
rületlenségétől el-ragadtatva) Irgalmazzon-
meg Nagyságod ezen nyavalyás Vadnak.
Am ártatlan az — és miért , hogy itt kere-
sett vala Szabadúlást, hadján, éljen az.

Zongor. (engedelmesben) A' Vad , a'
mellyet én Űzőbe veszek , enyim, szerető Hú-
gom, azért én azt nyilván nem engedem.

Bobor. Hamis az Nagyságos Uram! A'
Vad ám az Űzőé szabad Téren. De ez az
Udyar önnön Sajátom.

Zongor. Tennen Sajátod-é jó Uram,
vallyon ez a' szép Hajadon-is?

Bobor. Az én Leányom.

Zongor. Miért, hogy illy szép Szűznek Kérésétül meg nem vonhatom magamat; és hogy sem eggynek, sem másnak-is Akaratja ne történjen, azért légyen a' Vad Övé — és ő tégye vele, mit Szeret.

Fruzina. Hálát adok Nagyságodnak az el-vett Ajándékért!

Zongor. De vizzontag Jutalom-fejébe' én-is eggy kisdéd Kérést kérek. Engedjétek-meg Atyám-fiai, hogy lehessek ma Ebéd-nél Vendégetek. Én örvendem Esméreteteken.

Bobor. Ez nékem Tifztesség lészén. (*Zongor el-nyargalt.*)

Vakon festik a' Szerelmet, holott vak a' Hiúz, a' Szerelemhez képest. Nints olly lassú Mozdulás, olly titkos Motzánása a' Szívnek, mellyet a' Szerelmes fel nem fedez, és Élfzre nem vész. Meg-hökkent Szent-Andrá-

drá-

drási a' Grófnak olly hirtelen Meg-fzelidülé-
sén; olly Fel-lobbanásból, hogy Fruzinának
eggy Szava, eggy Kérése, mint eggy Ígézö-
fzó le-tsendesítette — gyanús vólt előtte,
hogy magát Vendégnek ajánlotta, és Esmé-
rettségét kereste. Nyughatatlan Szívvel az
Erdő-fzélben fel 's alá tévelygett.

Szent-Andrási. (magában.)

Nyílván van . . . meg-fzerette őtet! Én
Gyáva! kit meg-zavar olly kiseded Dolog . . .
de, hifzem ő meg nem fzerette Zongort! Mi-
re bánkodom? mire fanyargatom Búval ma-
gamat? Bizom én az ő Szerelmében, ki en-
gem' nem hágy-el mind hóltiglan. . . . Úgy,
de ha Attya kételen — erőszakossan — reá-
tolja Zongort. . . . Vallyon mívelheti-é azt
Bobor? Az a' kevély, amaz nemes Nemze-
tében büfzke Bobor, ki fzembe - fzállott vala
tsak éppen most Zongorral, nem az Okbúl,
hogy a' Vadat meg-kívánja vala tartani, de
azért, mert Zongorral fzembe-fzállni, Dítsös-
ségnek tartja vala; az a' Bobor, ki magá-

nál Fellyeb-valót nem esmér, és éppen azért, ha valakit magánál Nagyobbnak állít, meg-veti azt . . . Oh Nyavalyás én! — ez a' Büfzkeség, ez a' Nagyra-tartás fogja reá-bírni, hogy olly Vöt mint Zongor Örömmel el-fogadjon . . . Nem! nem engedem előm-be-hágni — míg meg-jutnak Vadászatzból, meg-kérem ötet Jegyesül . . . Im' most éppen alkalmas Időben jő Bobor.

Bobor. Mi Gondod jó Ötsém! miért, hogy itten egyedül bujdosol. Hogyha megbántom Magánosságod', leg-ottan hátra-térek.

Szent-Andrási. Ne legyen az, fzerető Uram!

Bobor. Jer vitézlő Bajnok! mondhad-fza mi történt a' Hadban . . . vágy igen Szí-
vem azoknak Hallására . . . Vajha nem let-tem volna én agg, és hatalmatlan, bizony mondom néked, fel-ültem volna, és eggye-temben vitézkedtem volna ti-veletek . . .

Szent-

Szent-Andrási. A' Nap-szám után nyugodjon a' Munkás. Meg-tevéd immár', mivel tartozál, te most nyugodjál . . . hadd vitézkedjenek az Ifjak.

Bobor. Beszéldhatfza, miképpen vitézkedtetek.

Szent-Andrási. Hogyha azt beszélem, hogy nagy Vezér Hunyadi, lám az nem léfzen hallatlan előtted . . . Ki az vallyon tellyes egész Ország szertte, ki az ő Tetteit nem hallotta?

Bobor. Hadjad most Hunyadit, magadról beszéllj. Én vajmi örömet beszélek ifjúkorbeli Tetteimről, 's Törekeéseimről, és óh édes Menyhárt! gyermekkori Szilajságaim mellett, gyakran meg-telnek Vízze Szemeim Ha hogy ifjúi Idökre emlékezem, midön olly nyughatatlan vóltam, midön a' Vefzedelmeknek, ha vóltak, méréfen néki ütöttem, és ha nem vóltak, azokat fel-kerestem, mikoron, óh Menyhárt!

a' Hadban, kenyeres Baj-társaimmal, a' Tüz', és Halál' Közepette, ez a' Mely nem a' Félelemtül, hanem az Örömtül dobogott — én ezekről vajmi Örömet beszélek, és te femmiről fem szóllasz, holott annyit műveltél. . . .

Szent-Andrási. Nofszza figyelmezz tehát, elé-mondom, mit művelt Dési Miklós Baj-társom! Melly ferény Vitéz az!

Bobor. (magában) Magárúl miért nem beszéll . . . No mond-meg tehát, figyelmezek.

Szent-Andrási. Az el-múltt Őfzkor egy Estvén, a' Szén mellett körül-állottunk, fokad magunkkal. Egy Sással be-nőtt Motsárvala nem felette távol. Vitézek, kik már fokszor a' Had' Szerentséjét kísértették, Történeteket beszélltek, meg-némulánk mindnyáján Tellyességgel, tsak a' Befzéllőnek Szava harsogott. . . . Eggyfzerre fel-zúdúlnak a' Szártsák 's Rézték a' Tóból, nagy Szárnyok' Tsapkodásával ide 's tova repdesnek

vala . . . Vigyázz , mondja vala Dési Miklós nékem , valamit jelent az — Sátorunkhoz fiete, Fegyverét készen hogy tartsa . . . Hallatott nem fokára a' Habnak Verése - is, mint Ló-gázolás , és Emberek -jövése , de izorgossan el-titkolva. Mindég jobban , és ismét jobban hallatott . . . Fel-ugrándoztak a' Vitézek , kik le-heveredtek vala , és széllyel-tekintének. Dési Lovát zabolázta . . . A' vakmerő Pogányság egynehány Spáhiji törekedtek meg-lepni Táborunk' ezen Részét, és meg-tsalták az Öröket. Egyedül kéfz Dési — mint Madár fel-fz áll Lovára, Markában tsillámlik széles Fringiája , és a' legelső , ki a' Nadásból elé-lépett vala , meg-érzé fúlyos Tsapását , meg-hátrál , és hátra-rettenté több Társait-is . . . Zavar történt a' Táborban , Jegyek adattanak , és a' Vitézek Lovaikra ugordoznak vala. Dési egyedül , mint Orofzlány utánna vágata a' vefzélyes Motsárba , és üzé . . .

Bobor. Serény , derék egy Vitéz amaz Dési Miklós!

Szent-Andrási. Példája fokakat fel-indí-
ta, bátor az Éjj' temérdek Setéttsége miatt,
minden Tartózkodással ütközött. Én eggye-
dül Veszélyben látám jó Baj-társomat, febes-
sen utánna vágattam, és már fokaktúl kö-
rül-véve viaskodni látám, öfzve-elegyedtem
tsak hamar én-is . . . Dühös vala az El-
lenség, minket erősekké tön az Kétségbe-
esés, mert a' Többiek még meg nem jutá-
nak. Fejem felett villogott már a' Kard,
már Tsapását Koponyámon érzeni véltem,
és a' Kardot, mind a' Karral öfzve le-tsapá
Dési . . .

Bobor. Örülök Dési Gergely' Unokájá-
nak, kivel egyyetembe' táboroztam, és ki
maga-is derék Vitéz vala. — Te pedig Szent-
Andrási ez Szolgálatot mivel fizetéd vizzon-
tag meg önéki!

Szent-Andrási. Jó-akarattal, és hü Sze-
retettel . . . Nem maradék én adós . . . Ha-
mar azután, midön ez történtt, látám, Ken-
gyele mint van egyy Török' Kengyelével
öfz-

öfzve-kaptsolva, olly szorossan öfzve-nyo-
múlának, Martalékúl akarta fogni ötet, és
inkább Kézzel mint Fegyverrel dolgoza im-
már, látám lankadni Désit . . . azonnal
közel rúgtaték, hogy széllyel-választanám
öket egyet a' másótól, Hát felöl eggy Szú-
rást adék a' Pogány' Lovának, és félre - u-
grattam, de Ugrás közben úgy aranyza vala
a' Vágást Dési felé, hogy, mivel Éfzbenem
vette, és azt nem ellenzé, bizonyossan Ha-
lállal kell vala meg-halni néki . . . Inkább
én, sem ö! gondoltam vala, és közbe-vetem
magamat, engem' értt vala a' Tsapás, de
meg-marada Dési, és ennek Jegye ez itt
Homlokomon . . .

Bobor. (Indúlattal) Kedves Menyhárt!
Isten téged' meg-áld Szeretetedért! Melly
igazán tudfz te szeretni!

Szent-Andrási. Szívvel, Lélekkal kit
szeretek. Inkább válok Éltemtöl, mint azok-
túl, kiket szeretek . . . Illyképpen szere-
tem én . . .

Bobor. Mond - el, mond, kérlek, kit
szeretsz még ő kivüle. . .

Szent - Andrási. Fruzinát . . . Vérem',
Éltem', Mindenem' inkább veszttem, mint
ötet. Ne tagadd - meg tőlem.

Bobor. (*Kevéssé meg - hőkkenve*) Jó
Menyhárt! De tudja, akarja - é vallyon Fru-
zina? — Én nem akadályozom. . .

Szent - Andrási. Bóldog vagyok a' te
Engedelmed által. Fruzina szeret engem' !

Bobor. Ha úgy? Isten' szent Aldomása
reátok. . . .

Mind ketten Kezet fogának, és bóldog
lön egyszerre Szent - Andrási. Ezer Öröm,
nyughatatlan Örvendezés telte - el Szívét, és
az öreg Bobor - is bóldognak mondá Vénsé-
gének Napjait . . . Haza felé indulának, és
ugyan akkor meg - érkezett a' Vadászok'
Serege - is . . .

(*Bobornál*)

Zongor. (*bé-lép*) Köfzönök tinéktek jó Uraim! Imé meg-jöttünk; szerentséssen járánk. Gábor Deáktól meg-válván; (*Katzagással*) de ő véle szertelen Ijedtség történék, majd nem szörnyü Halállal hala-meg.

Betétsi. Im' ismég gúnyolfsz Nagyságos Uram!

Zongor. (*a' többiek felé*) A' kietlen Erdőben hátra-marada Késedelmével a' jó Gábor Deák; leg-ottan nagy Rohanással néki futama egy kegyetlen Vad-kan — gondoljátok - el, Istenre kérlek! el-felejtí, hogy Kezében Dzsídája, és Óldalán függ Fegyvere, és nagy Gyorsasággal meg-futama. Immár Sarkában vala a' Kan; tsak hijába kiálték: Hogy vefzfzék! vond-ki Törödet! üsd-által! — mind hijába, fel-há-gott a' serény Bajnok egy termett Körtvély-fára, és onnan fellyül nézi vala a' Vefzélyt . . . (*Nevetéssel*) Oh de melly Halálíg nevettséges vala ötet látni, mimódon szökéllett, mint ugordozott a' jó Gábor

Deák, és mimódon Ortzájában el-halaványo-
dott, valamiképpen ha már Torkában vól-
na a' Kannak, és mennyi Vér vala benne,
úgy tetszik vala, mintha mind meg-alutt
vólna benne . . . Nyavalyás Bajnok! vagy
te jó Atyám-fia . . .

Betétsi. Ne akarj gonofz Nevet reám
adni. —

Zongor. Jobb Kezedben tenéked az író-
toll, mint a' Tör! meg-ríjazta a' Kan —
nem de úgy . . .

Nagy Katzagással tsúfolá a' békességes-
sen tüő Betétsit a' Gróf, és az egélz Tár-
saság nevetett, ő pedig — együtt nevetett.
. . . El-kézfűltt ezen-közbe' az Afztal, és
Fruzina Ebédhez hívá a' Vendégeket. Oh
ezen ártatlan Napjaiban a' bődög Eggy-
ügyűségnek, nem szoktak még a' kényes
Inyek idegen Eledelekhez, nem adózott még
akkor két India, és a' Világ' négy Réfze a'
Nyalánkságnak, eggyedül gazdag Hazánk'

Ter-

Termései együgyűen készítve, foglalták el az Afzalt: az egyenes Lélek, és ízíves Adakozás, a' Gazda' nyájas Fogadása ízesítették azokat; az egészséges Test, és a' természetes Élet' Módja, vóltak a' Fű-szerfzámok. — Illy Táblánál ült a' Valkói Gróf itt, Otthon sem ült mesterségesebbhez, és meg - elégedett.

(*Az Afzalt felett*)

Zongor. Jó Szakáts az Éhség! . . .
Valld - ki Szájad - vallásával jó Betétsi e-
hetfz - é vallyon Félelemnek miatta ?

Betétsi. Használatosnak állítják Félelem*
koran inni — annakokáért (*reá köszönve*)
Nagyságod' Egységéért !

Zongor. Jól tegyen Isten veled! — De
nofza Gábor Deák! ne hibázd - el a' Szer-
tartást.

Betétsi. Jól értem! Jó Gazdánk' böl-
dog Életéért.

Bobor. (*vissza-köszönve*) Kedves Vendégeim! Bóldogságáért!

Zongor. Ide Kezed az én Kezembe jó Bobor. Jövendő Esméretünkre!

Betétsi. (*Fruzina felé*) Szerentsés Párosodásra!

Fruzina. (*el-pirúlva.*)

Szent-Andrási. (*kevessé háborodva*) *Zongor* (*mosolyogva.*)

Betétsi. Imé mint szégyenli Kívánásomat! ne akard titkolni Szerelmedet, én reád lám nem nagy Vétket vetek.

Zongor. Szerelmes Szomfzédóm! szóljál igazán velem, és Egyenességgel, szántál-é immár valamelly Ifjat egy Leányodnak? ... Bizonyomra mondom, én ő néki jó Férjet kívánok tellyes Szívvel, mert szép mindenestől fogva, Erköltse, és Teste szerént-is!

Bo-

Bobor. Ki tudja mit ád Isten! ő még hiszem fiatal. . . .

Zongor. De tennen magad nem vagy az immár.

Bobor. Helyessen mondd! és még én kívánnám Koporsóm' Be-zártta előtt meglátni Unokámat . . .

Szent-Andrási. Meg-tart még Isten téged' fok Napokiglan, ne aggódjál Fruzinának Férjrül, nem marad ő hidjed hajadonúl.

Betétsi. (titkos Vágással) Engemet, és — Szent-Andrási Menyhártot megtalál mindenkoron. . . . Nem de úgy? Mi mind ketten kéfzek vagyunk minden Órában a' Menyegzőre.

Zongor. Távozz Agg Bünös! mi bajod néked Menyegzővel; mi egygéb Hafznodat venné Feleséged, mint Váznak Gyermekek-ijesztésre . . . Uraim! Vadászok, Vitézek

röviden lakoznak. Mi Alkonyodás előtt Hon akarunk lenni, és míglen meg-jutnánk, még egy két Vadat kívánnánk le-ejteni. . . Azért jó Szomfzédom! közönöm Jóvóltodat. Adósod Zongor! és meg-látod, tudja viszontag, mivel tartozik illy Tisztességért. Isten tartson fok Jóval.

Bobor. Meg-ne útálj Nagyságos Uram, ha valami Kedved ellen történtt.

Betétsi. (*Fruzinához*) Ne bánd szép Húgom ha búsítottalak! (*Sz. Andr. felé*) El-ne felejtkezzél rólam, ha Menyegző-korán lakozol!

Szent-Andrási. (*valamennyire boffzúsan*) Kétség nélkül szükség lészén akkor Alakosokra . . . Jó Utat!

Betétsi. (*gúnyolva*) Jó lészén Dolga annak, ki akkor nevetet. Az Idő ezer Mester. . . Nofza fogadd-fel Szent-Andrási, ki nevet akkor kettőnk közzül jobb ízűen . . . fok Szerentsét Vö-legény!

Szent-Andrási. (Méreggel) Jó Meg-ma-
radást Zongor' Udvarában hív Szolga!

Mormolt magában a' rajta mívelt Tsúf-
ért a' meg - sértett Gábor Deák. Boffzút ko-
holtt fufangos alattony Agya . . . Szent-
Andrási bátorságos Birtokából Fruzina' Szi-
vének , meg - vetette ezen Fenyeketést , és
tsak hamar el - felejtette.

Fáradttan tértt-meg a' Vadászatzból a' Ha-
rami Várba a' Gróf, de gazdag Prédával.
Rakva Szekereken követték a' le - ejtett Va-
dak. Ott találá Hypolitus Prépostot, ki lá-
togatóul, mint gyakran szokta vala, hozzá
mene. Nem befzéllem, melly Kedve, 's Kí-
vánsága szerént vólt ez a' Grófnak, ki Fru-
zinát szerfelett meg - szerette, hogy egygyel
több vagyon, kinek Tanátstsával meg - nyug-
tassa Hánykódását Elméjének, és leg - in-
kább hogy Hypolitussal, a' kinek Tanátsait
betsülte, mert mindenkor bizonyos, és sze-

rentsés Ki - menetel követte azokat . . . Bevezette titkos Kamarájába, és így kezdte:

Zongor. Am bűnhődjem bátor tífztelen-dő Atyám, én szeretem Bobor' Leányát, azért énnekem élnem kell Szerelmével . . . A' ki ellent - szóll gyűlölt Ellenségem.

Hypolitus. Nagyságos Uram! te hatalmas vagy, és lokat tehető, úgy mívelj, mint szereted . . . Hogyha nem akarod észbe-venni, mit ítél majd a' Világ, hogy Társad' Halála után illy hamar meg - házósúlfz tegyed bátor.

Zongor. Nem de illyenképpen szóllál egygykoron Gábor Deák, és Okossággal szóllál: hadján, nyugodjon Sírjában a' Halott! én most hozzá azt adom: és az Élők vígadjanak; a' Világ pedig ítéljen, a' mit szeret, én Bobor' Leányát hozzám vezem, és ha tsatsognak Efze-vezettek, azt feleljétek; Tsuda igen meg - szerette Uram Fruzinát, és hozzá vön . . .

Hy.

Hypolitus. El-felejtéd nagyságos Állapotodat, nemes Nemzetedet.

Zongor. Bobor' Nemzete nemes Nemzet . . .

Betétsi. Meg-engeded-é Uram, hogy szóljak én-is?

Zongor. Mire is állnál itt némán?

Betétsi. Meg-botlánk a' Szám-vetésben . . . Uram, hozzá veszi ám Fruzinát . . . de ő vallyon megyen-é hozzá?

Zongor. Magaddal ellenkezel Tsalárd! azt hazudtad egykoron nékem, hogy Örömmel jönnek hozzám Országunk' Leányi . . . hát mire, hogy nem Fruzina?

Betétsi. Szent-Andrási! Szent-Andrási!

Zongor. Mit, Szent-Andrási! ki nem akar, ha én akarok? Karjai közzül ki-tépem,

Szíve mellől el-vonom , és az Oltár mellől is tőle ki-ragadom. — Mit Szent-Andrási!

Betétsi. Én tsak vélekedem . . . ne indúlj-meg Nagyságos Uram Szolgád ellen. . . úgy látom, hogy olly egyenessen nem fog —

Zongor. (*Bofzúban*) Ne dadogj Gyáva! Mit akarfz fzóllni, nem fog . . . mit nem fog?

Hypolitus. Nem! Kétség nélkül nem jól léfzen úgy a' Dolog . . . Én tudok egyebet.

Betétsi. Úgy-é? Pártunkra kell vonni az Öreget. . . .

Zongor. Hát a' Leány?

Betétsi. (*Méréfz Mosolygással*) Szót fogad Nagyságos Uram . . .

Zongor. Immár most kedvellek
Mind ketten egyetemben tanátskozzatok, és én azt mívelem, mit ti javallani fogtok . . .
Meg-térek nem fokára, tanátskozzatok . . .

Így bánt Betétsi Zongorral. Ellenkezett, hogy hevesítettse, és midőn engedett, akkor uralkodott. Eppen illy Hévben kívánta látni Zongort; Hypolitus-is látván, hogy itt ellenkezni haszontalan, ki-koholták leg-bizonyossabb Móját, mint kell el-tsábítani Zongor' Rézfére az öreg Bobort, és meg-keríteni Leányát. Meg-tér Zongor, közlik véle, és ő helybe-hágy mindent.

Zongor. (Betétsinek) Szerkeztess-el mindent; kiáltasd-meg mind egész Ország-szerte: Valkói Gróf, Haram Várnak örökös Ura, minden Ország' Fő-jobbágyit, Urakat, Zászlós-Urakat, Nemeseket, Vitézeket hívogat, hogy a' ki magát bízná, Hartzolást, Öklelést, Tusakodást, és Baj-viadalt kedvellné, vitézi nemes Játékra Vára alá jöne, Tusakodást késérteni, és egy Szál-Kardot vagy Lántsát próbálni. Első Jutalom léz egy Arany-lántz, és hozzá egy szép Szerrel felkészült Porofzka, — Másod Jutalom léz pedig, egy Arannyal vontt Sisak, és Pais.

Betétsi. Ezennel mívelem.

Zongor. Szerezz nagy fok számú Köve-
teket, kik mindenek tudtára vigyék Kíván-
ságom'; örvendezni fogok, ha nagy lokan
Udvaromra gyűlnek.

Betétsi. Meg-szerzem Akaratodat.

Zongor. Hagyd-meg egy Szolga-legé-
nyemnek, hogy szálljon-fel egy leg-serényebb
Lovamra, és vigye-meg ezennel Kívánságom'
Bobornak; önnön magát hívom Bizóúl a'
többiek között . . .

Betétsi. Leányát pedig Ki-ofztóúl a' Ju-
talmaknak.

Zongor. Okossággal szóllál . . . Jó Be-
tétsi, most adjad Tanúságát bölts Elmédnek,
fzedjed egybe Elmésségednek minden Tehe-
tőségét, légy efzes, szorgalmatos, és hü . . .
Nyítva vagon minden Takarmányom, omol-
jon minden nagy Bőséggel . . . nagy neve-

zetes légyen az Nap mindenek Emlékeze-
tében, mellybe' Zongor vígan lakozott. Im-
már menj, 's járj híven! — Jer Atyám a-
zon-közbe', mi-is rendeljünk-el egyebeket.

Mint jártt-el az reá-bízott Követségek-
ben a' Gábor Deák, miképpen mentt-vég-
ben ez a' nagy Készületekkel rendeltt Vité-
zi-Játék, a' melly Fruzinának, és az egy-
ügyü Öregnek vetett Tsal vólt tsupán, mint
hálózta-bé Fruzinát maga Álnokságával Zon-
gor, a' jövő Jelenések mutatni fogják.

Kertek' Eredete.

A' Nyelv, és Beszéd első vad Szüléinknél az Indúlatnak egy két Hangból - való Fel - kiáltásából állott . . . Az Írás' Mestersége, a' Könyvek, Pálma - leveleken szállongottak, vagy Fa-héjon, és Papyrus' Sásán heverték . . . A' Kép - írás ama' Korinthusi Ifjú Arnyékából eredett . . . Illyen mindennek az Eredete; darabos, alacsony vastag. —

A' Kertek - is hasonlóképpen eleinte veteményes Agyatskák voltak, a' hol a' Gyermekségből fel - ébredt Ember, Szükségeitől ösztönöztetvén, Kúnyhója körül plántálta az Élelmére leg - szükségesebb Fákat, és Fűveket . . . később, fáradt, és fel - hevült Tetemei híves Arnyék után ohajtoztak: és még

még később gyűjtögette a' festékes virágo-
kat, mellyek Szemeit, és Szaglását tsik-
lándozták. . . .

Az első Világban, tsak a' Jehova te-
remett Paraditsomot, és az Ember
véres Veréjtékkel dolgozta a' Földet. —

A' Kerti Mesterség a' Bövségnek,
és a' nemessebb Ízlésnek Leánya. A' Ré-
giek' Kertjei, mind tsak első Tsetsemőségek-
ben látszatnak. Rómának vitézlő Idejében,
a' Hadak' Tsörgése alatt, minden más szép
Tudományokkal szunnyadt ez a' Mesterség-
is; és ámbár Hadi-vezéreik az Asótúl nyúl-
tak a' Vezér-kardhoz, és mikor ezt a' Vér-
tül meg-törlötték, a' Szántó - vasat igazítot-
ták: még-is Camillus Kapofztát kapáltt, és
sohol múlató Kertek nem látszattak: Ellen-
ben Athénének leg-dítsőbb Idejében taní-
tott Plátó az Akadémiában, a' magas Pla-
tanusok alatt, és a' Tsergetegek mellett.

Midön az Ember a' nyers Élet' Módjá-
tól el-szokik; a' midön Bátorságban, és

Nyugodalomban élni kezd, és a' Békesség' Arnyéka alatt maga Sajátjának örül, akkor nyugfzik örömet a' maga Szőlő - tökéje, és Füge - fája alatt: és még akkor - is nagy Élesítése kell az Érzéseknek, hogy múlató Kerteket plántálni kezdjen. . . .

A' Magánosság' Szerelme, az Nyughatatlankodás' Meg-únása, a' nagy, és lármás Társaságotól - való Meg - tsömörlés, az édes Henyélés', és a' tsendes Gondolkodásnak Szeretete, vezérlenek a' Természetnek tífza Örömeihez, és a' mezei Élet' Gyönyörűségeihez . . . Ez a' Kertek' Eredetének igaz Épokája.

A' Babilóniai Fügő-kertek.

A' Képzelőds, és a' Régiség' Szeretete, a' Világ' Tsudái közzé helyezették ezeket. . . . Curtius, maga is kételkedett azoknak Lételekről, midőn azokat, *vulgatum Græcorum fabulis Miraculum*-nak nevezi.

A' régi írók szerént, mint Diodor, és Strábó szerént, azok fel-emelkedett He-lyek vóltak, a' mellyeket alól Oszlopok támagattak, fellyül pedig fenn-hordott Föld, be-ültetett Fákkal be-terítve, és neminémü Vízi-mesterség által öntözgetve vóltak.

Valósággal pedig egyéb nem lehetett, hanem valamelly Halom, melly Föld-vágá-sokban (*Terrasse*) osztya, és Fákkal be-ültetve vólt, a' mellyekből az ehez nem szo-kott Község Tsudát koholt.

Az Alcinousi Kertek.

Ezeket-is olly fzerfelett dítsoítotték mint amazokat. Minden Ékességek tsak Poma-gránát, Füge, Olaj, és más Fákból állott, mellyek bizonyos Ofztatokban vóltak, t. i. a' Gyümölts-fáknak, Szölöknek, és Veteményeknek külön vóltak magok Piattzai ki-rendelve — azon kívül a' Víz-folyásokba, mellyek ide 's tova vóltak Árkaikba ereszt-ve. Úgy látzik, hogy ezek mind bizonyos Renddel 's Eggyezéssel vóltak ültetve. Ennyit tanulunk rólok Homérból. . . .

Ebben az egész Le-írásban az első Ker-tek' Ki-fejtődését lehet látni, a' mellybe a' Természet a' Vadságból ki-lép, de egyy Ki-rályi Kertnek nem éppen nagy Mustrája.

Laurentinum és Tuscum.

Mind kettő Plinius' Major-háza (*Villa*) Az elsőbet, az ő változtatott Ki-nézései a' Tengerre, a' körül-fekvő Erdőkre, és a' mellze Hegyekre, más felől a' Parton épült kies Majorokra, Sik-mezőkre, és a' legelő Nyájakra, bódog Eliziummá formálták.

A' Szobák szinte úgy, gondossan az El-me', és a' Szem' Gyönyörködtetésére valának alkotva. Némellyekből a' Tenger' Tsapdosásainn lehetett ábrándozni; . . . azokban, a' mellyek mélyebben a' Kert felé feküdtek, távol esett a' Tenger' Zúgása, és tsak lassú Mormolása hallott; másokba' pedig mély Tsendességbe' vólt az Ember be-borítva.

A' Kert, egy Leveles-úttal (*Allee*) vólt be-foglalva, a' melly néhol Pufzpánggal, néhol Rozmárinnaal vólt kerítve. Belső Ke-rekségén az Útnak, feküdt egy fiatal 's ár-nyé-

nyékos Szőlős-kert, a' mellynek Földje puha, és a' Járásra kedves vala. Telve vólt a' Kert Füge és Szederj-fákkal, mert a' Földet itt ezek különösen kedvelték. Belől épültt egy Ebédlő-palota, mellyből a' Kílátás a' Tenger felé szép vólt. Vólt benne egy Emelet-is, a' melly szagos Violákkal vala be-vonva . . .

Bövebben le-festi Plinius Tuscumát; talán azért-is, mivel ezt maga plántálta, és ez neki kedvesebb vólt . . . Több Réfzeihez ezen Kertnek tartozott egy nyított és szabad Piatz, a' melly több Emeletekben vólt fel-oztva, és Pufzpánggal körül-foglalva. Távolabb egy tsendesen le-nyúló Pá'sit-hant, mellyenn fok-féle Allatok, és egyéb Formák, vóltak Pufzpángból ki-nyírve. Közte Medve-talp zöldellett. Körültemt egy Folyosó, vastag, és körül-mételtt Élő-fákból. Annak utánna következett még egy Fákkal kerített Út. Mind ezeket be-sántzolta egy Kö-fal, a' melly Pufzpánggal vólt be-terítve, és a' Szem elől el-takar-

karva. Épületei voltak: Lovagló-hely, Fördök — Ebédlő-palota, Háló-szoba, a' hova sem Nap-fény, sem Zörgés nem férkezete. Kívül, Szöllő-vefzök, Lúgasok folytak-fel Ablakára, belől, Márvánnyal ki-rakva; Madarak ültek benne Ágakon, és azok alatt egyg Kút-fő tsergedezett.

A' Kertnek más Részzeiben Márvány-padak kínálták magokat a' Ki-nyugovásra, mellyek mellett Patakok folydogáltak, a' zöld Pá'siton kereftül; néhol pedig Szökökútak ömlöttek Márvány-tsélszésekben. Kívül a' Kerten vólt a' Ki-látás Szöllő-hegyekre, Mezökre, Legelökre, és Erdökre.

Petrárka' Remetesége.

Eggy magános Völgybe' Vaucluse (Voklüz) Forrása mellet nyugszik Petrárka' Remete-háza. Közel ezen Forráshoz, a' melyből a' Sorgue (Zorg) ered, és világos Folyamatban, Avignon (Avinyon) mellett, ezen a' Föld' egygy szép Tájékán, a' Rhonába esik, szorúlnak két felöl magas Hegyek olly keskenyen öfzve, hogy végre az Ember egélfzen tőlök el-záródik, és az egéfsz Világtól el-szakasztatik . . . Nem lát egyebet, tsak Eget Feje felett, és a' Hegyeket magakörül; nem hall egyebet, tsak egygy Forrás' lassú Mormogását, a' mely egygy Sziklának Barlangjában tsergedez.

A' Hegynek le-hajló Oldalában, lakott Petrárka. Itt élte Végig Napjainak Maradványit, kedves Laurájának Szomfzédtségében, a' Nyugalom', és Tudományok' Ölében. De illyek a' mi Reménységeink! Itt kel-

lett

lett néki töle meg-válni, és itt síratta annak Halálát, és a' maga Fájdalmait. — Ez a' vadony Bértz hangozta Jajgatásait. Próbá-
 ul itt van egy hettő szabad Fordításban:

Tifztá Forrás, híves és kedves Tserge-
 teg, melly mellett az én Szerelmesem le-he-
 veredett, a' ki egyedül uralkodott Szí-
 vembe'!

Kellemetes Fa, a' mellyre támaszkodott!

Szent és tiszta Levegő, mellybe' Szemei
 Szívemet febesítették — halljátok óh! hall-
 játok utolsó Szavaimat.

Kedves Képe az Emlékezetnek! Eggykor
 az Ágokról húlt egy Virág-esső Kebelébe,
 és be-rakta Ditsősséggel. —

Eggynehány szállongott Köntösére, más
 szöke Hajára, a' melly Gyöngygyel ékeske-

dett, és az Arannyal vetélkedett — és még más szerelmes Tévelygésben kerengett, 's mondani látszott: Itt uralkodik a' Szerelem!

Gyakran bámúlva mondtam: Paradisom' Lakosa ez! oly Feledékenységbe mérítettek az ő Isteni Lépése, Abrázatja, Szavai, és édes Mosolygása, annyira el-távoztattak a' Valóságtól, hogy azt sohajtoztam: Mint, és mikor jöttem én ide! Mert nem ott, a' hol voltam, az Egekbe' véltem lenni magamat . . .

Azóltá tetfzik oly igen nékem ez a' Környék, és másutt nem találok Nyugodalmat.

Oh te, a' ki annyiszor hangzafz Jajjaimmal egyedül-való Völgy! és te Folyó, a' melly Könnyeimtől dagadzfz!

Vadak, sebes Madarak, úszó Lakosai a' Haboknak, mellyeket ez a' zöld Part határoz!

Te,

Te , Foházzkodásimtól fel-melegített
Levegő!

Kies Ösvény , a' melly most nékem olly
nehéz !

Oh Halom , melly ez előtt gyönyörköd-
tettél , és most fzomorítasz , a' mellyre csak
Szokásból vezet a' Szerelem !

Fel-találom én a' ti régi Formátokat,
de nem magamba' Nyomorúltban , a' ki fok
Örömek után Fájdalemak' Lak-helyévé lettem.

Itt láttam az előtt Szerelmesemet ! és
ugyan azon Nyomdokokon térek most víz-
fzáz , azt a' Helyet nézni , a' mellyen Lelke
az Ég-felé repültt , és szép Fedelét a' Föld-
nek hagyta.

Ha a' Madarak' Panaszit , vagy a' zöld
Ágak' tsendes Tsörgését , a' híves Nyári-Szel-
lökben , vagy a' villogó Forrás' Zuhogását
a' virágos Partok mellett , hallom , ott a'

hol a' Szerelemtől mély Gondolatokba me-
rítve, le-ülök, és írok :

Ott látom, ott hallok azt, a' kit az
Ég meg-mutatott, és most a' Föld fedez,

Mert még most-is felel Sohajtásimra :
Miért emézted magadat Idő előtt, azt mond-
ja szánakodva ; miért omlanak a' Búnak Pa-
taki szomorú Szemeidből ?

Ne sírj én-felettem — az én Napjaim
örökké-valók lettek, midőn meg-hóltam ; —
és midőn Szemeimet bé-zártam, meg-nyíltak
azok a' hozzá-járúlhatatlan Világosságnak.

A' Képzelődés' Szárnyain fel-emelkedett
az én Lelkem a' Magasságba, a' hol az la-
kozik, a' kit a' Földön keresek, és nem
lelek. —

Itt láttam én ötöt a' harmadik Meny-
ben. Szébb volt mint az előtt, és nem-is
olly kevély.

Kezemnél meg-foga, és azt mondá:
Ezekben a' Helyekben fogsz még velem lak-
ni, ha meg nem tsalnak Kívánságaim . . .

Én vagyok az, a' ki néked olly sok
Küzködést okoztam, a' ki Nap-számomat
az Éjj előtt el-végeztem.

Az én Bóldogságomat nem fogja-meg
emberi Elme; tsak téged' várlak még ide,
és a' ki a' Földön maradott az én Földi-
borítékomat.

Oh miért halgatott? miért húzta Kezét
vissza? mert ezen szerelmes, és szüz Sza-
vak' Hallására kevés hibázott, hogy mind-
járt a' Menyben nem maradtam.

Mit tefzel? mit gondolsz? miért tekín-
tesz-vissza azokra az Időkre, a' mellyek vissz-
fa nem térnek soha, Vígafztalás nélkül-való
Lélek! Miért táplálsz azt a' Lángot, a'
melly téged' éget?

Azok a' szerelmes Szavak, azok a' kedves Tekintetek, a' mellyeket magadnak ábrázolsz, a' Földről el-tűntek.

Késő már azokat keresni!

Ne újítsd halálos Fájdalmadat, ne kövesd ezeket az édesen kísértő Képzéseket, kövess erősebb, és bátorságosabbat, a' melly bődög Végre vezet.

Keress az Eget, ha itt alatt nem tet-
szik! —

Kn.

KACHIMIR,

vagy

Az ártatlan Hegyek.

Indostánnak leg-végsőbb Szélében, a' Kaukasus' Hegye, és a' Kis-Tibeti, és Rája-Gamoni Hegységekkel be-fzoritva, fekszik Kachimir Ország, a' melly talán egyetlen a' Maga Nemében, mint-hogy nints talán több olly Tartomány, melly olly kis Kerületben annyi Szépséget foglaljon.

Eggy kellemetes Tartományotska ez — tellyes lassú emelésű Halmokkal, Hofzsa 30. és Széle 10. vagy 12. Mért-föld.

A' leg-első Hegyek, mellyek Határi gyanánt szolgálnak, közép Magasságúak, Fák-kal, és Legelőkkel be-terítve, a' hol Tehenek, Juhok, Ketskék és Lovak legelnek.

Vadan ugrálnak a' Foglyok , Nyúlak, Ózek, és Dam-vadak, és vadan teremnek a' Méhek-is, és a' mi Indiában igen ritka, nintsenek itt Kígyók, Tigrisek, Medvék és Orozflányok, úgy hogy lehet nevezni ártatlan Hegyeknek, a' hol Tej és Mész foly.

Ezek-felett emelkednek-fel magassabbak, mellyeknek Tetők Hóval öfzülnek, és a' mellyek fellyebb lévén emelkedve a' Felhők-nél, örökké tiszta Levegőt tartnak. — Ezekről folynak-le számlálhatatlan Kút-fejek, és Patakok, mellyeket a' Lakosok az ő Ris-kása-földjeikre, nagy Töltések által, még a' Halmokra-is fel-vifznek. Midön már ezek a' Vizek fok Szakadásokat, szép Víz-rohanásokat formálnak, végre öfzve-eggyesülnek, és egy Folyóvá lesznek, a' melly a' Fővároson keresztül-ballag, onnan meredek Sziklák között fok-felé öfzlik, a' Hegyekből le-folyó Vizekkel párosodva, az Indusba esik.

Annyi Patakok termékennyé tefzik a' Földet. Egy Kertnek lehetne az egész Tartományt gondolni, a' mellybe' a' Helységek, és Faluk vagynak, és itt amott a' Fák között tsillámlanak. Váltóztatva tűnnek-elé a' Mezök, Ris-kása-földek, Búza-földek, Sáfrány, és más Vetemények, mellyek között a' Víz-tsatornák villognak. Töltve van az Ország Europai Plántákkal, Virágokkal és Fákkal, Alma, Körtvély, Baratzk, Dió-fák, Szőlő-tők terhelve állanak Gyümöltseikkel.

A' Fő-Városban, minden Háznak vagyon maga Kertje, a' mellyek egy nagy Tóval végeződnek, és örökké zöldellő Kerteket mutatnak, mert tellyesek Gyümöltsfákkal, és Nyár-fákkal, a' mellyek igen széles Levelük, és rend-kívül-való Magasságú.

Túl a' nagy Tón, a' Halmokon szélllyel, rakva van minden mulató Helyekkel és Kertekkel, mintha a' Természet ezt a' böl dog Országot, tsak ezen kies Végre teremtette volna. . . . Mindenütt tsereg a' Víz. A'

Levegő tífzta. Minden-felől Szigetek, a' Tó és Város látfszanak

Leg-szebb ezek között a' királyi Kert. . . .
 Egy Pá'sittal ki-rakott széles Víz-folyásán esik a' Be-menetel. Két-felől magas olafz Nyár-fákkal (*Populus Alba*) van be-kerítve. Ennél fogva érkezik az Ember egy Múlató-házhoz, a' melly a' Kertnek Közepén áll, és a' hol újra egy más Víz-folyás kezdődik, és foly a' Kertnek Végéig
 Ezen második Folyónak Alja, széles Kövekkel van ki-rakva, úgy félre hajló Partja-is, és Közepében tízen-öt Lépésnyire egymástól, játszanak a' Vízi-mesterségek, azokat ide sem számlálván, a' mellyek ide 's tova ugrálnak; A' Végén újra egy a' máshoz hasonló Múlató-ház áll.

Mind-kettő Tornynos-fedelű, és a' Víz' Közepén, Nyár-fák között épült. Körülte meg egy Folyosó, és négy egymással ellenbe álló Ajtai vagynak. Kettő az Alleeban, és az oda vezető Hidra szolgál, kettő

a' Folyóra ád Ki-nézést. Mindenik áll egy Palotából, és két kis Ódal-kabinétekből, a' mellyek a' négy Szegeletit formálják. Belől minden festve, és aranyozva van, és nagy Betűkkel írott persiai Mondásokkal ékesített.

Kn.

FATA MORGANA.

Eggy természeti Tünemény.

Bár melly tsúdálatos legyen-is ezen természetes Történet, bár melly bizonytalan annak Szerző-oka: de Valósága igaz. Már a' régi Írók meg-jegyzették, és írják a' mostaniak-is, hogy a' heves Nyárák' Idején, midőn a' Tenger', és a' Levegőnek febes és erős Mozgása, a' nagy Szél.vészek után megfzün, az Égen a' Tengernek Szorúlása felett, Nap' Fel-költe felé le-befzélhetetlen Látások jelennek meg.

Reggio mellett, melly egy Városa Kalabriának Olasz Országban, be-van terítve az Eg mint felséges Játék-piatz, ezer Tüneményekkel, és változó Formákkal, melyek közzül, némelleyek szörnyü Sebességgel, mozognak, némelleyek nyugofznak állandóan. Mint Semmiből, úgy lépnek-elő Tündér

Várak felséges Néző-játékúl. Dítsőséges Templomok emelkednek-fel; magas, és az Építő - mesterség' tökéletes Rendjei fzerént, fel-nyújtott Ofzlopok állanak királyi Rendben.

Mély, és Bámúlásra méltó Bóltozatok, mint Tsuda - jelenések bájolják magokat a' Levegőben; A' Szem', és Látást meg-haladó Obeliskusok' nyúlnak a' nagy Magasságba'. Paloták, és egész Városok tűnnek-elő dítsőséges Tornyokkal, és felséges Kö-falakkal. . . .

Néha egész Vidékek, Erdők, Paraditso-mi-kertek festik-le magokat, eleven és terméshetes Színekkel, mellyek a' Kép-író' E-tsetjét meg-fzégyenítik. Vadak és Emberek futnak, és mozognak ezen Levegő-kertben.

Majd egy Hadi-sereg tökéletes Rendben füzve áll-elő; számtalan Sokaság, és Nép tölti-be a' Levegő' Üregét, Tsata és Ütközet követi. —

A' Színeknek le-befzélhetetlen Eleven-sége, mint a' Szívárvány' festékes Arnyé-kozatja, vagy mint a' fel-ébredő Nap, és a' Hajnal' Tüzi-játéka, magán-kívül téfzi a' Szemlélőt; mind addig, míg ezen Abrázo-latok lassan-lassan enyészöbnek, világossab-bak, 's vékonyabbak lesznek; azután mint Fátyol-darabok, vagy Arnyékok úgy lebeg-nek, és végre a' Nap első, erős Súgárának Ki-lövellésével, mint az éjjeli íjlesztő Képek el-tűnnek, és el-futnak.

Pater Minási így beszéli-le: „Ha, úgy mond, a' Nap' Fel-költek az tsendes, és Szél-vész nélkül-való Tengerre, olly-formán süt a' Nap, hogy annak Súgárjai avval egygy 45. Grad. álló Szegletet formálnak, a' Néző pedig, a' Város' magassabb Rézfén, Artzal a' Nap 's Tenger felé áll, úgy ezen Termézfet' Játékát látja, a' Tengeren, mint egygy Játék-piatzon, és ezt nevezi: *Morgana marina* . . . Hogy ha pedig vastag, és Gő-zökkel terhes a' Levegő, tehát mint egygy Kár-pit, közel 30. Lábnyira a' Tenger felett ki-ter-

terjelztve függ ez a' Látomány: és ezt hívja *Morgana marina aërea* Ha pedig nem vastag az Levegő, de harmatos, és Essős-tseppekkal rakott, tehát újra a' Tenger' Tábláján jelen meg ez a' Játék, és eleven, veres, zöld, kék és Bársony-színekkkel, mint egy Szívárvány lángol; és ezt nevezi: *Morgana d' iride fregiata*. Szívárványos Morganának.

A' Köz-nép ezen rend-kívül-való Jelenést, Szokás szerént, a' rofz Lelkeknek tulajdonítja. Nints-is lágyabb Párnája a' he nye emberi Elmének, mint a' nehezen fejthető Dolgoknak Eredeteit, láthatatlan Valóságoknak tulajdonítani . . . De a' józan Visgáló — gondolkozik.

Nem lehet tagadni, hogy a' Képzelődes ezen Levegő-világ' Teremtése körül munkás, és az Visgálót félre vezeti. De mivel mind régi, mind új Írók, a' leg-nyomossabb Környül-állásokba' meg-eggyeznek, mivel tsak azt befzéllek-le, a' mit Szemeikkel láttak,

mivel fok józan Elmék, a' mostani Időkben, ezen Jelenésről egéfsz Munkákat írtak, fok igaznak kell lenni a' Történetben.

A' kik a' rossz Lelkeket ezen Betsület-től, hogy ezen *Pandaemoniumnak* Szerző-okai meg-fofztyák, nem tudják egéfszen meg-fejteni azt. Némellyek azt hiszik, hogy mivel ezen Látomány, a' Tenger' Szorúltján látszik, azt okoznák a' Folyóknak, és Haboknak Folyásai által okozott Világosság' Villza-verései, és mivel azoknak Habzásai, és Örvényei fok-félék, úgy igen fok-félének kell lenni azon Formáknak-is.

Brydone, ez a' kellemetes író, és fzeses Utazó, azt hiszi, hogy ezen *Vulkánok*, vagy tűz-okadó Hegyek' Hazájába, a' hol az gyántás, vagy electrika Matériának Bősége vagyon, lehető, hogy ha ez a' két felöl-való Tenger-szorúlatján meg-gyúl, és alólról a' Habok' sebes Mozgása által verretetik, illy-forma Világosság mutassa magát, a' mellyet azután a' Képzelődes mun-

kás Kezekkel fel-tzifráz, és rendes Látások-
ká formál.

Fenn- említett Pater Minazi, Okául adja
az Nap-sugarinak Viſſza-verésit, a' melly
az Városnak Képét, és Abrázatját az Ten-
gerbe' mutatja, vagy a' Levegőbe' úgy, a'
mint fellyül le-írtuk, viſſza-tsapja.

Van illy Jelenés a' Quito mellett lévő
Tenger-szorúlatban.

Kn.

A' Nemzetek' külömb - féle Szokásai
a' Házasodáskor.

A' Mufzkák nál.

Minekutánna a' Házasúlandók, a' Pap által, a' Templomban, annak Rende fzerént öfzve - esküdtettek, gazdag Vatsora adatik a' Meny - affzony' Házánál, a' mellynél, a' több Vendégek között, egy Garabontzásnak - is kell lenni, a' ki meg - tsinálja, hogy a' Házasság' Véghez - menése más Garabontzás által meg ne gátaltasson. Még a' Vatsora előtt, fok Tzeremóniákkal, a' Meny - affzony Kamarába vezettetik az újj Pár; a' Náfznagy, Náfz - affzony, a' Vö - fély, és még három vagy négy Affzonyok, a' kik a' titkos Tanátshoz tartoznak, kísérik bé azt. Alíg érnek bé, mindjárt egy, Üvegekkel,

és Pályinkával meg-rakott Tányér adatik a' Meny-affzonymnak, mellyel az egész Társaságot meg-kinálja. E' meg-lévén, a' Garabontzás meg-tsinálja Babonáit, és a' Völegény, és a' Meny-affzony le-vetkeztettetik a' Tifztes-affzonyok által. Ezután Sorba' tsókolja a' Meny-affzony, az egész Társaságot, és ismét meg-kinálja Pályinkával. A' Társaság ki-megyén, és tsak egy öreg Affzony marad bé; az Újj-pár le-fekzik. — Bizonyos Idő-múlva, az Affzonyi-tanáts ismét bé-hívattatik a' Kamarába. A' Társaság újjonnan Pályinkával vendégeltetik, és az Újj-pár a' Társasághoz vezetetik. Mu'sika hangoz eleibe. Végre Afztalhoz ülnek a' mellytől, kiváltképpen a' Férjfiak nem kelnek-fel elébb, hanem, midön már többet nem ihatnak.

A' Kozákok, a' kik hasonlóképpen Görög-vallásúak, ugyan azon Tzeremóniákkal élnek; ezen Külömbséggel, hogy a' Vö-

legény Ló-háton hozza-el a' Meny-asszonyt, és a' Ló, a' mellyen ül, igen sok Tsengetyüvel van meg-rakva, hogy azoknak Tsengéséről, előre meg-tudja a' Meny-asszony, Vö-legényne' Érkezését. A' Tsengetyüket, a' Meny-asszony' Szüléi le-fzedik, és örök Emlékezetre, meg-tartják. A' Meny-asszony semmi Jegy-ajándékot sem viszen Férjének, sőt inkább ez köteles ötöt, Tetétől fogva Talpig fel-ruházni, és egész Fej-ékességet venni néki.

A' Morduánok Menyegzői-tzeremóniájok leg-inkább ebben áll: a' Meny-asszony, a' Vö-legénynek két Attya-fiai által, a' követő Asszonyok' szüntelen Kiáltások között, a' Vö-legény' Ajtajáig vitetik, a' hol a' Vö-félyek, és Nyofzolyó-leányok között, a' Ház-népétől meg-köszöntetik. Erre megjelen a' Vö-legény' Annya, egy Komlóval meg-töltött Serpenyüvel, a' mellyet, Kezében lévő égő Forgáttsal meg-gyújt, és a' Serpenyüt, a' Meny-asszony' jobb Lábára le-

le-telzi, de a' mellyet ez azonnal fel-rúg. Ezt még kétszer tselekez, és mindenkor fel-kaparják az el-szórott Komlót a' Serpenyübe. Arra nagyon vigyáznak; hogy esik a' Serpenyü. Ha a' Lábával fel-felé fordul, nagy Szeréntsétlenséget jegyez az Újj-házásoknak; de ha a' Szájával fordul-fel, úgy minden Jót jövendölnek belöle. Ezen Esetbe' Sert hoznak elé, a' melly, a' Lakodalmasoknak, egy Pohárból adatik, a' mellybe a' Meny-asszonynak, Újján lévő fok Gyűrüből, egyet kell vetni. Végre egy Fazék-Kását hoznak, a' mellyből mindegyiknek, egy Lapotzkával adnak, Kutsmájába, vagy a' hová akarja.

A' Tsuvásoknál e' Meg-jegyzésre méltó, hogy az a' Pénz, a' mellyet a' Meny-asszonyért kell le-tenni, néha száz Rúbelre is fel-megy. A' Mennyegző'-napján nem szabad gyalog járni a' Meny-asszonynak; vagy Szekéren jár, vagy Pokrótzon hordoz-

tatik. — Meg-történik az-is, hogy az El-vá-
lásnak Helye vagyon, és ebben az Esetben,
a' Férj két-felé vágja Felesége' Fátyolát, Fe-
lét od'adja néki, Felét pedig meg-tartja ma-
gának.

A' Jajkerkozások' Lakodalmaik,
fok-felé Vígasságokkal mennek véghez. Szo-
kásba' van, hogy az El-kendőzés' Napjától
fogva, egész a' Lakodalom' Napjáig, melly-
be gyakran húfz, 's több Hét-is bele-telik,
minden Estve meg-jelennek az el-jegyzett Le-
ánynál, Barátnéi, és véle egygyütt Danlás-
sal, Tántzolással, és külömb-féle Játékokkal
múlatják magokat. Ebbe' az Időbe', a' Vö-
legény-is több Szabadságot engedhet meg
mágának. — A' Mennyegző' Napján, tarto-
zik a' Vö-legény egygy egész Affzony-köntöst
vinni Ajándékúl Mátkájának, a' melly He-
lyébe', néki a' Meny-affzonytól, Kutsma,
Tsizma, Nadrág, és Ing ajándékoztatik. Az
Esküvés után, egygy fedetlen Szekéren mé-

gyen a' Meny-asszony a' Templomból haza. Háta-megett ül az Anyja, és a' Nyoszolyó-asszony, a' kinek minden Újjainak tele kell lenni Gyűrűvel. Mind a' ketten két felől Lapedöket tartanak, hogy a' Meny-asszonyt a' Nézök előtt el-takarják. A' Szekér előtt mégyen a' Vö-legény, Attyával, és közel Attya-fiaival gyalog; a' Szekér után pedig több Ifjak lovagolnak, a' kik közül egy valamely tarka Matériát lobogtat, Záfzló-formára, egy hosszú Rúdon. Egyéb-aránt Énekléssel, Tántzolásal, de fő-képen Ivással, rendszerint az Útfzán tartatik a' Lakodalom.

A' Kalmukok nem tsak Tsetsemőkorokban, hanem még Annyok' Méhében-is, el-fzokták jegyzeni Gyermkeiket, tudni-illik, ezen Fel-tétel alatt, ha az eggy Réfznek Fija, a' másnak Leánya születik; és ezen El-jegyzések mindenkoron szentül meg-tartatnak. Az Esküdtetés többnyire a' tízen-negyedik

Efstendőben esik. Azomba' a' Lakodalom előtt két Efstendővel, már meg-engedtetnek a' Vö-legénynek, némelly kissebb Szabadságok a' Meny-affzonymál; a' mellyek, ha a' Határon túl mennek, Ajándékok által hoztattnak helyre a' Meny-affzony' Szüléinél. — A' Mennyegző előtt, meg-kell egygyezni a' Meny-affzony' Szüleivel, az adandó Lovak', és Szarvas-marhák' Számáról, a' kik azután Rendelést téfznek, a' Meny-affzony' Ruháiról, Házi-eszközeiről, és egy fejér Szőr-sátorról. A' Lakodalom előtt, a' Paphoz mennek, hogy rendeljen egy ferezentsés Napot a' Mennyegzőre. E' meglévén, a' Meny-affzony Szüleivel együtt, a' Vö-legényhez utaz. A' fejér Sátor felvontik, és abba' némelly Imádságokat olvas a' Pap, az Újj-házásokra, Annak Parantsolatjára azután, Haj-fonadékjai a' Meny-affzonymak fel-bontatnak, és az Affzonyok' Szokása szerínt, kettőbe-fonatnak. Erre a' Pap Kezébe adatja magának, az új Párnak Kutsmaít, félre megyen egy kitsinyt, megtemjénezi azokat, valamelly Imádság-formulák'

lák' Mondása között; és azután ismét fel-
tétettnek az Újj-házások' Fejekre. Azután
meg-vendégeltettnek a' Vendégek, és minek-
utánna el-ofzlottak, a' Meny-asszony a' Vö-
legénynél marad a' Sátorban, és bizonyos
Időig nem távozhát-el belőle, nem-is mehet
senki-is hozzá, hanem tsak az Annya, és
közel-való Asszony-attya-fiai. — A' Nagyok'
Lakodalmaikban gazdag Vendégség tartatik,
a' mellyben azok, a' kik az Étel-hordásra
rendeltettek, egy Héroid által vezetettnek,
a' ki mindég egy Sárgán lovagol, és fé-
nyesen fel-van öltözve, Hátán egy holzú
Pantallér függ, fejer vékony Váfszonyból, és
Kutsmáján fekete Róka — vagy Borz-bőr.
A' Mennyegző' Napján, minden-fele Imádsá-
gok a' Papok által, és Néző-játékok Ló-fut-
tatásba', Küfzködésbe', és Nyilazásba' tar-
tatnak.

A' T a t á r o k, a' kik Sibiériában az Irns-
Vize mellett laknak, és a' Mahomet' Vállá-

sán vagynak, mindenkor Ló-futtatással kezdik a' Lakodalmat, a' mellybe' a' nyerendő Ajándékok a' Vö-legény' és Meny-asszony' Költségére szereztettek-meg. Ezek külömb-féle Matériákból, és Börökből állanak, a' mellyek a' Lakodalmas-ház előtt hosszú Poznákra függesztettek-fel. Azonközben a' Vö-legény' Szobájában Muzsikusok vagynak, a' kik egy Börrel bé-vontt régi Fazékon, és Nádon, ugyan tsak Tatórmuzsikát tsinálnak, és darabos Énekléseiket, Szerzámok' sovány Hangjával eggyesítik. Ezután a' Vö-legény, Náfzai, és Attya-fiai által, a' Meny-asszony Szobájába vezetetik, a' mellyben eggnéhány Papok, és még más két Férjfiák vagynak. A' Náfzok meg-kérdezik, ha a' Vö-legény, Mátkáját el-veheti-é vagy nem Feleségül? Minekutánna ezek azt felelték, hogy Igen, és az Atyák meg-eggyeztek benne, eggy a' Papok közzül, némelly Törvényeket rak a' Vö-legény eleibe, mellyek közzül ez a' leg-főbb, hogy Felesége' Meg-eggyezése nélkül mást ne végyen:

mel-

mellyet a' Nálzok helyette meg-ígérnek. Azután a' leg-főbb a' Papok között reá- adja az Aldást, és külömb-féle Menyegzői- Ajándékok osztogattnak ki a' Jelen-lévők között, úgymint Nád-méz, 's több a' féle. Végre el-kezdik az Evést, és Ivást, és e' több Napokig tart egymás után.

A' mi az Aldás előtt-való Nap, törté- ník a' Meny-asszonnyal, nem mindenek szabad nézni. Professor Müller Úrnak mind- azonáltal volt Alkalmatossága annak Szem- lélőjének lenni. — Estve öfzve-gyüllöttek a' Meny-asszony' Házába sok Leányok, és Asszonyok, a' kik, a' mint látzfott, a' Szü- zességen síránkoztak. Leg-elsőbe' ettek, azután pedig, egy Hegedű, és egy Ta- tár-síp hallatfzott, a' mellyre némelly Gyer- mekek tántzoltak, és külömb-féle Nótákat danoltak. Mind ezek alatt, a' Meny-asszony egy Elő-függő megett, egy Szönyegen ült, és ő megette, egy Leányka Barátnéi közzül, a' ki, színt' úgy mint a' Meny-af- szony fejér Lepedővel vólt bé-vonva. A'

jelen-lévő Affzonyok, és Leányok, meg-tsó-
kolták a' Meny-affzonyt, és el-bútsúztak.
Végre meg-jelentek két Férjfiak a' Vö-le-
gény' Rézféről, a' kik a' Meny-affzony-
Éneket el-kezdték, a' melly igen rettenete-
sen hangzott, és a' mellynek Értelme a'
vólt a' Magyarázat szerint: hogy a' Meny-
affzony ez előtt Szüléi' Hatalmában vólt,
de már most a' Vö-legénytől meg-vétet-
tetett; hogy ezentúl úgy fogja nézni, mint
Feleségét, és magával Haza viszi. — AzÉnek-
lés alatt, tsak nem mindnyájan sírták az
Affzonyok, a' Meny-affzonnal együtt. Vé-
ge lévén annak, az Éneklők, és még né-
melly más Férjfiak az Elő-függő megé ug-
rottak, a' Szönyeget négy Végénél fogva,
fel-vették, és azon a' Meny-affzonyt Ba-
rátnéjával együtt, Muzsikával, egy más
Házba, de nem a' Vö-legény' Házába vitték.
Itt le-tették ismét egy Elő-függő megé,
ugyan azon Szönyegre, és itt ismét más
Affzonyok vóltak nagy Számmal, a' Vö-le-
gény' Rézféről, a' kik a' Meny-affzonyt
Tsókokkal, és vigasztaló Szókkal fogadták-
el.

el. A' Muzsika , és Tántz újjönnan el-
 kezdődött ; és a' Meny-afzony, nem tsak
 azon Éjjel, hanem az egélfz Menyegző' Ide-
 je alatt, abba' a' Házba' maradott, a' melly-
 ből ofztán a' Vö-legény hozta el, és a' ma-
 ga Házába vitte.

A' Tseremifzeknél már öt, hat
 Eftendös Korokba' meg-házasítják Fíjja-
 kat, a' Szülék, hogy azoknak Feleségeiket
 hafználhassák a' Ház körül: mert az Afzö-
 nyok ö nállok, valamint a' Tatároknál, főkép-
 pen tsak Dolgozásra, és Szolgálatra rendel-
 tettek. Az El-jegyzés', és Menyegzőkor
 nem fok Tzeremóniák tartattnak. A' Vö-
 legény bizonyos Pénzen meg-véfi a' Meny-
 afzonyt, a' mellynek Mennyiségét a' Meny-
 afzony' Attya határozza meg, a' Meny-afz-
 zonyi Ajándék Nagyságához képest. Az e-
 gélfz Falu bé-hívattatik a' Lakodalomra, és
 a' Ház' Tehetsége fzerínt vendégeltetik. A'
 Házasúlok nem esküdtettnek öfzve, hanem

a' Házi - Atya, vagy egy az elő - kelő La-
kosok közzül, imádkozik, hogy az Isten
áldja - meg Házasságokat.

Midön egy Kamtsadál meg - akar
házasodni, ki - néz magának egy Leányt, és
bizonyos Időig szolgál érette Szüléinél. Ha
a' ki - szabott Idő alatt, Kedvetlenségekbe
esett a' Leány' Szüleinek, el - botsáttatik tse-
kély Fizetéssel, ha pedig meg - tetfzett, azon-
nal oda ajánlják Leányokat. És már most
azon igyekezik, hogy Meny - asszonyát el - vi-
hesse. De ez nem olly könnyen eshetik-
meg, mert akkor az egész Falu' Asszonyai
őrízik azt; azért el - várja az Alkalmatossá-
got, hogy vagy magánossan, vagy kevesed
magával találja Szeretőjét. Akkor neki esik,
és le - szaggatja minden Ruháját; de ez is nagy
Bajjal esik, ha Történetből némelly Asszo-
nyok oda találnak jönni, mert azok rajta-
mennek, ütik, verik, tépik, szaggatják, ke-
gyetlenül. Ha mind - azonáltal, ezen Akadá-

lyokat meg-győzvé, olly Szerentsés, hogy Meny-affzonyát le-vetkeztetheti, mezítelen hagyja azt, és el-mégyen. Ekkor meg-val-lyá a' Meny-affzony, hogy meg-győzöttetett, kellemetes Szókkal, visszá-hívja Vö-legényét, és Karjai közé veti magát. — Az e-féle Ütközetek, gyakran Esztendőnél tovább tartanak; mert a' rosz Szerentse után, ismét újjabb Próbákat téfzen a' Vö-legény, mihelyt Sebeiből meg-gyógyúlt. — Van Példa, hogy egy Vö-legény, hét egefz Esztendeig, viaskodott hafzontalan Mátkájáért, míg végre olly irgalmatlanúl öfzve nem törtetett az Affzonyoktól, hogy Feleség' He-lyébe, Mankót kapott. — Mihelyt a' Kamtsadál ekképen el-nyerte Feleségét, azonnal a' Férjnek minden szabadságaival élhet. Két Nap múlva, meg-látogatják az újj Házasok Szüléiket, és azután tartatik a' Lakodalom. Jóllehet illy nehezen jutnak itt a' Férjfiak Feleségekhez, még-is többnyire, mindegyiknek kettő, három van.

A' Törököknél két-féle a' Házasság. Az egyik hóltig tart, a' másik bizonyos Időig, a' mint az Eggyezés vagyon. Az Ágyasok' Tartását nem lehet harmadik Nemének tenni, mivelhogy semmi Szerződésen nem épül. Ha a' Házasságra mind a' két Résznek Meg-eggyezése szükséges-képpen megkívántatik, úgy az első Módja a' Törökök' Eggybe- kelésének alig érdemli-meg a' Házasság' Nevét. Mert az el-jegyzettek soha sem tanáskozhatnak a' Választásban; hanem el-jegyzettnek, minekelötte még nintsenek abba' az Időbe', hogy választhatnának. A' Szülék meg-eggyeznek egymás között, és az El-jegyzetteknek semmi Társalkodás sem engedtetik meg egymással. — A' Törvény szerínt, egy Török négy Feleséget vehet, de evvel a' Szabadsággal kevesen élnek. — A' második Neme a' Házasságnak addig tart, a' míg az Eggyezés' Ideje el-telik, és a' Házasszemélyek azt tartani akarják. A' Fel-tételek a' Biró előtt tétettnek, és a' Pro-

tokollumba bé íratattnak. Minden Tzeremónia nélkül vitetik-el a' Meny-asszony, és hasonlóképpen botsáttatik-el. — A' Rab-fizsgálók, a' kikkel a' Törökök Gyermekeket nemzenek, rendszerint Kereftény Leányok, a' kik vagy Háborúba' fogattattnak-el, vagy pedig Pénzen vétettettek. Egész Tifztelettel viseltettek a' törvényes Feleségekhez, és közönségesen ki-fizsgálják azokat. Némelly Feleségek mindazonáltal olly nyakasok, hogy nem fzenvedik-meg a' Háznál, azokat a' Rab-fizsgálókat, a' kik vélek ofztoznak Férjeik' Ölelgetéseibe'; és mindnyájan roffzúl vennék, ha a' Férj Rab-fizsgálói közül, valamellyiket Szeretetre-méltónak tartaná.

Jóllehet, hogy a' Házasság a' Törökök között, szent Eggyességnek tartatik: még-is nem vésznek semmi Réfzt, annak Tzeremóniaiban a' Papok. Az egyedül világi Biró előtt történik, a' hol a' Férjfiak Esküvéssel kötelezik magokat, és bizonyos Summa Pénzt le-kötnek, arra az Esetre, ha meg-

halnak, vagy el-válnak. Ez Irásba' foglal-
tatik, és a' Biró által alá-íratik. — A' Tze-
remóniánál fintsen jelen az el-jegyzett Sze-
mély, hanem Biztos viseli Képét. A' Vö-
legény' Attya-fiai, és Esmérössei által-vite-
tik a' Meny-asszony' Házába, a' kik közül
ketten, ki-vontt Kardot tartanak Feje felett,
hogy a' Meg-rontást el-távoztassák. Estve
a' Meny-asszony a' Vö-legény által le-vet-
keztetetik, a' mi gyakran nem könnyen esik-
meg; mert egy Török Meny-asszonynak
Szemérmessége meg-kívánja, hogy Övét,
fok Tsombókokkal erősítse-meg. Ezeket fel-
kell óldozni a' Vö-legénynek: az alatt imád-
kozik a' Meny-asszony. Ez a' Munka gya-
kran egy Óráig tartt, a' melly Idő alatt,
nem kis Próbát áll ki a' Vö-legény, Békes-
séges-tűrése, és a' Meny-asszony' Ahítatos-
sága. — Némelly Tartományokban a' Tö-
rök Birodalomnak, következő Nap, is-
mét meg-látogatják a' Lakodalmi-Vendégek
az Újj-házásokat, hogy a' Férj' Meg-elege-
déséről, és az Asszony' Leánykori Maga-
viseletéről meg-győztessenek. Ha a' Vis-
gá-

gálódások az újj Asszony' Rézfére jól ütnek-ki, meg-kettőztetik az Öröm - innepléseket, az ellenkező Esetben pedig, azonnal félbe-fzakasztják azokat, az ifjú Asszonyt el-tsap-ják, és Szüléinek vissza-adják. Ez a' Gyalázat olly érzékeny, hogy vóltak Szülék, a' kik azonnal meg-ölték Leányaikat. — Különös Tzeremónia! mellynek El-hagyása más Országokban, fok Szerentsétlenséget, és éppen annyi Gyalázatot el távoztat.

A' Gyermekek, a' kik a' Rab-szolgálók-tól születettnek, hasonló Jussal bírnak a törvényes Ágyból születettekkel, ha az Atya őket fel-fzabadítja, különben Szolgák maradnak. —

Az El.válás szokott Dolog; és egy kis Únalom a' Férj' Rézféről, elegendő Ok arra. De ha semmi Hibát sem mutathat-meg Felesége ellen, tartozik az egész Sommát meg-fizetni, a' mellyet kötött, és arra akkor is köteles, midön az Asszony, helyes Okokból keresi az El.válást.

Ha az Affzony Házasság-törésbe' talál-
tatik, Halál a' Büntetése; és a' meg-sértett
Férjnek Jussa van, a' Feleségénél találtt Ide-
gent, azon Helyben meg-ölni.

Allepóban közönségesen az Affzo-
nyok által esnek-meg a' Házasságok. Az
Anya ki-néz a' Fijának, egy Feleséget, és
meg-kéri azt annak Szüléitől. Ha ezeknek
Tetfzésekre vagy az Ajánlás, annak Rend-
je szerint, meg-kérik a' Leányt, meg-hatá-
rozzák az érette fizetendő Pénzt, és Szabad-
ságot kérnek a' Káditól. Mind a' két Rész-
ről, Bízatosok rendeltettnek, a' kik a' Dolog
felől befzéllyenek a' Pappal. Minekutánna
ez, hiteles Tanúk által, meg-győzöttetett
arról, hogy a' Bízatosok illendően választat-
tak, kérdi az egyiket, ha Szándéka-é a'
Meny-affzonyt, e' vagy amaz Summán meg-
venni? azután a' másikat, ha meg-elégzik-é
annyi Pénzzel? Ha mind a' ketten Igennel
feleltek, le-fizetik a' Pénzt, és az Alku egy
Imádsággal a' Koránból, végeztetik.

Már-

Már most Szabadságában vagyon a' Vö-legénynek, a' Meny-affzonyt, a' mikor tetfzik haza-vinni. A' tőle fizettetett Pénz, külömb-féle Házi-efzközökre, Ruhákra, és Fő-ékességére a' Meny-affzonymnak fordíttatik. És mind ez, harmad Nappal a' Lakodalom előtt, nagy Pompával a' Vö-legény' Házába vitetik, a' melly az alatt az Idő alatt, mindég nyítva áll. A' hivatalos Vendégek közül mind-eggyik küld valamelly Ajándékot, akár jelen-meg akár nem.

A' ki-rendeltt Napon, el-mennek az Affzonyok, a' Meny-affzonyért, és el-hozzák a' Vö-legény' Házába. Anyja, és Affzony-attya-fiai el-kísérik, és mind a' két Nem, egész Estig, különös Szobában, vígan lakik. Azután fel-öltöztetik a' Férjfiak, a' Vö-legényt, és azt tudokra adják az Affzonyoknak, a' kik az Udvarba, az Affzonyok' Szobája eleibe vezetik őket. Ott el fogadtatik Affzony-attya-fiai által, és Tántzolás, és Éneklés közt, azon Szobának külföbéig vezetetik, a' mellyben Mát-

kája várja , és Fél-úton eleibe-jön , hogy el-fogadja. A' Vö-legény azután bé-vezeti; és magok hagyattatnak.

Az Algiria iknál , elől meg-tsinálják a' Szülék mind két Réfzről , a' Házasság-fszerződést ; a' mellyben nem tsak a' Meny-asszonyi Ajándék , hanem még a' Ruhák , Drágaságok , és a' Rab-szolgák-is meg-határaztatnak. Az El-jegyzettek nem látják elébb egymást , hanem , midön a' Házasságnak véghez kell menni. Akkor félremennek az Atya-fiak , a' Vö-legény le-vezzi a' Meny-asszonynak Fátyolát , és levetkezteti. —

Ha a' meg-ígértt Ajándék el nem érkezik , el-válhat a' Férj Feleségétől ; de akkor nem kapja-visszá elébb , hanem minekutánna már másnál vólt Férjnél , és véle hált.

A' közönséges Arab soknak csak egy Feleségek vagyon; de az Emirek Ágyasokat is tartanak. Ágyasokat tarthatnak azok is, a' kik Feleséget nem vehetnek magoknak. Jóllehet a' Törvény megengedi nékik ezt, gyűlöltetnek mindazonáltal mint erköltstelenek; mert a' Szüzesség nagyra becsültetik ennél a' Nemzetnél. —

Ha a' Feleség Házasság-törésben talál-
tatik, nem tartja Gyalázatjának a' Férj; de
ha Test-vérje hűségtelen Férjéhez meg-
gyaláztatottnak véli magát. Ennek ezt az Okát
adják: a' Feleség azt mondják, magának árt,
és meg-gyalázza Familiáját, de nem az én
Véreből van; csak el-kell tőle válnom,
eléggé meg-büntetődik: Húgom ellenbe' az
én Véreből van, és semmi Rosszat nem
tehet, mellynek Gyalázatja az én Familám-
ra is ne terjedjen.

Mind a' Maroniták, mind többnyire minden Keresztények, a' kik a' Mahometánusok közt élnek; tsak nem egy forma Szokást tartanak a' Lakodalmakban; tehát tsak egy Maronitai Házasodást frunk - le Például. — Minekutánna meg - kéretett a' Meny - asszony, a' Vö - legény' Attya - fiai egy Ebédre hívattnak, a' Meny - asszony' Szüléi által, a' mellynél a' Menyegző' Napján eggyeznek - meg, a' melly rendszerint tízen - négy Napra rendeltetik ezen Vendégség után. A' rendelt Napon, ismét ugyan azon a' Helyen egybe - gyűlnek, vatsorálnak, és újjonnan visszátérnek a' Vö - legény' Házába. Ez még eddig nem mutatta magát, jóllehet, de tsak imígy - amúgy tudakozódni szoktak felöle. Mert a' Szokás hozza magával, hogy el - bújjon, és tsak szorgossabb Keresés után, találtasson meg. Végre elé - hozzák, és nagy Lárma, és Tapcsolás közt, reá - adják leg - roszabb Ruháját. Azután Vö - félyeivel eggyütt eggnéhány -
szor

fzor körül-hordoztatik az Udvarban, és onnan egy Szobába vitettetik, a' hol reá-adják Mennyegzői-köntösét. Ejjél tájban öfzve-gyülnek az Atya-fiak, és a' Lakodalmasok, és mindegyik Világot tartván Kezében, Muzsika-szóval a' Meny-asszony' Házába mennek. Az Ajtónál kéri azt, de meg-tiltatik a' Bé-menetel. Ezen, Tréfából Veszekedés támad, a' mellybe' mindenkor a' Vö-legény' Pártya gyöz. Azután az Asszonyok a' Meny-asszony' Szobájába mennek, egésszen bé-takarva ki-hozzák, és némelly Asszony-attya-fiaival együtt a' Vö-legény' Házába kísérik. Ott a' leg-hátrúlsó Szegeletbe' az Asszonyok közzé ültetik, és egy átallyába' semmit sem szabad szólalni neki. Azomba' valahányfzor valaki jön, fel-áll, és némán köfzönti. Egy Asszony, a' ki mellette ül, Hírül adja mindenkor, ha valaki jön, mert nem szabad ide's tova nézni neki. Az Ejjnek hátra-való Réfze Vendégeskedéssel, és lármás Vígalság között, töltetik-el; más Nap' Reggel, el-jön a' Pap esküdtetni. De minekelötte az Asszo-

nyok' Szobájába menne, szorgalmasan betakarják mindnyájan Ábrázatjokat. A' Menyasszony Tetétől fogva Talpig bé-fedezve, két Asszonyra támaszkodik, és két Nyoszolyó-leány van Szolgálatjára, a' kik egyszerű'smind Fátyolát-is Rendbe tartják. Azután megjelen a' Vö-legény, gazdag Ruhába', és a' Meny-asszonynak Balja felől a' Vőfély mellé áll. Egy rövid Imádság után, Kofzorút téfzen a' Pap a' Vö-legény' Fejére, azután a' Meny-asszonyéra, végre a' Vőfélyére, és Nyoszolyó-leányéra-is. Azután egymásba téfzi a' Vö-legény' és Menyasszony' Kezét, egy hosszabb Imádságot mond, és egy Gyűrűt húz a' Vö-legény' Újjára, egyet pedig a' Nyoszolyó-leánynak ad, hogy a' Meny-asszony' Újjára húzza. Az Imádság' Vége felé, egy Selyem-kötöt köt a' Vö-legény' Nyakába, mellyet Dél után ő, vagy pedig más Pap levészen — Ezen Tzeremónia után, a' Vö-legény, a' jelen-lévő Férjfiakkal, egy Szobába mégyen, a' mellybe' Kávével tartattnak, és a' míg a' Pap jelen vagyon, nagy Tsendességgel vi-

selik magokat. De alig lépett-ki a' Házból, el-kezdik a' Vendégeskedést, a' melly Éjjfélig tartt. E' Tájba', nagy Processióval a' Meny - asszony' Szobájába vezetetik a' Vö-legény. Azonnal egy Pohár Bort nyújt néki, mellyet a' Meny-asszony reá-közfön, ő pedig fogadja. Azután hasonlóképpen vizfázá-vezetetik. Ez alatt az Idő alatt, az egész Ház tele vagyon Vendégekkel, a' kik Tántzolásal; Játzfással, Evéssel, Ivással műlatják magokat. A' következő Dél után, el-bútsúzik a' Társaság, eggynéhány közelebb-való Atya - fiakat ki-vévén, a' kik még együtt vatsorálnak a' Vö-legénnyel, és Éjj-fél tájba' meg-engedik néki, hogy a' Meny-asszony' Szobájába menjen.

Minden hivatalos Vendégek, Ajándékokat adnak; és eggynéhány Nap' múlva, a' Mennyegző után, nagy Számú Virágokat küldenek a' Meny - asszonynak Barátnéi, és Esmérői. Ezekbe' a' Tartományokba', illetlennek tartják, ha az Asszony egy Hólnapig, a' Lakodalomtól fogva, valakivel szól;
tsak

tsak eggynéhány Szókat Férjéhez, engednek-
 meg; és még e' sem vólna szabad, a' mint
 az Affzonyok kívánják. Illy kemények a'
 Törvények, a' mellyeket e' Részben téfznek,
 az ifjú Menyetskéknek! — Az Affzonyok
 közül, tsak némelleyek ebédelnek Férjeikkel;
 szolgálni kell nékik, mint a' Szolgálóknak,
 a' kicznél jobbaknak nem tartattnak. Nin-
 tsen ugyan Strázsa Szobájok előtt; mind-
 azonáltal a' főbb Affzonyságoknak, nem
 szabad fedetlen Abrázattal, meg-jelenni a'
 Férjfiak előtt, ki-vévén az Inasokat, Attya-
 fiakat, Papokat, és Orvosokat. Ennek a'
 Szokásnak, nem az az Oka, hogy kételked-
 nének Feleségeik' jó Maga-viseletekben, ha-
 nem a' rossz Következésektől- való Félelem;
 hogy ne talán valamelly Török meg-látván
 egy Affzonyt, meg-ne kívánja azt.

A' Per'sák, a' Házasságot, az igaz
 Hitüek' Kötelességének tartják, és a' nöte-
 len Életet úgy nézik, mint a' melly egésszen

ellenkezik a' Termézet' Folyásával; és ebben a' Tekintetben a' Mahomed' Törvénye is erőssen parantsolja a' Házasságot. Innen a' Per'sák, igen ifjú korokba', gyakran kilentzedik, tízedik Esztendejkebe', házasodnak-meg, és ezen Házasság' Erösségére, éppen nem kívántatik-meg a' Szülék' Meg-egyegezése. Minden Gyermekek szabadon követheti Hajlandóságát, és a' Törvények, a' mellyek mindenképpen elő-mozdítják az efféle Egybe-keleéseket, semmi Tilalmat nem tésznek senkinek-is. Ez a' Gondolkozás'-módja, a' leg-fzemtelenebb Bújaságra véfzi a' Mahomedánusokat, azomba' a' Per'sák még-is leg-jobb Erköltsüek köztök. Mivelhogy Vallások eránt, igen nagy Tifztelettel vagynak, és semmit sem téfznek az ellen, még a' köztök lakó Keresztényeknek sem néznek-el semmit-is, és meg nem engedik, hogy több Feleséget végyenek eggnél, mert azt hiszik, hogy minthogy azoknak a' Bor ital meg-van engedve, a' Több-feleség-tartásnak meg-kell tiltva lenni, mivelhogy, a' mint mondják a' Per'sák, nékik a' Több-fe-

leség-tartás azért engedtetett - meg , hogy a'
Bornak Meg-tíltása ki-pótolta.

A' Per'sáknál-is három-féle a' Házasság,
mint a' Törököknél : vagy annak Rendje
szerint, meg-ház asodnak, vagy pedig
Feleséget fogadnak bizonyos Időre, és
bizonyos Pénzen; vagy pedig Szolgálókkal
kötik-öfzve magokat. Az első Nemű Fele-
ségeknek Száma, itt-is négyre határozott,
jóllehet a' Per'sa nem szokott egynél töb-
bet venni, rész-szerint Gazdaságból; mert
a' Feleség - tartás igen sokba telik nálok:
rész-szerint pedig, hogy a' sok Feleség kö-
zött el-kerülhetetlen Veszekedések el-távoz-
tassanak. Innen jobbnak tartják Feleséget
fogadni. Ez a' Neme a' Házasságnak, a' kö-
tött Időnek El-folyása után, vagy meg-újjít-
tatik, vagy el-bomol, és az utolsó Esetben,
meg-kell adni a' Feleségnek az ígért Fize-
tést. — Ágyas-szolgálókat annyit lehet tar-
tani, a' mennyi tetfzik.

Az első Nemű Házasság, Rend szerínt tsak a' Fő, és gazdag Emberek között va gyon Szokásban. A' Meny - asszony' Aján- dék tsekély szokott lenni, és ha El-válásra megyen a' Dolog, nagyobbára visszátérít- tetik. A' Házasság Bízatosok által szerző- dik; mivelhogy a' Meny - asszony nem mu- tatja magát, a' Vő-legény előtt. A' Szülék, és Atya-fiak, mind a' két Réfzről, a' Meny- asszony' Házában gyűlnek öfzve, de félre mennek, midön a' Kontráktust tsinálják, hogy még a' Színét-is el-távoztassák a' Kén- fzerítésnek. A' Meny - asszony eggynéhány Asszonnyal, egy Szobába mégyen, a' melly- nek Szomszédtságában Szeretője va gyon, és a' mellynek Ajtaja valamennyire nyítva va gyon. A' Bízatosok fel-állanak, és a' Meny- asszony' Bízosa az Óldal-szoba felé fordúl- ván, fentt Szóval ezt mondja: Én N. az N. Bízosa, Feleségül adom ötet N-nek. Örö- kös Felesége légyen, a' meg-határozott Som- ma' Fel-tétele alatt, a' melly . . . áll. Erre felel a' Vő-legény' Bízosa: És én az N. Bíz- tosa örökös Feleségnek véfzem N-nét az N.

Ne.

Nevében. Azután közelítvén a' Pap a' Meny-asszony' Szobájához kérdi : ha meg-eggyez-é Bíz-tosa' Fogadásával ? Igen-nel felel mind a' Meny-asszony, mind a' Vő-legény. A' Kontráktust alá-írják, és a' Meny-asszony' Gondviselése alá adják. A' Lakodalom a' Vő-legény' Házában tartatik, nyóltz, tíz Napig. Oda gyűlnek a' Vendégek, és mind a' két Nem különös Szobában múlatja magát. Utolsó Éjjel a' Vő-legényhez vezetetik. Vagy Tevénn, vagy pedig gyalog megyen, de mindenkor Muzsikával kísérik. Eggy egésszen által-láthatatlan gazdag Fátyol fedi, Tetétől fogva Talpig. Eggy-néhány Tifztes-asszonyok bé-vezetik a' Háló-szobába, le-vezetetik, és már most szabad a' Vő-legénynek is bé-menni. De mihelyt bé-mentt a' Szobába, mindjárt tartozik el-óltani a' Világot, és Nap' Fel-költe előtt, nem tudhatja, ha szép vagy rút Feleséget vett-é?

Tized Nap múlva, a' Lakodalom után, által-adatik az új Férjnek a' Meny-asszony' Ajándék, a' melly Ruhákból, Házi-eszköz-
böl,

ből, Drágaságokból, és ha Fő-rangú a' Meny-afzony, Szolgálókból, és Heréltek-ből áll. Ezen Jófzágok, nagy Pompával, Muszika-fzóval, Teher-hordó Allatokon vittettnek a' Vö-legényhez.

A' második Nemü Házasság, a' közép Rangú Emberek között, van leg-inkább Szokásban. A' Módja ennek, tsak a' Szókban különbözik az elsőtől. Ha a' Személy szép, és ifjú, mintegy száz Tallerra mégyen az Arra ezftendönként, a' Ruhán, és Afztalon' kívül. Kiki annyi Feleséget vehet ilyen Formán, a' mennyit Tehetségéhez képest ki-tarthat. És, minthogy a' Mahomet á-nusoknak meg-van tiltva, hogy erkölts-telen Afzonyokkal ne társalkodjanak közön-ségesen; olly elmések, hogy az afféle Személlyekkel Kötésre lépnek. Ha a' fogadott Feleség el-botsáttatik; köteleztetik minden Férjfi-val, való Társalkodástól ójni magát, mind addig, míg az elsőnek Következései nem bizonyosak. Ezen Idő-közt Tisztú-lás-Idejének nevezik. Az Özvegyek pe-

dig 130. Nap előtt , nem mehetnek Férjhez.

A' harmadik Nemű Feleségekkel, Tetzése szerint, bánhat a' Férj, mint Ura Szolgálóinak. Ha ezek mellett, törvényes Felesége vagyon-is, nem háborgattatik mégis a' Házi-tsendesség; mert az mindég Afzonya a' Háznak. Ha a' Szolgáló-feleség Anya lész; meg-fzabadúl a' Rab-fzolgáló Névtől, és az ő Fija leg-első lehet a' Házban. A' tőlök született Gyermek, törvényeseknek tartattnak, és ha valamellyiknek leg-elöl születik Fija, az minden Jussaival él az Első-fzülöttnek. Egyébaránt egyenlően osztoznak a' Gyermek, hanem a' Fijúk két Réfzt vésznek.

A' Persák, a' kik ki-mondhatatlanúl Szerelem-féltők, szörnyen nagy Vigyázás alatt tartják Feleségeiket. Házoknak leg-hátúlsó Szobáikba zárják őket, és egy meghághatatlan Kő-fal, téfzi Lakásokat meghághatatlan Várrá. Mindazonáltal ezen nagy

Feleség-féltés mellett is, Tisztességnek tartják, ha a' Király Hajlandóságával meg-tisztelti Feleségeiket; és eggyedül néki van engedve szabadon bánni vélek.

Az El-válás a' törvényes Házasságban, meg-vagyon engedve, hanem a' Bíró előtt, kell annak meg-esni. Az El-váltak ismét újj Házasságra léphetnek. Mindazonáltal bizonyos Idő vagyon rendelve az Allzonymra nézve, a' mellyet meg-fogható Okokból, el kell várni néki.

Az Indostánusok mindenkor abból a' Rendből vésznek Feleséget, a' mellybe tartoznak; és azért a' Brámán, Brámán' Leányát, a' Kereskedő, Kereskedőét, a' Paraszt, Paraszt-leányt vészzen. A' Gyermekek is mindenkoron az Atya' Mesterségében neveltetnek.

Eggy Férjfinak tsak egy Felesége vagyon; már a' hetedik, nyóltzadik Elztendő.

ben meg-házasodnak, hanem a' Házasság nem megyen Véghez a' tizen-harmadik Esztendő előtt. Lakadalmaik lármásan tartatnak, mint a' Mahomedánusoknál; ezen Külömb-séggel, hogy az Újj-házások lovagolnak, és Rúhájok Virágokkal van fel-ékesítve. Mivelhogy az Indostánusok, a' Házasodást, az Élet' leg-bóldogabb Munkáinak, és leg-nagyobb Szerentsétlenségnek tartják, nőtelen meg-halni: azért házasítják-meg Gyermeküket olly idején, hogy az elsőt elérhesék, az utólsót el-távoztathassák. Ha a' Házasság meg-szerződött a' Szülék között, Követek küldettnek Szüleikhez a' Meny-afszonynak, a' kik Dob, és Trombita-szó, és külömb-féle Énekek közt a' Meny-afszony' Dítséretére, Ajándékokat visznek néki: ő-is azután némelly Ajándékokat küld a' Völegénynek, Meg-eggyezésének Jeléül. Azon a' Napon, a' mellyet a' Bramin rendelt a' Mennyegzőre, a' Völegény Végig járja Föbbszántásait a' Városnak, azon nőtelen Legényektől kísértetvén, a' kik ugyan azt a' Mesterséget üzik. A' Körül-járás Ló-háton,

vagy

vagy Szekeren esik; elől Muzsikusok mennek. A' Vö-legény, egy Korona által, küloböztetik-meg a' többtől, a' mellyet Fején visel, és a' melly Környül-állásaihoz képest, ki-vagyon rakva Gyöngyökkel, és Drágaságokkal. Következendő Nap, hasonlóképpen járja-meg a' Várost, a' Menyasszony-is követtetvén ugyan azon Familiába tartozó Szűzektől. Este-felé meg-esküdtetik Vö-legénnyével. Ezen Tzeremónia, egy Tűznek Meg-gyújtásával, az Újj-pár közt, kezdődik; ez által jelentetik Szerelmeknek Hevessége. Azután egy Selyem-sinórral vétettnek körül, a' melly a' Házasság el-szakadhatatlan Kötelét jegyzi. Továbbá egy Lapedöt vonnak közéjük, azt jelentvén az által, hogy a' Házasság előtt, semmi mélyebb Esmeretségnek nem kellett lenni közöttök. E' meg-lévén, egy bizonyos Beszéd' Formáját mondanak a' Braminek, a' mellyben a' Férjnek parantsolják, hogy mindent ki-szolgáltasson Felesége' Szükségére, az Asszonyt pedig íntik, hogy Férje eránt, hív, és enged-

delmes legyen. Végre Aldás mondatik reájok, hogy szaporodjanak; a' Lepedőt elvéfzik, a' Sinórt fel-öldják; és ekképpen az egézf Tzeremóniának Vége vagyon. —

Azon Drágaságokon kívül, a' mellyeket a' Mennyegző' Napján viseltt a' Meny-afszony, semmit sem adnak egyebet véle; és a' Lakodalomba nem hívattatik egyéb' hanem csak a' ki ugyan abba az Familiába tartozik.

A' Pársisok (egy Nép, a' melly Per'siából ered, és a' Nagy-Mogol' Országai-ban telepedett-meg) nagy Tifztelettel viseltetnek a' Házasság eránt; mivelhogy az, az ő Vélekedések szerént, igen nagyon segít az örök Bóldogságra. Innen, ha valamely gazdag Embernek Fia nőtelenül, vagy Leánya hajadon korában meghal; Pénzen fogad valamely Személyt, a' ki a' Meg-hólt-hoz hozzá mennyen, vagy el-vegye.

Az Esküdtetés' Tzeremóniája soha sem történik a' Templomban, hanem mindenkor oda-haza. Éjj-fél Tájba', meg-jelennek az El-jegyzettek, és egygy Ágyra ültettetnek: mind-egyik mellett áll egygy - egygy Pap, és Ri's-kását tart Kezében. Az, a' ki a' Vö-legény mellett áll, a' Meny-afszony' Homlokára téfzi Mutató-újját, és kérdi: ha akarja - é Férjének venni ezen Férjfit? A' Meny-afszony mellett álló Pap, hasonló Kérdést téfzen a' Vö-legénynek, és ha mind a' ketten Igen - nel feleltek, egygy-másba téfzik Kezeiket a' Papok, és Ri's-kását szórnak reájok.

Azután kérik az Istent, hogy ez a' Há-zasság olly termékeny légyen, mint az Aratás; hogy békességesen, és áldottan éljenek, és fok Elztendeig lakhassanak egygyütt. — Vége lévén ezen Tzeremóniának, az Attya a' Meny-afszonynak, által-adja a' Meny-afszony-ajándékot, és a' Vö-legény Meny-afszonyával haza-mégyen.

Azon Szokás, a' mellyet a' Mahometánusok tartanak ebbe' az Országba', Házasodások' Alkalmatosságával, nem igen külömbözik attól, a' mellyet közönségesen szoktak tartani. Mert, minekutánna a' Pap el-végezte Hívatalját, a' mi mindenkoron Estve történik-meg, az egész Lakodalmas Nép meg-járja a' Város' Fő-útfzait. A' Vö-legény előtt, a' ki Ló-háton ül, Muzsikuskok, és Bolondoskodók mennek, és Szolgák, lobogó Fáklyákkal. A' Meny-asszony fedeles Szekéren jön utánna, Barátnéival, és Vége lévén a' Körül-járásnak, az egész Társaság a' Vö-legény' Házába tér, a' hol megvendégettetik.

Jóllehet, hogy a' Mahometánusoknak szabad négy Feleséget tartani, nem tartanak még-is, itt egynél többet, ki-vévén a' Leg-gazdagabbakat. De olly Szerelem-féltők, hogy sem az Atya, sem a' Férjfi-testvér nem befézllhet a' Férj' Jelenléte nélkül, annak Feleségével.

A' Házasság-törés, és Parázñaság, olly fertelmes Bűnnek tartatik, hogy azt megölni, a' kit rajta kapnak, Tsekélységnek tartják, és nem-is vonattatnak Szám-adásra azért. Azomba' vagynak itt közönséges Személyek, a' kik közül némelleyek, bizonyos Időkben, el-hívattatnak, hogy a' nagy Mogolt, Muzsikával, és erköltstelen Énekekkel múlattassák.

Ezen Tartományokban, közönségesen könnyen szülnek az Affzonyok, és gyakran az az Affzony, a' kit ma terhesen látsz, hólnap fzekerez.

Malabáriában a' Fejedelmek' Leányai, a' Papokhoz mennek Férjhez, és a' Gyermekek Fejedelmek léfznek, és Koronátis viselhetnek. De, minthogy a' Fejedelmek' Leányi, nem olly számosok, hogy mindegygyik Papnak jutna, szabad nekik az ő Familiájokból-is házasodni, és a' Gyermekek az Anya' Rangjába tartoznak; mert

ebben az Országban, az Affzonyi-linea szerint számláltatik a' Tör'sök, és az Örökségjuss. E' Végből, soha sem vésznek a' Fejedelmek, Fejedelem, hanem Nemes-leányt, és a' Gyermeknek ennek Rendjét követik. A' több Tör'sökök, és Familiák, szabadon válasszhatnak; hanem az Affzonyoknak, halálos Büntetés alatt, nem szabad Rangjokon alól, Férjhez menni. A' Malabáriai Fejedelmeknek, Papoknak, és Nemeseknek, rend-szerént csak egy Feleségek vagyon, a' kit mindenféle Kedv-keresés által, igyekeznek arra venni, hogy több Férjet ne végyen magának. Mert erőltetni nem lehet; mivelhogy az Ország' Törvényei szerint tízen-kettőt lehet venni egy Affzonynak. Midőn az Affzony első Férjet vészén, egy Házat építenek néki, és a' Férj addig lakik véle, míg másodikat nem vészén, vagy a' törvényes Számot bé-nem tölti. Ebben az Esetben, meg-eggyeznek a' Férjfiak egymás közt, hogy bizonyos Időben fel-váltják egymást, a' midőn ki-k tartozik Gondját viselni az Affzonynak. A' leg-különösebb,

és a' mellyből a' Szokás' Hatalmát lehet látni, az, hogy ezen Több-férjeség által, leg-kissebb Rendetlenség, és Szerelem-féltés sem támad. Mert, ha az eggy Férj, a' másnak Fegyverét látja fúgni a' Köz-feleség Ajtaja előtt; azonnal Útjára megyen, és várokozik, míg szabad, és bátorságos Bé-menetele lehet. A' még-is Vígafztalásokra lehet a' Férjfiaknak, ezen Affzonyi Uzurpátzióban, hogy a' Házasság' Kötele, tsak addig tartt, a' meddig akarják, és hogy a' Házások, ha egymást meg-únták, olly könnyen el-mehetnek egymástól, a' melly könnyen öfzve-kerültek. Nem-is fok Költségbe telik az illy Házasság; mert az Ajándék, a' mellyet a' Férj ád Feleségének, eggy Darab Vázonyból áll, Bé-fedésére. A' míg illy-képpen egymással élnek; Gazd-affzonya az Affzony a' Férjnek, és tisztán tartja Fegyverét, és Rúháját. Midön le-betegszik, megmondja, mellyik Férjtől vagyon a' Gyermekek, és midön ez már jární, és beszélni tud, a' Férj visel Gondot a' Nevelésre. Abból a' Szokásból, hogy az Affzonyok több

Fér.

Férjet vehetnek magoknak, és ismét el-válhatnak, ered az, hogy a' Gyermekek Tör'sököket, Annyoktól számlálják, mert lehetetlen itt tudni az igaz Atyát. Ugyan abból az Okból-is, a' Fijak, nem leg-közelebb Örökösök az Atyáknak, hanem az Unokák; még pedig csak a' Nénének, vagy Húgnak, Fijai; és ha ennek nintsen Fija, a' nagy Anyának Attya-fiai jutnak az Örökségbe.

Peg ú b a n, mint csak nem minden Napkeleti Tartományokban, közönségesen, venni szokták a' Feleséget. De ha a' Férj megbánja Vételét később, vagy hamarább, elbocsáthatja Feleségét. Hasonló Szabadsága van az Asszonynak-is, és ha nem tetszik Férje, el-hagyhatja: de ebbe' az Esetbe' köteles az érette fizetett Pénzt visszáfizetni. Itt az a' különös Szokás van, hogy a' Szülék, Leányaikat árúlják, és ki-adják. Közönségesen igen kedveltetők az Asszonyok, az Idegenek eránt, és nagyon vágyakodnak az Európaiakkal-való Házasságra. A' kik

Ke-

Kereskedés végett , ebbe a' Tartományba mennek , többnyire mindég fogadnak egy Feleséget , Múlatások' Idejére , és rend-szerint nyernek benne. Mert az Affzonyok igen Kedv-keresők , és engedelmesek , és igen szorgalmatosan , és hűségesen viselik a' Gazdaffzonyságot.

Ha a' Házások el-válnak , a' Fijúnak az Atya , a' Leánynak az Anya viseli Gondját. Midön a' Férj el-útaz , visszátér az Affzory Szüleihez , minden Akadály nélkül. Ha megjön a' Férj , és Feleségét más Férjnél találja ; visszákérheti azt : visszais adatik Ellenmondás nélkül , de El-útazása után , ismét magához veszi a' második Férj. Nem szolgál Gyalázatjára az Affzornak , ha több Európai Férje vólt ; sőt inkább nintsen egy Fő-ember-is Pégúban , a' Nemes-embertől fogva , a' Királyig , a' ki olly Leányt végyen-el , a' ki Európai Férjival nem élt.

Sz í á m b a n, a' Szokás leg-kisebb Tár-
salkodást sem enged-meg a' Leányoknak, a'
Férjfiakkal, és az Anyák szorgalmatosan vi-
gyáznak, és leg-kisebb Ki-hágásokat-is ke-
ményen meg-büntetik Leányaiknak. Tízen-
két Efstendős korokban, már szülnek, és
azért igen idején-is adattnak Férjhez. A'
Legénynek Szüléi, öreg, és Tifztes-alfzonyok
által, meg-kéretik a' Leányt. Ha meg-egy-
gyeznek ennek Szüléi, meg-kell a' Legény'
Születése-napját mondani, és a' Leányét-is.
Mind a' két Réfzről, el-mennek a' Jövendő-
löhöz, és meg-tudják tőle, ha holtig fog-é
tartani a' Házasság, vagy nem? Azután
meg-látogatja a' Legény Szeretőjét, három-
szor, és holmi aprólékos Ajándékot viszen
néki. A' harmadik Látogatásnál, meg-je-
lennek mind a' két Réfzről az Atya-fiak,
meg-határozzák a' Házasság-adományt, és
azonnal ki-fizetik. Azután meg-ajándékoz-
tattnak az Újj-házások Attya-fiaik által, és
a' Vö-legény eggyfzeribe a' Házasság' Jussai-
ba lép, minden Pap-tzeremónia nélkül. Egy-
nehány Nap múlva el-jön egy Pár Pap,
meg-

meg-öntözi szenteltt Vízze az Újj-házásokat,
 és valami Imádságot mond reájok. A' Men-
 nyegzőben vendégeskednek, és külömb-féle
 Múlsátok, Tántzok, Néző-játékok tartat-
 nak. — A' Sziámbéliek ugyan több Felesé-
 get vehetnek, de a' Köz-ember ritkán él ev-
 vel a' Szabadsággal, és a' Gazdagok, és
 Fő-emberek-is, inkább Pompából mintsem
 Bujaságból véfnék több Feleséget. Egyéb-
 aránt a' leg-főbb Asszony, a' ki Nagy A sz-
 f o n y n a k neveztetik, mindenkor többet
 főllhat, mint a' többiek. Mert ezek a'
 Számára tsak Szolgálók, és Kis-A sz f o-
 n y o k n a k neveztetnek. Ezeknek Gyermek-
 kei-is, mindenkor Úr n a k hívják Attyokat,
 a' Nagy-asszonyé pedig Atyának hívja.
 A' közel-való Atya-fajak nem házassodhatnak
 öfve, ide nem tartoznak mind azonáttal
 a' két Atya-fi-gyermekek.

A' Khinabéliek a' Házasságot fő
 Kötelességnek tartják; azért Gyalázatnak
 tartja az Atya, ha minden Gyermekait meg
nem

nem házasította; és a' Fiú vígasztalhatatlan, ha Örökösöket nem hágy maga után. — Mivelhogy a' Khinai Asszonyok, nem mutatják magokat a' Férjfiak előtt, a' Házasság az arra rendeltt Vén-Asszonyok, vagy Kerítők által, mégyen Végbe. Azért mindenképpen azon igyekeznek a' Szülék, hogy kedvezően festessenek le Leányaik, és ez Okból, gyakran meg-veztegetik az említett Vén-Asszonyokat: a' kik mindazonáltal el nem kerülnek a' Büntetést, ha a' Tsalárdságot mellze-üzték. Ha minden jó Karba hozatott a' Kerítők által, alá-íratatik a' Házasság-kötés, és a' Pénz, a' mellybe' meg-eggyeztek, le-fizettetik. Azután a' Lakodalomra tétettnek Rendelések. Azonközben külömb-féle Szokások tartattak, a' mellyek között ez a' leg-főbb, hogy mind a' két Réfz, külömb-féle Ajándékokat ad Attya-fiainak. Némellyek a' Izerentsés Napról-is szorgoskodnak a' Lakodalomra; de ez tsak a' Köz-nép között vagon Szokásban; mert a' Fő-személyek' Házasodása, pompásabban, és nemesebb Módon mégyen Véghez.

A' Házasság' Pontjainak Meg-állítása után, a' Kontraktus arany Betűkkel íratatik-meg: azután öfzve-gyűlnek a' Szülék, mind két Réfzről, eggy Kapólnába', a' mellyben azon szent Táblák tartattnak, mellyre Elejeknek Neveik a' negyedik Gráduſig vagnak fel-jegyezve. Azt hízik Khinába', hogy a' meg-hólt öreg Szülék' Lelkeiket, a' mellyek az ő Vélekedések ſzerínt, az említett szent Táblák körül lebegnek, tudósítani kell Maradékjaik' Házasságok felől. A' Leg-öregebb a' Familiában, le-veszi a' Takarót a' Táblákról, meg-hajtya magát, és valamelly Fűstöt gyújtván, el-olvassa a' Házasság' főbb Pontjait, fentt Szóval, és az írást a' Tűzbe veti.

Ha már a' Lakodalom el-kezdődött, gazdagon fel-ékesítetik a' Meny-allzony, eggy Hordó-ſzékbe tétetik, és azoktól kísértetik, a' kik a' Jegy-adományt vífzik. Ez a' közönséges Embereknél, külömb-féle Ruhákban, Házi-efzközökben, 's több a' félékben áll. Mellette eggy Tsata megyen égő

Gyertyákkal, és Szövétnekekkel, ha világos Délbe' vitettetik-is. A' Hordó-fzék előtt, Trombitások, Dobosok, Siposok mennek, utánna pedig az Atya-fiak, és a' Házi-barátok. Egy hűséges Szolga, vífzi az Hordó-fzék' Kúltját, és azt nem adhatja egyébnek, hanem tsak a' Vö-legénynek, a' ki gazdagon fel-öltözve, a' Ház' Ajtajában várakozik, hogy Meny-asszonyát el-fogadja. Mihelyt meg-érkezett Mátkája, el-véfzi a' Kúltot a' Szolgától, ki-nyítja hamar a' Hordó-fzéket, és ítél Szerentséje, vagy Szerentsétlenségé-felől, mivelhogy akkor látja leg-elsőben a' Meny-asszonyt. Némellyek nem elégfzenek-meg Sorsokkal, bé-zárják tsendesen a' Hordó-fzéket, visszá küldik a' Leányt Szüléinek, és inkább el-vefztik Pénzeket, mintsem hogy, a' Kedvek ellen-való Arrút meg-tartsák. — Minekutánna a' Meny-asszony ki-lépett, Vö-legénye mellett, a' Palotába mégyen, a' hol kéz Afztal várja. Azután meg-mossák Kezeiket, Háttal fordúlván egymáshoz; és e' meg-lévén, a' Meny-asszony négyfzer hajtja-meg magát a' Vö-legénynek, e' pedig tsak két-

kétfzer. Le-ülnek az Afztalhoz, de minek-
 elötte valamit ettek vólna, egyy kevés Bort
 töltönek a' Földre, és egyy Darab-húst téfz-
 nek félre, Isteneik' Számára. Midön már
 egyy keveset ettek, fel-áll a' Vö-legény, és
 Itallal meg-kínálja a' Meny-affzonyt, ugyan
 azt tselelfzi ez-is. Ezen Kompliment o-
 mok után, két Borral teli Tsézfét nyújta-
 nak nékik, a' mellyből valamit ifznak, a'
 többit egyy Tsézfébe öfzve-töltik, és azután
 egyyütt ifznak belöle. És evvel Vége van
 minden Tzeremóniáknak. A' Meny-affzony
 a' hivatalos Affzonyok közzé vezetetik, és
 azokkal tölti-el a' Napot, Vendégeskedés,
 és külömb-féle Vigasságok között. A' Vö-
 legény pedig más Szobában vendégeli Ven-
 dégeit.

A' másod' Rendü Feleségekkel, vagy
 Agyasokkal, nem kell annyí Környül-állást
 tsinálni. A' mit a' mellett kell tenni, abban
 áll, hogy az Affzony' Szüléivel egyy Kö-
 tésre mennek, a' mellyben azt ígérik, hogy
 Leányokat jól fogják tartani. Ezen Affzo-

nyok , a' törvényes Feleségtől függnek , és Gyermekük az övének tartatnak , és hasonló Jussok-is vagon az Örökséghez. És csak egyedül ez viseli az Anya' Nevet, és egyedül ő gyászoltatik Halála után. Némellyek , hogy a' jó Férj-nevet megtarthassák , nem vésznek Agyasokat Feleségek' Meg-eggyezése nélkül , mások pedig csak abból a' Tzélből vésznek , hogy Fijat nemzhessenek.

A Folytatása következik.

A n e k d o t á k,

Egy Gróf, egy szép Afzonymak Képét kérte mind-úntalan annak Férjétől. De az okos Férj soha sem eggyezett-meg benne, mondván: Ha a' Copiáját od'adnám Feleségemnek, idővel az Originálist kívánná.

Egy Familiájával kérkedő Nemes Ember, azt belzéllette valamelly Társaságban, hogy az ő Familiája olly régi, hogy még most-is fizeti egy Részét azon Adósságnak, mellyet Eleji vettek-fel a' Bethlehemi Útra, midőn a' Jáfzolban fekvő Kis Jépus' Imadására mentek.

Egy nyalka Tisztetske, valamelly Afzonymoknak Társaságába' lévén hivatalos Ebédre, tzifrán fel-öltözött, és ki-mérett Lépesekkel sétált az Útfán. De Szerentsétlenségére, egy Fiaker sebesen menvén-el

mellette, Tetétől fogva Talpig bé-sározta. Ezen Allapotban látván magát az ifjú Ember, szörnyen meg-indúlt, neki esett a' Kotsisnak, és derekasan nád-páltzázta. El-únván várakozni az Úr, a' ki a' Kotsiban ült, ki-kiált: Vége lesz - é már valaha? A' Tifzt, a' ki még Indúlatjának első Tüzében vólt, kevélyen azt feleli: Ha Pártját akarja fogni az Úr, tsak szálljon-le, majd Éj arról nints a' Kérdés mondá amaz, de ez a' Gaz-ember Órára van, és minden Páltza, a' mellyet ad néki az Úr, tíz Pénzemben vagyon. Ez az Ok, meg - juházta a' Tifztet, és Véget vetett a' Panasznak.

Valamelly Faluban egy Missionárius' Bútsúzó - prédikátziójára, mindnyájan sírtak a' Halgatók, ki-vévén egy Parafztot. Hát kend mért nem sír, kérdé egy a' többek közül . . . „En nem tartozom ehez a' Parókiához.

Midőn egy Püspök az Aldáft adta, egy Parafzt - ember le - nem vette a' Sapkáját. Meg - intetvén arról, ha jó, azt felelé, átt - megyen a' Sapkán - is.

Egy Parafzt Legénynek haldoklott az Apja, azért Éjjel a' Plébánusért mentt, és három egész Óráig igen tsendesen kopogtatott Ajtaján. Végre fel - ébredvén a' Plébánus, kérdé, hogy miért nem kopogtatott nagyobbban . . . Féltem, felelé a' Legény, hogy fel - költöm Atyaságodat — No hát mi dolog? Kérdé a' Pap. . . Az Apám Halálán vólt, felelé a' Legény, midőn hazúlrúl eljöttem. — Tehát meg - is hólt már eddig? — Oh nem! mondá a' Parafzt, Péter Bátyám azt ígérte, hogy mulattatja addig, míg Atyaságod el - jön.

Egy Nagy - Úr indulatofan bele - szeretvén egy szép, és jó Erkölsü Polgár - Leányba, több Hízelkedései közt azt mondja néki. . . Egyedül szép Virtusaiért szeretem.

... Tehát mondá a' Leány, ne kívánja,
hogy el-vefzítsem mind azt, a' mi-
ért szeret.

Epigrammák.

*Jósefre, a' ki a' Tseh - Országi Éhségnél
könnyvezett.*

Jósef egy Király sír —
Hódolj neki Világ! méltó ha veled bír,
Mert sírni tud.

Recipe egy Barátnémhoz.

Imhol egy Kendözö! mellytől az Ortza ég,
'A' fel-pirúltt, Szent, és — Szüz Szemér-
metelség.

Az ifjú Özvegy.

Sok Özvegy, mint nyers Fa, olly Termézet-
tel bír,
Melly az egy Végén ég, és a' másikán sír.

Eggy magtalan Szám-tartóra.

Itt fekszik B. . . kit minden tartott,
Igen jó Számolónak
Tsak Felesége nem jónak
Mert multiplicálni nem tudott.

Proceffus

Ezen Szóval élnek minden jó Juristák
Forgatják Szájokban minden Alchymisták.
Annyit tesz úgy tartom a' Szó Erejére,
Hafznot ígér, Köldús-botot ad Végtére.

Eggy festett Vén-asszonyra Kleist után.

Ifjúnak látszol, de nem tagadhatod

Hogy vénebb vagy magad, mint az
ábrázatod.

Kn.

La.

 Lalage.

Kleift szerént Németből.

Oda van ö! mi lessz már én belölem
 Lalage el-hagyni engem' nem szán,
 Arra futott! Jer szellő! fúj felölem
 Te töle jösz talán,

Oda van ö! Víz! mond-meg Lalagénak
 Hogy ha itt nints Mező' Dífze el-vész.
 Utánna folysz! Mondjad Imádójának
 Koporsója már kész.

Ah! hol tölt most Mezőket Énekével,
 Melly Völgy virágzik Nézésétől?
 Melly Tsörgö-víz mulattya Zengésével?
 'S szépül-meg Képétől?

Tsak egy Tsókot ah millyet régen adott
 Egy Kéz-nyomást míg töle el-válok
 Engedj óh Sors! Sír! Tátsd bár ofztan
 Szádot

Szíveffen meg-halok.

Igy panaszlja, a' mint jaj kiáltozva
 Az Erdőknek, hogy: oda Lalage!
 Még ezek-is utánna kívánkozva
 Sohajtják: Lalage!

I . . . i.

V A T Z O N,

Nyomtattott Marmarossi Gottlieb Antalnál,
 Izab. Ts. Kir.'s Püsp. Könyvnyomtatónál.

Hibák.

Old. Sor.

2	2	Leány' Helyébe	Leányi
5	15	Bóldogság - - -	Bóldogság'
30	22	ki-atta - - -	ki-itta
52	1	kinofabban - - -	kinosabbá
55	2	Sip-fzőkhöz - - -	Sipfzőhöz
94	11	Kedvetlen Lélek -	Kegyetlen Lélek
121	9	Fülemhez - - -	Tüzemhez
136	utól.	Bizámszagúak -	Pésmafszagúak
147	15	Sacidorok - - -	Sándorok
150	2	Szerzőjének - - -	Szerzőinek
163	19	Réfzein - - -	Réfein

